

SZOMBATHELYI VADVIRÁG ÓVODA
ÉVSZAK - JÁRÓ
PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette:

**A Szombathelyi Vadvirág Óvoda
Nevelőtestülete**

Szombathely
2026.

Köszöntő

A Szombathelyi Vadvirág Óvoda egy különleges hely – olyan intézmény, ahol a gyermek minden pedagógiai tevékenységünk kiinduló- és végpontja. Hisszük, hogy minden gyermek egyedi érték, akinek személyiségét, fejlődési ütemét tiszteletben tartva, szeretetteljes és biztonságos környezetben bontakoztathatjuk ki.

Tudatosan formált arculatunk és elkötelezett szakmai szemléletünk a minőségi nevelés iránti elhivatottságon alapul. Pedagógiai munkánkat a gyermekek sokoldalú fejlődését támogató, magas szakmai színvonalú, folyamatosan megújulni képes nevelőmunka jellemzi. Intézményünk befogadó, inspiráló légkört biztosít, ahol a gyermek biztonságban érezheti magát, és aktív, élményszerű tanulási folyamatban vehet részt.

Büszkék vagyunk arra, hogy óvodánkban egy kiváló szakmai tudással rendelkező, elhivatott nevelőtestület dolgozik együtt. Munkatársainkat valódi közösség köti össze, akik nap mint nap azért dolgoznak, hogy a hozzánk érkező gyermekek vidám, támogató, elfogadó közösség részévé váljanak. Olyan második otthon megteremtésére törekszünk, ahol a gyermekkor értékei megőrzést nyernek, és ahol minden gyermek megkapja azt a figyelmet, törődést és támogatást, amely szükséges ahhoz, hogy önmaga lehessen.

Személyesen is arra törekszem, hogy az óvodánkban eltöltött évek valódi élményeket, szeretetteljes emlékeket és erős alapokat jelentsenek minden kisgyermek és család számára.

Szeretettel és nyitottsággal várjuk Önöket intézményünkben!

Németh Krisztina

Igazgató

Szombathely, 2026. január 05.

Tartalom

I. BEVEZETŐ	6
1. Az óvoda adatai.....	6
2. Az Évszak-Járó Pedagógiai Program jogszabályi háttere.....	7
II. ÓVODÁNK SAJÁTOS ARCULATA	9
Szombathelyi Vadvirág Óvoda – Arculat és pedagógiai alapelvek.....	9
III. KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK	11
IV. GYERMEKKÉP	12
1. Gyermekekép.....	12
2. Óvodakép.....	13
2.1. Az óvoda funkciója, célja, feladata.....	16
2.1.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelvei intézményünkben.....	18
2.1.2. Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység a vegyes életkorú csoportokban.....	19
3. Jövőkép.....	20
4. Pedagóguskép.....	21
5. Az Évszak-Járó Pedagógiai Program rendszerábrája.....	23
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	24
1. Személyi feltételek.....	24
3. Szervezeti keretek.....	27
3.1. Az óvoda nyitva tartása és működése.....	27
3.2. A befogadás elvei és folyamata.....	27
3.3. Az óvodai csoportok kialakításának szempontjai- vegyes életkorú csoportszervezés.....	28
3.4. Napi- és hetirendünk.....	29
3.4. Óvodapedagógusaink tervező munkájának alapelvei.....	38
VI. ÉVSZAK-JÁRÓ PEDAGÓGIAI PROGRAM	
1. Néphagyományőrzés a nevelés folyamatában.....	40
1.1. Az évszakok ritmusára épülő hagyományőrzés.....	40
1.2. A néphagyományőrzés célja az óvodai nevelésben.....	42
1.3. Feladataink a néphagyományőrzés folyamatában.....	42
2. Hagyományőrző szemléletű tervezés.....	43
3. Hagyományőrzés az óvodai nevelésben.....	46
4. A jeles napokhoz fűződő népszokások óvodánkban.....	46

VII. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJA ÉS FELADATAI	50
1. Nevelőmunkánk alapelvei	50
2. Az óvodai nevelés célja	51
3. Az óvodai nevelés feladatai	51
3.1. Az egészséges életmód alakítása	52
3.2. Érzelmi erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	63
3.3. Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	71
4. Az értelmi fejlesztés és nevelés az óvodában	74
VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	76
1. Játék	76
1.1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása	78
1.2. A játék tartalmi formái	80
2. Munka jellegű tevékenység	82
3. A tevékenységben megvalósuló tanulás	86
3.1. A szervezett tanulás munkaformái az óvodában, különös tekintettel az iskolára való felkészítésre	87
4. Verselés, mesélés	88
5. Ének, zene, népi játék, tánc.....	93
6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	97
7. Mindennapos mozgás	100
8. A külső világ tevékeny megismerése	103
VIII. GYERMEKVÉDELEM ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉG AZ ÓVODÁBAN	111
1.A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok és tevékenységek.....	111
1.1. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának terve.....	114
IX. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK	117
1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	119
1.1. Az óvoda–szülő–szakember együttműködésének jelentősége.....	122
2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.....	123
3. Kiemelten tehetséges gyermekek, tehetséggondozás óvodánkban	124
X. TERVEZÉS, SZAKMAI DOKUMENTUMOK, MÉRÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS	124
1. Dokumentumok.....	125
2. A pedagógiai munka ellenőrzése és teljesítményértékelés	126
3. A gyerekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése.....	127

4. Értékelés és jutalmazás az óvodában	128
5. Az óvodáskor végére elvárt fejlettségi szint	129
XI. Kapcsolatok szerepe a programunkban	131
1. Óvodánk belső felépítése és kapcsolatrendszere	131
2. Óvodánk külső kapcsolatai	133
XII. SZOLGÁLTATÁSOK AZ ÓVODÁBAN	139
XIII. ÖN ÉS TOVÁBBKÉPZÉS	140
XIV. INNOVÁCIÓ AZ ÓVODAI GYAKORLATBAN	141
2. Bázisóvodai tevékenység	142
XV. PROGRAMBEVÁLÁS	143
2. Menedzselés, marketingtevékenység az óvodánkban	143
Zárógondolat	144

I. BEVEZETŐ

1. Az óvoda adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Szombathelyi Vadvirág Óvoda

Az óvoda címe, elérhetőségei: 9700 Szombathely, Selmec u. 2

Telefon: 94/501-628

Honlap: <https://vadvirag.szombathely.hu/hu/>

Az óvoda fenntartója: Szombathelyi Megyei Jogú Város Önkormányzat Képviselő-testülete
9700 Szombathely, Kossuth L. u. 1-3.

Az óvoda vezetője: Németh Krisztina

e-mail: nemeth.krisztina@vadvirag.szombathely.hu

Az óvoda csoportjainak száma: 3 vegyes csoport

Az óvoda férőhelye: 86 fő

Engedélyezett dolgozói létszám: 14 fő

Az óvoda nyitva tartása: ötnapos munkahétben naponta 6.30-tól 17.00-ig

Az intézmény tevékenységi köre az Alapító okiratban található.

2. Az Évszak-Járó Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a SNI gyermekek óvodai nevelésének irányelve

- 2011 évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1977.évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről GDPR- törvény
- Oktatási Hivatal által kiadott dokumentumok
- A Szombathelyi Vadvirág Óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

Hatálya

A Pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el, és a Fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. A Fenntartó a Pedagógiai programot az intézmény igazgatójának felterjesztését követő harminc napon belül hagyja jóvá. A Pedagógiai program a jóváhagyást követően lép hatályba, visszavonásig érvényes.

A Pedagógiai program személyi hatálya kiterjed:

- az óvodával jogviszonyban álló pedagógusra, alkalmazottakra,
- az óvodával jogviszonyban álló gyermekekre az intézménnyel jogviszonyban nem álló, de az intézményben munkát végző pedagógusra.

A Pedagógiai program területi hatálya kiterjed:

- az óvodán belüli tevékenységekre,
- az óvoda által szervezett külső programokra.

A program nyilvánosságának biztosítása, a tájékoztatás adásának és tájékoztatás kérésének szabályozása:

- az első szülői értekezleten való tájékoztatásnyújtás (igazgató),
- szülő kérésére előre egyeztetett időpont alapján, szóban (igazgató),
- a csoport szülői értekezletek alkalmával (csoportban dolgozó pedagógusok),
- elérhetőség az interneten: <https://vadvirag.szombathely.hu/hu/>
<https://kir2info.kir.hu/Adatszolg/Index>
- egy példánya a többi intézményi szabállyal együtt átolvasásra elkérhető.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása

Felülvizsgálata: évenként, jogszabályi és használhatósági szempontok figyelembevételével.

- Az óvodába járó gyermekek szocio-kulturális környezete nagymértékben megváltozik.
- A program bevalásának eredményvizsgálatai szükségessé teszik a program módosítását.
- A mindenkori törvényi előírások megváltozása.

A módosítás során az elkészítésre vonatkozó legitimációs eljárást kell lefolytatni.

II . ÓVODÁNK SAJÁTOS ARCULATA

Szombathelyi Vadvirág Óvoda – Arculat és pedagógiai alapelvek

A Szombathelyi Vadvirág Óvoda a zanati városrész határán, családi házas övezetben, természetközeli környezetben működik. Gyermekünk túlnyomó többsége a környező lakóövezetből érkezik hozzánk. Intézményünk szeretetteljes, biztonságot nyújtó, családi légkörben neveli a gyermekeket, ahol az elfogadás, az egyéni bánásmód és a differenciált fejlesztés biztosítja minden gyermek számára az optimális fejlődés feltételeit.

Pedagógiai programunk korszerű, gyermekközpontú szemléletre épül, amely figyelembe veszi a folyamatosan változó társadalmi elvárásokat, a gyermekek szükségleteit és az óvodapedagógusok szakmai szabadságát. Törekszünk az állandó megújulásra, innovatív módszerek alkalmazására, és elkötelezettek vagyunk a minőségi nevelőmunka iránt.

Kiemelt célunk, hogy támogassuk a gyermekek személyiségfejlődését, erősítsük tanulási motivációjukat, és megalapozzuk azokat a képességeket, készségeket, amelyek biztosítják az iskolai élet sikeres megkezdését. Az óvoda és iskola közötti átmenetet tudatos, célzott pedagógiai tevékenységrendszerrel segítjük elő. Ennek érdekében szoros kapcsolatot tartunk fenn a környező általános iskolákkal, hogy elősegítsük a zökkenőmentes átmenetet. A rendszeres konzultációk és közös programok révén biztosítjuk, hogy a gyermekek iskolai beilleszkedése minél könnyebben történjen, figyelembe véve a személyiségük, készségeik és képességeik megfelelő fejlesztését.

A gyermekek tevékenységbe ágyazott tanulása, a játékban megvalósuló tapasztalatszerzés az óvodai életünk alapja. Fontos számunkra a napirend folyamatossága, kiszámíthatósága, és az érzelmi biztonság fenntartása minden gyermek számára.

Óvodánk arculatát meghatározza a természetközeli nevelés és a magyar néphagyományok értékalapú ápolása. A természet és a hagyomány szervesen összefonódik nevelési gyakorlatunkban. A gyerekek a természet közvetlen megtapasztalása révén ismerkednek a környezetükkel, annak élővilágával, anyagaival, jelenségeivel és az emberi tevékenységek

világával. A szabadban való mozgás, felfedezés, anyaggyűjtés, alkotás – mind hozzájárul a kreativitás, a gondolkodás, a szociális és érzelmi képességek fejlődéséhez.

Néphagyományaink megélése ünnepeinken, jeles napjainkon keresztül történik, amelyek során a gyermekek természetes módon ismerkednek meg népünk szokásaival, évszakhoz kötődő hagyományaival, kézműves tevékenységeivel, népzenejével, néptáncával és költészetével. Ezek nemcsak kulturális örökségként jelennek meg, hanem a közösségi élmények, az érzelmi kötődés és az identitás formálásának is fontos eszközei.

A gyermekek alkotótevékenységei során természetes anyagokat használunk, saját készítésű játékaik és díszek örömforrásul szolgálnak számukra, miközben fejlődik önkifejező képességük, finommotorikájuk, esztétikai érzékük. Az egyéni és közös alkotások során megtapasztalják az ünnepvárás örömeit, a közösségi együttműködés erejét.

A játékos néptánc és a népi mozgásos játékok segítik a mozgáskultúra fejlődését, ritmusérzék, testi ügyességet, zenei fogékonyságot alakítanak. Irodalmi-zenei anyagainkban előnyben részesítjük azokat a műveket, amelyek gyermeki szemszögből mutatják be a tájat, a természetet, az emberi kapcsolatokat, és gazdagítják a gyermekek érzelemlátását.

A gyermekek fejlődését figyelemmel kísérjük, és szükség esetén együttműködünk a Vas Megyei Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus), hogy biztosítsuk minden gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő támogatását.

A szülőkkel való jó kapcsolatunk az óvodai nevelés egyik alapköve. Fontosnak tartjuk a partneri együttműködést, a kölcsönös bizalmat és az őszinte kommunikációt, mely lehetővé teszi, hogy közösen támogassuk a gyermekek harmonikus fejlődését.

A délutáni időszakban szervezett, szülői igényekre épülő színes foglalkozások bővítik a gyermekek élményszerzésének lehetőségeit, és gazdagítják az óvodai élet mindennapjait.

Hisszük, hogy az a gyermek, aki az óvodában olyan élményeket élhet át, amelyek szoros kapcsolatot ápolnak a természettel, a szülőfölddel és a közösséggel, életre szóló értékeket kap utrahalóul. Nevelőmunkánk jelentőségét abban látjuk, hogy olyan gyermekeket neveljünk, akik

képesek lesznek a jövő építésére, elődeink szellemi, erkölcsi és anyagi örökségének megbecsülésére.

Pedagógiai programunk biztosítja az óvodapedagógusok szakmai nézeteinek érvényesülését, módszertani szabadságát, miközben tiszteletben tartja a gyermekek jogait, érdekeit. Törekszünk a sokszínűség megjelenítésére, a korszerű pedagógiai tartalmak alkalmazására, és a gyermekek személyiségéhez, fejlettségi szintjéhez igazodó, élményt adó nevelésre.

III .KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

„A gyermek legfőbb joga, hogy gyermekként élje meg gyermeki éveit. A felnőttek pedig legfontosabb kötelessége, hogy ezeket a gyermeki jogokat elismerje, elfogadja, és saját szülői, gondozói, nevelői minőségében ezeknek az érvényre juttatását teljes erővel támogassa.”
(Gyermeki jogok és szükségletek nyilatkozata)

A **Szombathelyi Vadvirág Óvoda** dolgozói elkötelezettek a gyermekek egyéniségének megismerése és az egyéni sajátosságok tiszteletben tartó, a máságot elfogadó és értéként kezelő bánásmód alkalmazása iránt. Munkánk során törekszünk arra, hogy az óvodánkba járó gyermekek örömteli, boldog és élményekkel gazdag kisgyermekkorot élhessenek meg intézményünkben.

Segítő és védő szeretettel fordulunk minden gyermekhez, és igyekszünk az ő egyéni igényeiknek és fejlettségi szintjüknek megfelelő bánásmódban részesíteni őket. Minden gyermek számára biztosítjuk a megfelelő támogatást: segítjük a lassabban fejlődőket, lehetőséget adunk a tehetségük kibontakozására.

Közösségi élmény és szociális készségek: Célunk, hogy a gyermekek egymás iránti tiszteletteljes bánásmódot és empátiát tanuljanak, valamint együttműködő, segítőkész közösségben fejlődjenek. A szociális készségek, mint a kommunikáció, konfliktuskezelés és együttműködés fejlesztése az óvoda mindennapjainak szerves része.

Szülői együttműködés: Hiszünk a család és óvoda közötti szoros együttműködésben, mert tudjuk, hogy a gyermekek fejlődése és jóléte érdekében nélkülözhetetlen a szülőkkel való folyamatos és nyitott kommunikáció. Az óvoda és a család közötti partnerség biztosítja a gyermekek optimális fejlődését.

A játék szerepe: A játék alapvető szerepet játszik a gyermekek tanulásában és fejlődésében. Intézményünkben a játékra építve, élményszerű módon segítjük elő a gyermekek készségeinek, képességeinek fejlődését, valamint a világ felfedezését és a szociális kapcsolatok kialakítását.

Környezettudatos nevelés: Elkötelezettek vagyunk a környezettudatos értékek átadásában, és törekszünk arra, hogy a gyermekek már óvodás korban megismerkedjenek a fenntarthatóság fontosságával, és a természet védelme iránti tiszteletteljes hozzáállást alakítsanak ki.

A **Szombathelyi Vadvirág Óvoda** célja, hogy olyan intézmény legyen, amely folyamatosan megújulni képes, és a nevelő munkát a gyermeki igényekhez igazítva, mindenekelőtt a gyermekek érdekeit szem előtt tartva végzi. Munkánk középpontjában a gyermekek személyes fejlődése és boldog, harmonikus gyermekkora áll.

IV. GYERMEKKÉP

1. Gyermekkép

Pedagógiai programunk középpontjában a gyermek áll, mint megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető, testi, lelki, szellemi és erkölcsi értelemben egyedi személyiség. A gyermeket egyszerre tekintjük biológiai lénynek, szociális lénynek és fejlődő személyiségnek, akinek fejlődése egyéni ütemben, sajátos törvényszerűségek szerint zajlik, a genetikai adottságok és a környezeti hatások — beleértve a spontán és a tudatos nevelői befolyásokat — kölcsönhatásában bontakozik ki.

Hiszünk abban, hogy minden gyermek hordozza magában a fejlődés lehetőségét, és egyedi szükségleteihez igazodva kell számára olyan támogató környezetet biztosítani, amelyben képességei kibontakozhatnak. A gyermek testi-lelki jóléte, önazonosságának megőrzése, érzelmi biztonsága, önkifejezési lehetőségei és kapcsolatai alapvetően meghatározzák fejlődésének irányát és minőségét.

A gyermek személyiségének szabad fejlődéséhez nélkülözhetetlen a szeretetteljes, elfogadó és inspiráló környezet, amelyben biztonságban érezheti magát, és amely segíti őt abban, hogy örömmel fedezze fel önmagát, a társait és a világot. Az óvoda ebben a folyamatban mintát ad, keretet nyújt, és teret biztosít a gyermek kreativitásának, érzelmeinek, önkifejezésének és önállóságának kibontakoztatására.

Gyermekképünket az alábbi alapelvek határozzák meg:

- A gyermek alapvető tiszteletének elve.
- A gyermeki személyiség egyediségének elfogadása és megbecsülése.
- A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értéként való kezelése.
- A gyermek személyiségfejlődésébe vetett hit.
- A gondoskodó, biztonságot nyújtó szeretet megadása minden gyermek számára.

Olyan gyermeket szeretnénk nevelni:

- aki megtalálja helyét a közösségben és a világban,
- aki nyitott, érdeklődő és kreatív,
- aki tiszteli a hagyományokat, értékeli a természet szépségét és az emberi munkát,
- aki képes az együttműködésre, empatikus, elfogadó és toleráns másokkal szemben,
- aki örömet leli a játékban, alkotásban, tanulásban,
- aki bátran és őszintén fejezi ki gondolatait, érzéseit,
- és aki pozitív attitűddel viszonyul önmagához és a körülötte lévő világhoz.

Meggyőződésünk, hogy aki fogékony a szépre, az a jóra is törekszik – ezért célunk olyan gyermekek nevelése, akik erkölcsileg érzékenyek, boldogok, lelkiileg egészségesek, és készek értékes, aktív tagjaivá válni a társadalomnak.

2. Óvodakép

Jövönk záloga a gyermek. Hiszünk abban, hogy a kisgyermekkorban átélt érzelmekkel teli élmények és tapasztalatok mély nyomot hagynak, és hosszú távon befolyásolják a felnövekvő ember gondolkodását, viselkedését és értékrendjét. A gyermek csak későbbi életkorban érti és dolgozza fel mindazt, amit ebben az érzékeny életszakaszban kap. Ezért különösen fontos, hogy olyan nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes környezet vegye körül, amelyben biztonságban érezheti magát, és önmagához képest fejlődhet.

A 3–7 éves kor az érzelmi és értelmi fejlődés szempontjából kiemelkedő időszak, amely az „ÉN”-kép kialakulásának alapja. Nevelőmunkánkat az óvodáskorra jellemző érzelmi fogékonyságra és sajátos aktivitásra alapozzuk. Célunk, hogy óvodánk külső megjelenése

tükrözze a harmóniát, az egységet, az esztétikumot, belső légköre pedig a szeretetteljes bánásmódot és az otthonosság érzetét sugározza.

Mindennapjainkat élményekben gazdag, változatos tevékenységek szervezésével tesszük tartalmassá. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy minden gyermek számára megtaláljuk a fejlődése szempontjából leginkább megfelelő, optimális feltételeket, figyelembe véve egyéni igényeit és kulturális háttérét. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzeti hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Programunk elismeri a család elsődleges szerepét a gyermek nevelésében, ezért törekszünk a bizalmon alapuló együttműködésre.

Nevelési gyakorlatunkat az alábbi alapelvek határozzák meg:

- Támogatjuk a gyermek önazonosságának és önbizalmának megerősítését, lehetőséget adunk az önkifejezésre minden tevékenységi formában, különösen társas közegben.
- Közös élményeken és tevékenységeken keresztül formáljuk a gyermekek társas kapcsolatait, közösségi magatartását.
- Egyéni odafigyeléssel és elismeréssel segítjük a közösségbe való beilleszkedést.
- Modellkövetéssel tanítjuk a problémamegoldásra, a konfliktuskezelés békés módjaira, és az alapvető szabályok, normák betartására.
- A beszélgetés, kérdezés és válaszadás öröme erősíti az egymás megismerésére való törekvést, támogatja a társak elfogadását és segítségét.
- A feladatvállalás és annak sikeres teljesítése növeli az elismertség iránti igényt, és motiválja a gyermekeket a közösségi élet aktív részvételére.
- A testi, lelki és értelmi fejlődést egyaránt fontosnak tartjuk, azonos súllyal kezeljük.
- A játék és a mozgás a gyermeki fejlődés természetes formái, ezek iránti szükségletüket kielégítjük.
- A másság elfogadására és elfogadtatására tudatosan nevelünk, különös hangsúlyt fektetve a prevencióra.
- Egyéni bánásmóddal, személyre szabott képességfejlesztéssel segítjük a gyermekek integrációját.
- Munkánk alappillérei az elfogadás, a megbecsülés, a szeretet és a bizalom – ezek biztosítják nevelőmunkánk hatékonyságát.

Tudatosan tervezett és szervezett tevékenységeink révén a gyermekek élményekben gazdagodnak, miközben fejlődnek készségeik és képességeik. A különböző műveltségtartalmak megismerése során alakul ki bennük az ismétlés iránti igény, a tanulás öröme, az alkotókedv, a kíváncsiság, a kreativitás és a fantázia.

Fontosnak tartjuk a magyar nyelv és a nemzeti hagyományok megőrzését, ugyanakkor nyitottak vagyunk más kultúrák, szokások és nyelvek megismerésére is, ezzel elősegítve a gyermeki világkép nyitottságát és sokszínűségét.

A családokkal való szoros és folyamatos együttműködés kiemelt jelentőségű számunkra.

Rendszeresen szervezünk információcserét és közös élményszerző alkalmakat, mint a szülői értekezletek, fogadóórák, családlátogatások (szükség esetén), nyílt napok, közös ünnepek, valamint kézműves és barkácsdélutánok az adventi és húsvéti időszakban.

Óvodapedagógusaink szakmailag felkészültek és elkötelezettek a folyamatos fejlődés iránt. Rendszeresen vesznek részt továbbképzéseken, szakmai napokon, bemutató foglalkozásokon, bázisóvodai programokon, esetmegbeszéléseken. Megosztják egymással jó gyakorlataikat, nyitottak az új módszerekre, szellemi, technológiai és tárgyi eszközökre (pl. IKT eszközök, tanulást támogató anyagok). **A nevelőmunka eredményeinek rendszeres értékelésével az óvodapedagógusok folyamatosan elemzik és fejlesztik saját nevelői gyakorlatukat, valamint az intézmény pedagógiai működését.** Ezáltal biztosítjuk a szakmai színvonal emelését, a gyermekek fejlődésének minőségi támogatását.

Az óvodai tevékenységrendszer és a gondosan kialakított tárgyi környezet biztosítja, hogy a gyermekek 3 éves kortól az iskolába lépésig optimális fejlődési feltételek között nevelkedhessenek.

Célunk, hogy a gyermek

- ismerje és szeresse környezetét, tegyen érte aktívan;
- legyen nyitott, érdeklődő, kíváncsi, tapasztalatszerző és felfedező;
- tudja értékelni önmagát, alkalmazkodni környezetéhez, kezelni a konfliktusokat;
- legyen nyílt, őszinte, segítőkész, együttműködő és vidám;
- sajátítsa el a társas érintkezéshez szükséges alapvető szabályokat és illemszabályokat;
- és felkészülten, szorongás nélkül kezdje meg iskolai életét.

Óvodánkban a gyermek megbecsülést, szeretetet és tiszteletet élvez. Egyéni megnyilvánulásait értékeljük, támogatjuk szocializációs folyamatait, és biztosítjuk számára az élményalapú tanulást. Intézményünk minden felnőtt tagjának kötelessége és felelőssége, hogy követendő mintát nyújtson.

Az óvodáskor végére a gyermek – életkorának megfelelő mértékben – képes lesz empátiára, szolidaritásra, a különbözőségekkel való természetes együttélésre, és közösségi szerepeit felelősen vállaló csoporttárssá válik.

2.1. Az óvoda funkciója, célja, feladata

Az óvoda szerepe és funkciója alapvetően meghatározza a gyermekek fejlődését, nevelését és integrációját. Az óvodai környezet segíti a gyermekeket abban, hogy a későbbi életkorukra kialakuljanak azok a személyiségjegyek, amelyek az iskolai beilleszkedéshez, társadalmi szerepvállaláshoz és az egész életen át tartó tanulás alapjait jelentik.

Az óvoda funkciói

- **Óvó, védő funkció:** A gyermekek biztonságos és támogató környezetben történő nevelése, ahol érzelmi, szociális és fizikai szükségleteik maximálisan kielégítésre kerülnek.
- **Szociális funkció:** A társas kapcsolatok, együttműködés és a közösségi értékek megerősítése, a szocializáció elősegítése.
- **Nevelő funkció:** A gyermekek személyiségfejlődésének, önállóságának és felelősségvállalásának támogatása.
- **Személyiségfejlesztő funkció:** A gyermekek érzelmi és kognitív képességeinek harmonikus fejlesztése, az egyéni különbségek figyelembevételével.
- **Közvetett segítség az iskolai beilleszkedéshez szükséges személyiségjegyek fejlesztésében:** A gyermekek számára olyan alapokat biztosítunk, amelyek segítik őket az iskolai közösségbe való könnyebb integrációban.
- **Környezettudatos magatartás kialakítása:** Fontos célunk, hogy a gyermekek már ebben a korban is környezettudatos, felelős magatartásformákat alakítsanak ki.

Céljaink

- A 3–7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése, egyéniségük kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint a fejlődési ütem eltéréseinek figyelembevételével.
- Az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségjegyek, mint az önállóság, felelősségvállalás és szociális érzékenység fejlesztése.
- Környezetbarát szemlélet és környezettudatos magatartás kialakítása, a természet iránti tisztelet és felelősség érzékeltetése.
- Olyan pedagógiai környezet kialakítása, amelyben a befogadó attitűd természetessé válik minden résztvevő számára: óvodapedagógusok, segítő munkatársak, szülők és gyermekek számára egyaránt.
- Az egyenlő bánásmód elvének teljes körű biztosítása, minden gyermek egyenlő esélyekkel történő nevelése.
- Az integráció megvalósítása, különösen hátrányos helyzetű, más nemzetiségű vagy sajátos nevelési igényű gyermekek számára.

Feladataink

- A gyermekek feltétel nélküli szeretete, elfogadása, tisztelete és megbecsülése, minden gyermek személyiségének tiszteletben tartása.
- Az egyéni sajátosságokhoz igazodó differenciált fejlesztés, a tehetséggondozás és a gyermekek képességeinek optimális kibontakoztatása.
- A gyermeki szükségletek kielégítése, a testi, szociális és érzelmi biztonság megteremtése.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs és szeretetteljes óvodai légkör biztosítása, amely a gyermekek egészséges fejlődését támogatja.
- A testi-szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus fejlesztése, a gyermekek aktív részvételével.
- Sokszínű tevékenységek biztosítása, mint például a szabad játék, ami lehetőséget ad a gyermekek számára, hogy felfedezzék érdeklődési körüket és kreativitásukat.
- Az egyéni képességekhez igazodó műveltségterületek közvetítése, a gyermekek érdeklődésére és képességeire alapozva.

- A személyi és tárgyi környezet biztosítása, hogy a gyermekek minden szempontból támogató, fejlesztő környezetben élhessenek.
- A környező világ összetett folyamatainak megértetése és a környezettudatos magatartás kialakítása, a gyermekek számára történő élményszerű tanulás biztosítása.
- Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, mint az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség és a társadalmi normák, szokások megalapozása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt, integrált nevelése, az esélyegyenlőség növelése, az iskolai átmenet zökkenőmentes biztosítása.
- A más nemzetiségű gyermekek önazonosságának megőrzése, megerősítése, figyelembe véve életkori sajátosságait és fejlettségi szintjüket.
- A nemzeti identitás tudatának megalapozása, a keresztény kulturális értékek megismertetése, miközben tiszteletben tartjuk a családok kulturális és világnézeti hagyományait.

2.1.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelvei intézményünkben

Az óvodai nevelőmunka során kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek – köztük a fogyatékossgal élő, autizmus spektrum zavarral élő, valamint egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő kisgyermekek – harmonikus személyiségfejlődését **elfogadó, támogató és eredményorientált környezet** segítse elő.

A gyermek iránti pedagógiai elvárások meghatározása során mindig figyelembe vesszük:

- a fogyatékossg, pszichés fejlődési zavar vagy autizmus spektrum zavar **jellegét és súlyosságának mértékét,**
- a gyermek **egyéni terhelhetőségét,** amelyet befolyásol biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossga, valamint személyiségjegyei.

A rehabilitációs, rehabilitációs célú egyéni és csoportos fejlesztések elsősorban **gyógypedagógiai kompetenciát** igényelnek, amelyek kiegészülnek a társszakmák – pszichológus, orvos – terápiás együttműködésével. A gyermek számára készülő **egyéni fejlesztési terv** összeállításához szükséges a sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakképzettséggel rendelkező szakemberek – gyógypedagógus, konduktor, pszichológus, orvos – együttműködése.

2.1.2. Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység a vegyes életkorú csoportokban

Intézményünk három vegyes életkorú csoporttal működik, így a tanköteles korú gyermekek iskolai felkészítését a csoporton belül 45 percben, a napi nevelési-oktatási folyamat részeként, differenciált módon valósítjuk meg. A rendelkezésre álló infrastrukturális adottságok nem teszik lehetővé külön terem használatát, ezért a nagycsoportos gyermekek fejlesztése a vegyes csoporton belül, a **napi tevékenységekbe ágyazottan, életkori sajátosságaiknak és egyéni képességeiknek megfelelően** történik.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben napi rendszerességgel részt vesznek **iskola-előkészítő, célirányos fejlesztő tevékenységekben**, amelyek során:

- fejlesztjük az **érzékelési és észlelési funkciókat** (vizuális, auditív észlelés, taktilis érzékelés),
- támogatjuk a **figyelmet, emlékezetet, gondolkodást, beszéd és szókincs** fejlődését,
- erősítjük a **finommotorikát, grafomotorikát, a téri tájékozódást**,
- lehetőséget biztosítunk az **együtműködési készségek, az önállóság, a feladattudat, valamint a feladattartás** fejlesztésére.

A fejlesztő tevékenységeket játékos, mozgásos, élményalapú formában valósítjuk meg, változatos módszerekkel és eszközökkel. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a következő módszerekre:

- **projektpedagógiai elemek**, tematikus egységekbe ágyazott tanulásszervezés,
- **kooperatív tanulásszervezési technikák** alkalmazása a csoportkohézió és a kommunikáció fejlesztésére,
- **differenciált feladatadás** egyéni képességekhez igazodva (pl. különböző szintű feladatlapok, egyéni manipulációs eszközhasználat),
- **mikrocsoportos fejlesztés** a csoportszobán belül, a csoporttér tagolásával, a nevelési helyzethez illeszkedő munkaformák alkalmazásával,
- **megfigyelésen és folyamatos értékelésen alapuló pedagógiai reflexió** a fejlesztés hatékonyságának biztosítására.

Az iskolára való felkészítés **nem tantárgyi ismeretek átadását**, hanem a szükséges **alapkészségek megerősítését**, a gyermekek személyiségének érését és a pozitív iskolai attitűd kialakítását szolgálja.

A fejlesztő tevékenységek megtervezése és szervezése során figyelembe vesszük:

- a gyermekek **egyéni fejlődési ütemét**,
- a **terhelhetőségüket**,
- az előzetes fejlettségi állapotukat (melyet a megfigyelés módszerével, OviKréta rendszerében követünk nyomon).

E tevékenységek hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek **magabiztosan, pozitív élményekkel felvértezve, sikerélményekkel gazdagodva léphessenek be az iskolai életbe.**

3.Jövőkép

Óvodánk jövőképét a nevelőtestület közös gondolkodása mentén, eddigi eredményeinkre, értékeinkre és hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a **továbbképzések és az önképzések során szerzett kompetenciák** összhangban legyenek:

- az **Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával (ONOAP)**,
- az **Évszak-Járó Pedagógiai Programunk alapelveivel**,
- valamint az **Intézményi Önértékelési Programunk** elvárásaival.

Célunk, hogy mindezek támogassák a magas színvonalú szakmai munkavégzést és az intézményi működés folyamatosságát. Meggyőződésünk, hogy a **mai kor elvárásainak való megfelelés**, valamint a **társadalmi változásokhoz való alkalmazkodás** csak folyamatos szakmai fejlődés, korszerűsítés és a biztonságos működési feltételek megteremtésével valósítható meg.

A kihívásoknak csak együtt, közösségként, erőforrásaink **optimális mozgósításával** tudunk megfelelni. Intézményünk gyermekközpontú szemléletet képvisel: a gyermekeket **egyéni képességeik szerint neveljük és fejlesztjük**, és olyan **innovatív, szakmailag felkészült nevelőtestület** dolgozik itt, amely nyitott a partnereink elvárásaira és elkötelezett a folyamatos megújulás iránt.

4. Pedagóguskép

Nevelőmunkánk kulcsszereplője a pedagógus, akinek személyisége meghatározó jelentőséggel bír a gyermek fejlődése szempontjából. A pedagógus folyamatos jelenléte az óvodai nevelés egész folyamatában elengedhetetlen, hiszen biztonságot, állandóságot, és érzelmi támaszt nyújt a gyermek számára. Elfogadó, segítő és támogató attitűdje mintaként szolgál, modellértékű viselkedése alapvetően befolyásolja a gyermek szociális és érzelmi fejlődését.

A pedagógus nevelőmunkáját az óvoda működését segítő nem pedagógus munkatársak támogatása és együttműködése teszi teljessé. Az összehangolt, egymás munkáját segítő kollektíva biztosítja az óvodai nevelés hatékonyságát és eredményességét.

Pedagógusaink személyiségét és szakmai tevékenységét az alábbi elvek jellemzik:

- hitelesek, megjelenésükben igényesek,
- nyugalmat, elfogadást, megértést, szeretetet és derűt sugároznak,
- tiszteletben tartják a gyermekek adottságaiból eredő egyéni különbségeket, toleránsak,
- felismerik és segítik az átlagtól eltérő képességek és személyiségvonások kezelését,
- segítik az érzelmi kötődések kialakulását és erősödését, konfliktushelyzetekben megoldási lehetőségeket keresnek,
- kommunikációjuk, bánásmódjuk és viselkedésük mintaértékű a gyermekek számára.

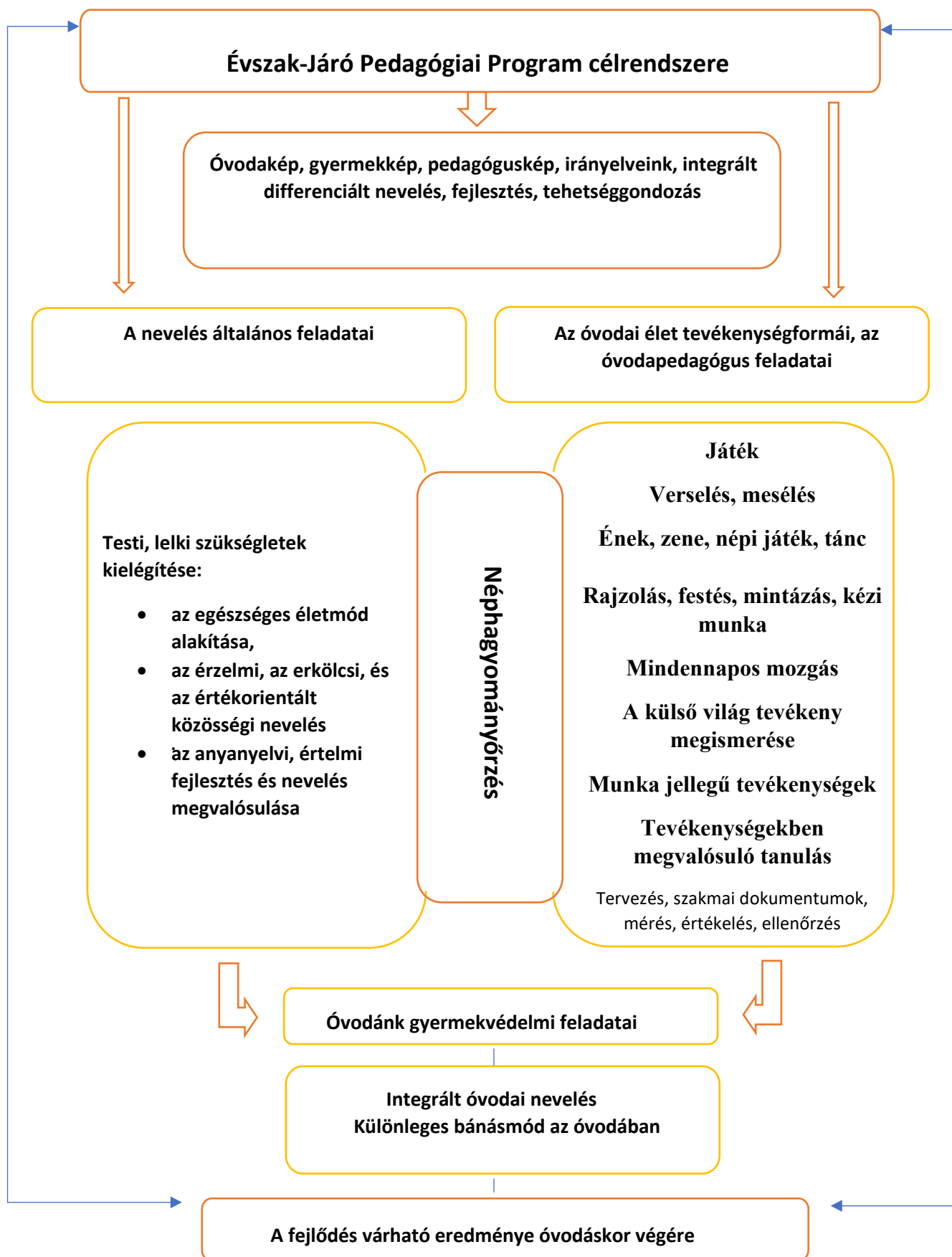
Értékeink és nevelői attitűdjeink

- A pedagógiai folyamatokat figyelemmel kísérjük, tudatosan tervezzük, hosszú távon gondolkodunk hatásukról, és a tapasztalatok alapján képesek vagyunk a változtatásra, korrekcióra.
- Fejlesztőmunkánkat a gyermekek egyéni képességeihez és szükségleteihez igazítjuk, előnyben részesítve a tapasztalati tanuláson alapuló módszereket. Kiemelt szerepet kap a szabad játék, mint a fejlődés egyik legfontosabb színtere.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését differenciáltan, tervezetten valósítjuk meg, figyelembe véve a csoportdinamikát is.
- A csoport szokás- és szabályrendszerét az óvoda értékrendjéhez igazítjuk, szem előtt tartva a magyar nemzeti értékek közvetítését és beépítését.

- Inkluzív szemléletmódot képviselünk, mentesek vagyunk az előítéletektől, példát mutatunk a másság elfogadására, közösséggé formálva a gyermekcsoportokat.
- Együttműködésünk a szülőkkel a gyermek fejlődésének támogatását szolgálja, melyet kölcsönös tisztelet és nyílt kommunikáció jellemez.
- Minden gyermek fejlődését nyomon követjük, rendszeresen értékeljük, dokumentáljuk, ezzel is biztosítva az egyéni bánásmód érvényesítését.
- Kommunikációnk példaértékű – gyermekekkel, munkatársakkal, szülőkkel egyaránt –, tiszteletre, együttműködésre és szakmai felelősségvállalásra épül. Etikai elveinket ismerjük és betartjuk.
- Munkánkat szakmai elkötelezettség, önállóság és egymástól való tanulás jellemzi.
- Derűs, nyugodt légkört teremtünk a mindennapokban, amelyhez saját személyiségünkkel járulunk hozzá.
- Törekszünk a pedagóguskompetenciák folyamatos fejlesztésére, önképzésre, hogy megfeleljünk a társadalmi és szakmai elvárásoknak, valamint az intézményi értékrendünk által képviselt belső normáknak.

Pedagógusképünk meghatározása biztos alapot nyújt intézményünk nevelési céljainak megvalósításához, és hozzájárul a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének támogatásához.

5. Az Évszak-Járó Pedagógiai Program rendszerábrája

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Intézményünk rendszeresen felméri a nevelő-oktató munka humán erőforrás-szükségletét, így reális képet alakít ki a személyi feltételekről. A mindennapi élet szervezését, lebonyolítását, valamint a nevelési feladatok ellátását a hatályos jogszabályokban előírt végzettséggel és létszámmal rendelkező munkatársak biztosítják.

- Minden gyermekcsoportban két óvodapedagógus és egy dajka végzi a gyermekek nevelését, gondozását, szükség szerint pedagógiai asszisztens bevonásával. A teammunka a mindennapi óvodai élet szervezésének szerves része.
- Az intézményvezető munkáját igazgatóhelyettes és óvodatitkár segíti, biztosítva a szervezet hatékony működtetését és az adminisztratív feladatok ellátását.
- A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint veszélyeztetett gyermekekkel való szakszerű törődést gyermek- és ifjúságvédelmi felelős koordinálja.
- A pályakezdő óvodapedagógusok szakmai beilleszkedését és szocializációját az intézményvezető által kijelölt mentorpedagógus támogatja, ezzel elősegítve a fokozatos és sikeres pályakezdést.
- A logopédiai ellátást a Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja, a szűrés során kiszűrt gyermekek fejlesztése heti rendszerességgel, egyéni szükségleteikhez igazodva történik.
- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel gyógypedagógus foglalkozik, akit az intézmény saját alkalmazottjaként foglalkoztatunk.
- Az óvoda dolgozói elkötelezettek a biztonságos, szeretetteljes, elfogadó és gyermekközpontú nevelési légkör megteremtése mellett. A pedagógusok példamutatása és szaktudása elősegíti a gyermekek személyiségfejlődését és kibontakozását.
- Az óvodapedagógusok magas szintű szakmai kompetenciával rendelkeznek, nyitottak a pedagógiai megújulásra, a korszerű nevelési módszerek alkalmazására. Munkájukat folyamatos önképzés és szakmai elhivatottság jellemzi.
- A nevelőtestület tagjainak pozitív attitűdje, a nevelési programmal való azonosulása és érzelmi elköteleződése hozzájárul az intézményi szintű szakmai egység megteremtéséhez.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok között meglévő jó szakmai és emberi kapcsolat megalapozza a hatékony nevelőmunkát és az együttműködésre épülő szemléletmódot.

- A szakképzett dajkák aktív részesei a pedagógiai folyamatoknak, feladatellátásuk tudatosan kapcsolódik a nevelési célkitűzésekhez. Szerepük egyre inkább a „harmadik óvodapedagógus” funkcióját közelíti.
- Intézményünkben működik egy hagyományőrző munkaközösség, melynek minden óvodapedagógus tagja. A munkaközösség célja a néphagyományok rendszerszintű ápolása és a kulturális örökség közvetítése.
- A különböző kultúrákból érkező gyermekek integrációját elősegítve, az óvoda feladatának tekinti az egymás anyanyelvének, kulturális sajátosságainak megismertetését, a sokszínűség elfogadtatását.
- Az intézményben működő önértékelési munkacsoport felelős az óvoda belső értékelési folyamatának szakszerű, átlátható és dokumentált megvalósításáért.

2. Tárgyi feltételek

Óvodánk a város szélén, főútvonal mellett, családi házakkal övezett területen helyezkedik el. Az épület két különböző időszakban, eltérő szerkezettel épült (1942, 1980). A gyermekek biztonságos óvodai életét három csoportszoba és a hozzájuk tartozó kiszolgáló helyiségek szolgálják.

A tárgyi feltételeinket és felszereltségünket jó színvonalúnak értékeljük, és folyamatosan gondoskodunk azok megfelelő szinten tartásáról. Intézményünkben három csoportszoba található, melyek természetes megvilágítással rendelkeznek. Az összes helyiség gyermekmagasságban elhelyezett ablakokkal ellátott. A csoportszobákhoz öltözőszekrényekkel felszerelt öltözők és külön mosdók tartoznak. A falakat az óvodapedagógusok és a gyermekek munkái díszítik, így teremtve barátságos, izléses környezetet. Az előtérben és a folyosókon is törekszünk az esztétikus és mértéktartó dekorációra. A gyermekek alkotásait galériánkon is bemutatjuk, így a szülők is gyönyörködhetnek gyermekeik munkáiban.

2016-ban tornaszobával bővült az intézmény, 2018-ban pedig az akadálymentesítés is megvalósult. Az óvoda rendelkezik a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Ezek fejlesztését a fenntartó önkormányzat támogatása, az igazgató és óvodapedagógusok sikeres pályázata, valamint az óvoda alapítványának bevételei is segítik.

Célkitűzéseink eléréséhez igazítottuk óvodánk arculatát. A csoportszobák berendezései és az udvar kialakítása a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészségük megőrzését és fejlődését szolgálják, figyelembe véve változó testméreteiket. A játékeszközök kiválasztásánál tekintettel vagyunk a

vegyes életkorú gyermekcsoportokra, ezért minden csoportban megtalálhatóak a különböző játéktípusokat támogató, minden korosztály számára megfelelő eszközök. Ezeket a gyermekek számára elérhető módon helyezzük el.

Külön fejlesztőszoba áll rendelkezésre a logopédus és gyógypedagógus számára, ahol egyéni és kiscsoportos fejlesztés folyik. Az óvoda dolgozói számára is biztosított a biztonságos és megfelelő munkakörnyezet. Az elmúlt években jelentős fejlődésen ment keresztül intézményünk infrastruktúrája, amely lehetővé tette az infokommunikációs technikák beépítését a mindennapi nevelőmunkába. Bővült számítógépes eszközparkunk: multifunkcionális nyomtató, projektorok, laptopok és internet állnak rendelkezésre. Az óvodapedagógusok felhasználói szintű ismeretekkel rendelkeznek az IKT-eszközök használatában, amelyeket tudatosan alkalmaznak a nevelő-oktató munkájuk során. A dokumentációt az OviKréta rendszerben vezetik.

Törekszünk arra, hogy eszközeink megfeleljenek a korszerű pedagógiai módszereknek, valamint a kiemelt nevelési területek által meghatározott elvárásoknak.

Óvodánk zárt udvarral rendelkezik, amelyet a főútvonal határol. Kiemelt figyelmet fordítunk a környezeti ártalmak csökkentésére, parkosítással és zöldterületek kialakításával. Az udvar mérete és felszereltsége lehetővé teszi a gyermekek mozgás- és játékszükségletének kielégítését. Évről évre gazdagodik az udvar EU-szabványnak megfelelő fajtáékokkal, főként pályázati források és fenntartói támogatás révén.

Az udvaron található műfüves többfunkciós „Ovi-foci” pálya, több nagyobb kombinált mászóka, hinta, mászóvár, homokozó, barkácsolásra alkalmas padok, valamint egyéb kiegészítő eszközök.

3. Szervezeti keretek

3.1. Az óvoda nyitva tartása és működése

Heti nyitvatartási idő: **52,5 óra**

Napi nyitvatartás: **10,5 óra**

A gyermekek fogadása reggel **6:30 órától** történik, a nyitvatartás délután **17:00 óráig** tart. Az óvodapedagógusok heti váltott műszakban dolgoznak.

Pedagógiai céljaink megvalósításának egyik fontos feltétele, hogy tudatosan szervezzük és tervezzük meg a gyermekek tevékenységeit. A **napirendben** rögzítjük az egyes tevékenységek időrendjét és időkereteit. A napirendet a szülők által megfigyelt életritmushoz, valamint a 3–7 éves korú gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítottuk.

3.2. A befogadás elvei és folyamata

Az óvoda nyitott a családok felé, mindent megteszünk annak érdekében, hogy a gyermekek beilleszkedése az óvodai közösségbe zökkenőmentes legyen. A szülőket megismertetjük az óvoda belső életével, a gyermekek napirendjével, tevékenységeivel, valamint a szokás- és normarendszerével.

Alapelveink a befogadás során

- Biztosítjuk az **egyénre szabott befogadás** lehetőségét.
- Élünk a **folyamatosság és fokozatosság** elvével.
- Figyelembe vesszük a gyermekek és szülők **egyéni igényeit**.
- Az ismerősöket, testvéreket szülői kérésre – lehetőség szerint – **azonos csoportba** helyezzük.
- A gyermek **személyes tárgyait** és otthonról hozott szokásait elfogadjuk, megismerjük.
- Minden dolgozónk számára kiemelten fontos, hogy a gyermekek felé **szeretettel, türelemmel és törődéssel** forduljunk.
- Támogatjuk a **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek óvodai beíratását.
- A csoportok kialakításánál fontos szemlélet számunkra az **integráció elősegítése**, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek **arányos elosztása**.

Befogadás folyamata

- A beiratkozást megelőzően **nyílt napot** szervezünk, mely során a szülők és leendő óvodásaink betekintést nyerhetnek az óvodai élet mindennapjaiba. Célunk, hogy a családok közvetlen tapasztalatokat szerezzenek az intézmény hangulatáról, pedagógiai gyakorlatáról, valamint megismerkedhessenek az óvodapedagógusokkal és a csoportszobák környezetével.
- **Beiratkozás** során a szülők tájékoztatást kapnak az óvoda működéséről, nevelési elveiről, valamint a gyermekek napirendjéről. Ekkor történik a gyermek és családja első hivatalos kapcsolódása az intézményhez.
- A beiratkozást követően **szülői értekezletet** tartunk, ahol részletes információt adunk az óvoda pedagógiai programjáról, a befogadás folyamatáról, az óvodai szokásrendről, és válaszolunk a felmerülő kérdésekre.
- **Folyamatos és fokozatos, szülő befogadás** A beszoktatás szülő jelenlétében, egyénre szabottan, a gyermek és a család igényeit figyelembe véve történik. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, és fokozatosan, saját tempójában illeszkedjen be az óvodai közösségbe.

3.3. Az óvodai csoportok kialakításának szempontjai- vegyes életkorú csoportszervezés

Az óvodánkban alkalmazott osztatlan csoportszervezés lényege, hogy különböző életkorú, nemű és fejlettségű gyermekek integrált és differenciált nevelése valósul meg egy csoporton belül. E modell alapja a **folyamatosság elve**, amely a napirend egészét átfogja, és hozzájárul a gyermekek **önértékelésének, énképének és szociális viszonyulásának** alakulásához.

A vegyes csoport előnyei

- **Gazdag érzelmi és társas kapcsolatrendszer** alakul ki: testvérek, rokonok, barátok és ismerősök – amennyiben ez a gyermek igénye és fejlődési érdeke – együtt nevelkedhetnek.
- **Utánzás és modellkövetés** lehetősége természetes módon biztosított.
- A gyermekek különböző **szerepeket élhetnek meg**: alá-, mellé- vagy fölrendelt státuszokat, amelyek a szociális tanulásuk fontos elemei.
- Lehetőség nyílik a **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek integrációjára is, külön figyelmet fordítva az érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más területen jelentkező eltérésekre.

- Az osztatlan csoport **érzelmi biztonságot és elegendő időt biztosít** a lassabban fejlődő gyermekek számára a 3–4 éves óvodai nevelés ideje alatt.

A csoportösszetétel dinamikája

Az iskolába távozó gyermekek helyére folyamatosan új, különböző életkorú gyermekek érkeznek, ami időről időre módosítja a csoport összetételét. Ez lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek különböző helyzeteket éljenek át, új szerepekbe kerüljenek, és fejlődjön a **szociális alkalmazkodóképességük**. Az azonos korú, de még nem iskolaérett gyermekek számára a csoporton belüli státuszváltozás **nem jelent megrázkódtatást**, hiszen a vegyes életkorú közegben természetes az eltérő fejlődési tempó. Az iskolai életre való felkészítés érdekében – különösen az iskolába lépéshez szükséges **szociális és életviteli kompetenciák**, valamint a **kommunikációs készségek** célzott fejlesztése érdekében – megjelenhet az osztott csoportszervezés lehetősége is. Ez lehetőséget teremt hatékonyabb, célirányos foglalkozások szervezésére.

A fejlesztés keretei

A gyermekek egészséges fejlődését, a tevékenységekben való kibontakozását a tudatosan kialakított **napirend és hetirend** biztosítja. Ennek része:

- a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek szervezése,
- a fokozatosan növekvő időtartamú (5–35 perces) **csoportos tevékenységek**,
- valamint az egyéni fejlettséghez igazított **feladatadás és értékelés**.

3.4. Napi- és hetirendünk

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a folyamatos és rugalmas napi- és hetirendünk biztosítja a feltételeket: a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységformák megtervezésével, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével és szervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben.

Napirendünk gazdag, változatos tevékenységeket, valamint az életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő aktív és passzív pihenést biztosít. A napirendünkön belül a legtöbb időt

a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. Lehetővé tesszük a szokásrendszer kialakulását, következetes megtartását, s a gyermekek szabad levegőn való edzését. Rugalmas keretet biztosítunk a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatására. A napi gondozási teendők szinte észrevétlenül épülnek be ebbe a folyamatba. A folyamatos étkezéshez (tízórai, uzsonna) adottak a tárgyi és személyi feltételeink. A gondozási feladatok során is neveljük a gyermekeket, fejlesztjük önállóságukat, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Kiemelt figyelmet fordítunk a **tanköteles korú gyermekek napi célzott fejlesztésére**, mely egyéni vagy kiscsoportos formában, játékba integrált módon történik. A fejlesztések az iskolai alkalmasságot segítik, támogatják a kognitív, szociális és érzelmi kompetenciák megerősödését, figyelembe véve a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét.

Napirendünk rugalmas, az évszakok váltakozásával és a gyermeki tevékenység fejlődésével változtatható.

Napirendünk irányelvei

- Napirendünket a **stabilitás és rugalmasság** jellemzi. Az állandóságot az azonos időpontban visszatérő tevékenységek biztosítják.
- Egész nap érvényesítjük a **folyamatosságot** és a különböző tevékenységek közötti **harmonikus arányok** kialakítását.
- **A játék központi szerepet** kap a nap folyamán.
- Napirendünk nyitott, lehetővé teszi az **előre nem tervezett események** beillesztését is.
- Rendszerünk alkalmazkodik az **évszakokhoz, a gyermekcsoport sajátosságaihoz és a gyermekek egyéni szükségleteihez**.

Folyamatosság

- Az egymást követő napirendi szakaszok játékba integrált, a gondozási tevékenységekkel összekapcsolódó szervezeti kerete – formája, feltétele és differenciált lehetősége annak, hogy a gyerekek a meglévő fejlettségi szintjükről egyéni tempójukban haladjanak, fejlődjenek, tevékenységeikhez elegendő idő, hely, tér, eszköz álljon rendelkezésükre.
- Az óvodapedagógus a gyerekek és a csoport ismeretében a biztonságot nyújtó és cselekvésre ösztönző helyzetekbe differenciáltan bekapcsolódik, ha szükséges segítséget nyújt, továbbfejleszt.

- A gyermekek ismerik a nevelési folyamat szabályait, és személyiségüktől függően – az időhatárokhoz igazodva – betartják azokat.
- A folyamatosságban növekszik a játék szerepe, lehetősége, láthatóvá válik az egyén mint individuum, létrejöhetnek azok a társas és emberi kapcsolatok, amelyekben a gyerekek szociális értékrendje kialakul.
- Figyelembe vesszük a gyermekek biológiai szükségleteit, tempóját, fejlettségük különböző szintjét és az intimitást.

A nevelési év során **két ciklusban tervezünk:**

- **szeptember 1-től május 31-ig,** valamint
- **június 1-től augusztus 31-ig.**

Óvodai napirend **szeptember 1-jétől május 31-éig**

(A napi rend rugalmasan igazodik a gyermekek szükségleteihez, fejlettségi szintjéhez, a csoport összetételéhez és az évszakokhoz.)

6:30 – 11:30

- Gyermekek érkezése, szabad játék a csoportszobában
- Testápolási teendők, folyamatos tízórai
- Munka jellegű tevékenységek
- **Célzott fejlesztés tanköteles korú gyermekekkel** (egyéni vagy kiscsoportos formában)
- Játékba integrált egyéni és csoportos fejlesztő tevékenységek
- Séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatszerzés
- Játékos mozgás a szabadban vagy a csoportszobában

11:30 – 12:15

- Testápolási teendők, ebéd

12:15 – 14:30

- Testápolási teendők
- Pihenés, alvás mesével, lágy zenével

14:30 – 15:00

- Testápolási teendők, uzsonna

15:00 – 17:00

- Szabad játék az udvaron vagy a csoportszobában
- Szülők által választott szolgáltatások
- Hazabocsátás folyamatosan

Óvodai napirend

június 1-jétől augusztus 31-éig

(A napi rend rugalmasan igazodik a gyermekek szükségleteihez, fejlettségi szintjéhez, a csoport összetételéhez és az évszakokhoz.)

6:30 – 11:30

- Gyermekek érkezése, szabad játék a csoportszobában
- Testápolási teendők, folyamatos tízórai
- Munka jellegű tevékenységek
- **Célzott fejlesztés tanköteles korú gyermekekkel** (egyéni vagy kiscsoportos formában)
- Szabadon választott tevékenységek
- Séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatszerzés
- Játékos mozgás a szabadban vagy a csoportszobában

11:30 – 12:15

- Testápolási teendők, ebéd

12:15 – 14:30

- Testápolási teendők
- Pihenés, alvás mesével, lágy zenével

14:30 – 15:00

- Testápolási teendők, uzsonna

15:00 – 17:00

- Szabad játék az udvaron vagy a csoportszobában
- Hazabocsátás folyamatosan

Kiegészítés a napirendhez és hetirendhez

Az udvari játék megkezdése előtt minden alkalommal ismertetjük a szabályokat a gyermekekkel **balesetmegelőzés céljából.**

A napirend egy **alap**, amelyhez minden csoport a saját napi, illetve heti rendjét igazítja, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait. Az időkeretek rugalmasan változhatnak a gyermekek életkora, fejlettségi szintje, valamint az aktuális körülmények függvényében.

A **természeti és társadalmi környezet eseményei**, az évszakok körforgása, az ezekhez kapcsolódó ünnepek és hagyományok határozzák meg mindennapjainkat. Természetesen tartjuk, hogy ezekhez kapcsolódva tervezzük és valósítjuk meg a gyermekek tevékenységeit.

A nevelési év során **két ciklusban tervezünk**:

- **szeptember 1-től május 31-ig**, valamint
- **június 1-től augusztus 31-ig**.

Hetirendünk irányelvei

A heti rend a napirendhez hasonlóan a **folyamatosságot, rendszerességet és nyugalmat** biztosítja az óvodai csoportok számára, megkönnyítve a gyermekek számára az eligazodást a nap eseményeiben. A befogadás időszakában fokozott figyelmet fordítunk arra, hogy heti rendünk **rugalmasabb és alkalmazkodóbb** legyen.

Heti tervünket az alábbi elvek alapján készítjük:

- Figyelembe vesszük az **Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának** alapelveit, a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét.
- **Alkalmazkodunk** a gyermekek igényeihez, aktuális érzelmi állapotához.
- A tervezést az aktuális eseményekhez, ünnepekhez, évszakokhoz igazítjuk.
- **Változatos tevékenységeket** kínálunk: játékos tapasztalatszerzést, élményalapú tanulást, kirándulásokat, megfigyeléseket.
- A közös óvodai programokat összehangoljuk a csoportok között.
- A **tanköteles korú gyermekek számára célzott fejlesztéseket** szervezünk, amelyeket egyéni vagy kiscsoportos formában valósítunk meg a napirendbe beépítve.

Hetirend szeptember 1-jétől május 31-éig

Az óvodapedagógusok által szervezett tevékenységi formák		
Tevékenység ideje	Tevékenység megnevezése	
<p>A hét minden napján</p> <p>mindennapos mozgás</p> <p>verselés, mesélés</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A külső világ tevékeny megismerése, • Mindennapos mozgás • Verselés, mesélés • Ének, zene, népi játék, tánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • Munka jellegű tevékenységek 	<p>Játék</p> <p>Néphagyomány</p>
<p>Anyanyelvi nevelés</p> <p>Célzott fejlesztés tanköteles korú gyermekekkel</p>		

T
A
N
U
L
Á
S

Hetirend

június 1-jétől augusztus 31-éig

Nyári élet az óvodában

Óvodánk nyári életében évek óta nevelési gyakorlat, hogy a jelentősen lecsökkenő gyermeklétszám miatt összevont csoportokban folyik az óvodai élet.

A nyári élet alapelvei

- Szeretetteljes, odafigyelő, minden gyermekért felelősséget vállaló légkör biztosítása
- A balesetmentesség figyelembevétele mellett a víz, a levegő, a mozgás, a pihenés életkorhoz és egyéni igényekhez igazított biztosítása
- A változatos játéklehetőségek előtérbe helyezése oly módon, hogy az udvaron is lehetőség nyíljon a csoportban kedvelt gyermeki tevékenységek folytatására
- A biológiai szükségletek folyamatos kielégítése: higiéniai igények, folyamatos folyadékpótlás, öltözködés, mezítláb járás lehetősége
- A játékidő a pihenőidő rövidülésével, esetleg megszűnésével meghosszabbodhat
- Az óvodai élet, minden gyermeki tevékenység elsősorban a szabadban történik
- Az időjárás függvényében a gyülekező időt is a szabadban töltjük

Hetirend a nyári időszakban (rugalmas keretben)

Idősáv	Tevékenység
<p>Reggeli gyülekező</p> <p>6:30-8:00</p>	<p>Szabad játék az udvaron (időjárásfüggő), kötetlen beszélgetések</p>
<p>Délelőtt</p> <p>8:00-11:30</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szabad játék • Mozgásos tevékenységek • Vizes játékok (vízpermet, lavóros pancsolás, gumicsúszda, stb.) • Kísérleti, élményalapú tapasztalatszerzés (pl. levelek, víz, homok vizsgálata) • Kis csoportos foglalkozások lehetősége • Tízórai, folyamatos folyadékpótlás • Udvari játék folytatása • Élményszerű, spontán tanulási lehetőségek biztosítása
<p>Ebéd</p> <p>11:30 – 12:15</p>	<p>Közös előkészületek (kézmosás, terítés), nyugodt étkezés, személyes igényekhez igazodás</p>
<p>Pihenőidő</p> <p>12:15 – 14:30</p>	<p>Igény szerinti pihenés, csendes tevékenységek, mesehallgatás</p>
<p>Délután</p> <p>14:30 – 17:00</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szabad játék a csoportszobában vagy az udvaron • Lehetőség célzott, rövid fejlesztő tevékenységekre egyéni igény szerint • Uzsonnaidő, folyadékpótlás • Elbúcsúzás, szülők érkezése

3.4. Óvodapedagógusaink tervező munkájának alapelvei

- Óvodapedagógusaink tervezőmunkája az évszakok köré szerveződik, az **OviKréta** rendszerben vezetett **Csoportnaplóban** rögzítve a tervezést és az értékelést.
- A csoportok mindennapi életét úgy szervezzük meg, hogy érzelmi biztonságot, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkört biztosítsunk a gyermekek számára.
- Tudatosan építjük fel a nevelőmunkát, figyelembe véve a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait, képességeit, eltérő fejlődési ütemét.
- A mozgásfejlesztés során a gyermekek természetes mozgásformáira támaszkodunk, célunk az együtt végzett szép mozgás örömeinek átélése.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre, a differenciálásra és az egyéni bánásmód érvényesítésére.
- A tervezés során ügyelünk arra, hogy a különböző fejlettségi szinten álló gyermekek megtalálják a számukra megfelelő tevékenységet, lehetőséget kapjanak a szabad döntésre az idő, sorrend, módszer tekintetében.
- Olyan óvodai életet alakítunk ki, amely gazdag közös élményekre, felfedezésekre, tapasztalatszerzésekre és tevékenységekre épül.
- Tervezési alapelvünk, hogy a követelményeket és a feladatokat önmagunk számára fogalmazzuk meg, teret adva a gyermekeknek a szabadon választott tevékenységek megélésére.
- Biztosítjuk a lehetőséget minden gyermek számára, hogy testi, lelki és szellemi értékeit megismerhesse, kibontakoztathassa.
- Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését, fejlődésük nyomon követését az **OviKréta** rendszerben vezetett dokumentumok (Csoportnapló, Fejlődést nyomon követő lapok) tartalmazzák.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Óvodánk szakmai dokumentumai

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- „Évszak-Járó” Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házirend
- Éves Munkaterv és Éves Beszámoló
- Munkaközösségi éves munkatervek, beszámolók, önértékelési dokumentumok
- Mentor–gyakornoki dokumentáció
- Önértékelés dokumentumai
- Pedagógus-továbbképzési intézményi program - PTTR
- OviKréta dokumentumai: Csoportnapló, Fejlődésnyomon követő dokumentáció, Teljesítményértékelési dokumentum -TÉR

Az óvodai nevelés céljainak és feladatainak ismeretében a tevékenységek rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva, előre tervezetten alakítjuk ki. A nevelés és tanulás tervezését egymással kölcsönhatásban valósítjuk meg, amely tudatos, strukturált, ugyanakkor rugalmas pedagógiai szemléletet tükröz.

A nevelési és tanulási terveket a csoportban dolgozó óvodapedagógusok közösen készítik el. A hangsúly nem a lexikális ismeretanyag növelésén, hanem a sokoldalú, különböző nézőpontú megközelítésen, a gyermek élményeire, érdeklődésére és tapasztalataira épülő tanulási lehetőségeken van.

Az óvodapedagógusaink szakmai szabadsága biztosított: maguk dönthetnek arról, mennyi időt szánnak a nevelési év elején a gyermekek befogadására, a spontán tevékenységekre, játéokra, illetve mikor kezdik el alkalmazni a komplex tevékenységek rendszerét.

A feladatok konkrét formáját az aktuális események, a gyermekek igényei, élményei és tapasztalatai alakítják. Tervezésünk során fontos szempont az alkalmazkodóképesség: a feladatokat szükség esetén módosíthatjuk, bővíthetjük vagy elhalaszthatjuk, miközben a pedagógiai koncepció egysége megmarad.

Intézményünk dokumentumaiban a nevelőtestület olyan gyermekközpontú feladatokat fogalmaz meg, amelyek nemcsak a gyermek személyiségének maximális kibontakozását segítik, hanem az óvodapedagógusok önmegvalósítását, szakmai kiteljesedését is támogatják.

Intézményünk értékrendje, szabályozásai és értékelési alapelvei jelentős hatást gyakorolnak az óvodai légkörre. Az óvodapedagógusok személyisége, az alkalmazotti közösség belső légköre, valamint az intézményvezető együttműködése meghatározó az óvodai program színvonala, minősége és eredményessége szempontjából.

Folyamatosan szem előtt tartjuk a következő pedagógiai alapértékeket: érzékenység, tolerancia, nyitottság, kreativitás, valamint a jelenségek komplex, több szempontú megközelítése.

Az igazgató feladata, hogy elősegítse a pedagógiai fejlődést és az óvodai közösség szakmai megújulását. Támogató légkört biztosít az ötletek felvetéséhez, ösztönzi és értékeli a fejlesztő javaslatokat, valamint irányítja a megoldások közös keresését. Alkotó szemléletű munkájával olyan korszerű, a helyi sajátosságokra épülő óvodai életforma kialakításán dolgozik, amely intézményünk egyedi arculatát is formálja.

VI.ÉVSZAK-JÁRÓ PEDAGÓGIAI PROGRAM

1.Néphagyományőrzés a nevelés folyamatában

„Aki múltját nem ismeri, jövőjét sem építheti.”

Nevelési hitvallásunk szerint egy nemzet jövője elképzelhetetlen múltjának ismerete nélkül – e múlthoz pedig szervesen hozzátartoznak a néphagyományok és népszokások is. Fontosnak tartjuk, hogy az általunk nevelt gyermekek megismerjék és megszeressék népünk kulturális kincseit, értékeit, hagyományait – így válhat számukra természetessé és belső igénnyé a magyar népi kultúra tisztelete.

1.1.Az évszakok ritmusára épülő hagyományőrzés

Óvodai életünk szervezőerejét az évszakok változásai adják. Ezekhez kapcsolódnak az ünnepkörök jeles napjai, valamint a mindennapok népszokásai. Az ünnepek és a hétköznapiak során megjelenő hagyományőrző tevékenységeket az **év körforgása** rendszerezi, biztosítva a visszatérő szimbólumok és cselekvések révén a folyamatosságot és az állandóságot.

A programban azok a jeles napok kapnak helyet, amelyek már eddig is részét képezték óvodai életünknek, valamint azok, amelyek a helyi hagyományokat elevenítik fel. Emellett teret adunk olyan napoknak is, amelyek valamilyen természeti jelenséghez, időjárási változáshoz kapcsolódva nyújtanak különleges élményt a gyermekek számára. A hagyományőrző tevékenységek

újratemtése és ismétlődése érzelmi többletet hordoz. Emberi melegséget, biztonságot sugallnak, segítik a közösséghez való tartozás élményének megélését. A népi életmód mindennapjait felidéző tevékenységek – például a természet megfigyelése, a környezet formálása, a természetfeldolgozás – lehetőséget adnak a gyermekeknek az aktív tapasztalatszerzésre.

A hagyományőrzés nem csupán események sorozata, hanem **komplex nevelési eszköz**, amely a gyermekek egész személyiségére hat. A mondókák, népmesék, dalos és mozgásos játékok, népi találós kérdések, nyelvtörők, valamint a népi kismesterségek gyakorlása (pl. szövés, fonás, nemezelés) az esztétikai nevelés mellett fejlesztik a monotóniatűrést, az állóképességet és a kitartást – mindez pedig elengedhetetlen a sikeres iskolakezdéshez.

A jeles napokra való készülődés során a gyermekek megismerhetik a népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásait, miközben játszva tanulnak: játékeszközöket készítenek, megismerkednek a népi kézművesség technikáival és jelképeivel.

Az évszakokhoz kapcsolódó, **évről évre ismétlődő hagyományőrző tevékenységek** gyakorlása egy folyamat részeként épül be az óvodai nevelés mindennapjaiba. Ez a folyamat hosszú távra meghatározza intézményünk értékrendjét, pedagógiai szemléletét, és segít kialakítani a kulturális értékek iránt fogékony, hagyománytisztelő személyiséget.

Valljuk, hogy ha az óvodáskorú gyermekek már kicsi korban természetes módon találkoznak kulturális gyökereinkkel, akkor az ezek iránti nyitottság életre szóló élménnyé válhat. Az így nevelt gyermekek szívébe-lelkébe mélyen beépülnek a néphagyomány értékei, s ezzel hozzájárulunk egy értékalapú, hagyományaira építő felnőtt társadalom kialakulásához.

Meggyőződésünk, hogy a hagyományőrzés nem lehet eredményes a családok aktív közreműködése nélkül. Ezért óvodapedagógusaink a szülőkkel együttműködésben, közös élmények és programok mentén dolgoznak azon, hogy a hagyományok átadása és továbbélése **családról családra, gyermekről gyermekre, pedagógustól pedagógusig**, szájhagyomány útján, közösségi élményekbe ágyazottan történjen.

A népi kultúra minden területe értékhordozó. Ennek megőrzése, ápolása és továbbadása közös felelősség – intézményünk pedig ebben a folyamatban **elkötelezett szereplőként** vesz részt.

1.2. A néphagyományőrzés célja az óvodai nevelésben

Óvodai nevelésünk egyik meghatározó célja, hogy a gyermekek játékos tevékenységeken keresztül ismerjék meg a világot, a népi kultúra maradandó értékeit, és ezek révén alakuljon ki bennük a magyarságtudat, valamint a szülőföldről és természetéhez fűződő pozitív érzelmi viszony. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek koruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően ismereteket szerezzenek környezetükről, megtanuljanak eligazodni benne, és problémáikra megoldásokat találni.

Célunk, hogy sokoldalúan fejlesszük a gyermekeket, a néphagyományok és a természetvédelem gazdag tárházának bemutatásával. A gyermekek számára biztonságos, érzelmi biztonságot nyújtó környezetet teremtünk, amelyben a családok aktív közreműködése is fontos szerepet kap.

A népi kultúra, a hagyományos játékok örömteli megismertetése, továbbéltetése és az identitástudat formálása kiemelt nevelési feladatunk.

1.3. Feladataink a néphagyományőrzés folyamatában

- Munkatársaink számára alapvető a népszokások eredetének és jelentésének pontos ismerete.
- A gyermekek életkorának megfelelően folyamatosan megismertetjük őket a népi kultúra maradandó értékeivel.
- A természet kínálta anyagok felhasználásával tapasztalatokat nyújtunk, ismereteket adunk át.
- Bemutatjuk a népi kismesterségeket, azok hiteles, tudatos átadására törekszünk.
- Az alkotás örömeit hangsúlyozzuk a tevékenységek során.
- A jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó népszokásokat, dalokat, mondókákat gyűjtünk, és ezeket beépítjük a mindennapokba.
- A magyar zenei anyanyelv elsajátítását népdalokon, zenehallgatáson, körjátékokon és néptáncokon keresztül segítjük.
- Törekszünk a hiteles zenei hagyományápolásra.
- A kézügyesség fejlesztése a népi kismesterségek gyakorlásával történik.
- Felkeltjük az érdeklődést a népzene iránt.
- Megismertetjük az évkör ünnepeihez kapcsolódó hagyományos játékokat.

- A népi verseny- és mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek ügyességét, kitartását és akaratát.
- Kiemelten kezeljük az ünnepek jelentőségét, megszervezzük a ráhangolódást.
- Tudatosan ismertetjük meg a gyermekekkel városunk értékeit, hagyományait.
- Részt veszünk Szombathely hagyományaihoz kapcsolódó rendezvényeken (pl. Mártonnap, Pedagógusnap, ünnepek).

2. Hagyományőrző szemléletű tervezés

Óvodai nevelésünk céljainak eléréséhez nélkülözhetetlen a tudatosan felépített, célirányos pedagógiai tervezés. Tervezőmunkánk során figyelembe vesszük az óvoda célkitűzéseit, feladatait, és ezek mentén építjük fel tevékenységeink rendszerét.

A nevelési év során az **évszakok váltakozásához kapcsolt jeles napokat, népszokásokat és hagyományokat** helyezük előtérbe. Ezen keresztül törekszünk kulturális értékeink megőrzésére, átadására. A hagyományőrzés közösségi élmény, ezért a tervezés során fontos a közös gondolkodás, a tevékenységek összehangolása.

A nevelési évben végigvonuló hagyományőrző tevékenységrendszer **egyeztetett, komplex tervezést** igényel. A tervezés lépései során számba vesszük feladatainkat, időrendbe állítjuk őket, meghatározzuk a végrehajtás módját és feltételeit.

Az óvoda sajátosságai és nevelési törekvései alapján alakítjuk ki a helyi „**Évkört**”, mely lehetővé teszi a csoportonkénti éves tervezés komplexitását. Az éves tervből bontjuk le az évszakonkénti negyedéves, majd a heti pedagógiai terveket. Ezek során mindig figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségét, aktuális élményeit.

A tevékenységek tervezését az óvodapedagógus módszertani szabadsága határozza meg.

Tervezési elvek

A tervezés során az alábbi elveket érvényesítjük:

- **Aktualitás elve:** figyelembe vesszük a jeles napokat, ünnepeket, ünnepköröket, valamint a természet és az időjárás változásait.
- **Komplexitás elve:** a népszokások sajátos tartalmából kiindulva (szokáscselekvések, népi játékok, dalok, hangszerek) törekszünk az élmények sokrétű feldolgozására.

- **Fokozatosság, egymásra épülés elve:** érvényesítjük az énekes, mondókás, dramatikus játékok, valamint gyermekdalok, gyermekversek tervezése során

Nevelési alapelveink

- A néphagyomány elemeinek **mértéktartó, életkornak megfelelő** megjelenítése kiemelt feladatunk.
- A nevelés során érvényesítjük a **játékosság, aktivitás, motiváció, életszerűség, hitelesség** elvét.
- Legfontosabb módszereink: **bemutató, szemléltetés, gyakorlás, dramatikus játék, ellenőrzés, hibajavítás.**
- A szülővel való együttműködést erősítik a **közös délutánok, ünnepek, események.**
- Az óvoda legyen a **tapasztalatszerzés, élmények és tettek színtere.**
- Értékeinket **tevékenységeken keresztül** adjuk át.
- A gyermekek mindennapi tapasztalataik során tanulják meg a közösségi szabályokat, viselkedési formákat.

Sikerkritériumok

- A néphagyományörzés gazdag eszköztárán keresztül, az érzelmeken keresztül ható neveléssel a gyermek **felfedezi a világot, annak alakíthatóságát.**
- Megismeri a múlt világának **értékeit, szépségeit, nehézségeit, kultúráját.**
- Különbséget tud tenni **múlt és jelen** között.
- Megtanulja **tisztelni és őrizni** a hagyományokat és értékeket.
- Erősödik benne a **szülők iránti tisztelet és szeretet.**
- Megalapozódik a **kultúra, környezet és haza iránti megbecsülés, tisztelet.**

Évkör

- az őszi ünnepkör szokásai
- a téli ünnepkör szokásai
- a tavaszi ünnepkör szokásai
- a nyári ünnepkör szokásai
- természetóvó jeles napjaink (zöldünnepek)

3. Hagyományőrzés az óvodai nevelésben

Az óvodai nevelés folyamatában óvodapedagógusaink megteremtik a **hagyományőrző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit**. Az **érzelmekre alapozva**, aktív cselekvéseken keresztül vezetik el a gyermekeket a **szimbolikus, én-központú gondolkodástól a szemléletes, tapasztalaton alapuló gondolkodásig és fogalomalkotásig**.

A helyi lehetőségekhez igazodva alkalmazzák az **évkörös rendezési elvet**:

- kiválasztják a jeles napokat,
- megvalósítják a mindennapos hagyományőrző tevékenységeket,
- ezekhez irodalmi, zenei alkotásokat és kézműves technikákat kapcsolnak.

A néphagyományőrzés elemei **mértéktartóan jelennek meg az óvodai környezetben** (pl. néphagyományhoz kapcsolódó díszítések, anyaghasználat). A pedagógusok megalapozzák az **együttéléshez szükséges magatartásformákat**, a **visszatérő közös tevékenységek és hagyományok ápolásával**.

A közösségi élet során a **társas érintkezés mintáit közvetítik**, például:

- közös óvodai programokon,
- kézműves délutánokon,
ahol a pedagógusok **együttműködő részvételükkel példát mutatnak**.

4. A jeles napokhoz fűződő népszokások óvodánkban

Programunkban helyet kapnak a **zöld jeles napok**, amelyek célja a környezeti nevelés és a **fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása**.

Őszi ünnepekör szokásai

- Vándormadarak gyülekezésének megfigyelése
- Betakarítás, gyümölcszedés, falevelek, termények gyűjtése
- Szüreti mulatság (szőlőpréslés, mustkóstolás, énekes játékok, mondókák, élőzene)
- Állatok világnapja
- Terménybáb készítése, népi hangszerek készítése (levélsíp, dióhéj-hangszer, nádsíp stb.)

- Népmese napja (mesefeldolgozás, dramatizálás, bábozás)
- Márton-nap (lámpás felvonulás családokkal)
- Szöveg-fonás megismerése

Téli ünnepkör szokásai

- Szöveg-fonás
- Adventi készülődés (koszorúkészítés, gyertyagyújtás, ajándékkészítés, barkácsdélután, vásár)
- Mikulás-nap (versek, dalok, ajándékozás)
- Luca-nap (kotyolás, Luca-búza ültetése, énekek, mondókák)
- Karácsony (mézeskalács sütés, betlehemes játék)
- Óesztendő búcsúztatása, újév köszöntése (népi dalok, mondókák)
- Farsang (jelmezes multság, téltemetés, versenyjátékok)

Tavaszi ünnepkör szokásai

- Tavaszi munkálatok, első virágok megfigyelése
- Sándor, József, Benedek napjaihoz kapcsolódó megfigyelések
- Kiskert felásása, ültetés, palántázás
- Víz világnapja
- Húsvéti népszokások (locsolkodás, tojásfestés, berzselés, húsvéti játszóház)
- Föld napja
- Madarak és fák napja
- Pünkösöd (királyválasztás, pünkösödölés, énekes játékok, multság)
- Kerti munkák, növények gondozása
- Májusfa állítása
- Séták, kirándulások
- Népi játékok, sportos népi játékok, családi nap

Nyári ünnepkör szokásai

- Kerti munkák, növények gondozása, fejlődésük megfigyelése
- Séták, kirándulások
- Népi játékok, sportszerű népi játékok

Jeles napok-társadalmi hagyományok	Ünnepek	Néphagyományok	Közösségi hagyományok
Január 1. Újév (jókívánságok)	Március 15. Az 1848/49 Forradalom és szabadságharc ünnepe	Farsang (Vízkeresztől Jan. 6- Húshagyó keddig, ezt követi a Hamvazó szerda, mely a nagyböjt első napja Húsvét előtt negyven nappal kezdődik)	Adventi kézműves délután
Január 6. Vízkereszt (karácsonyfa leszedése)	(A gyerekek számára ezen az ünnepen tudatosítjuk nemzeti jelképeinket (nemzeti lobogó, kokárda, himnusz), az ünnepi közösségben szükséges viselkedési formákat. Az ünnep alkalmas a hazaszeretete nevelésben, identitásuk alakításában.)	Húsvét (Mozgó ünnep)	Farsangi mulatság Húsvéti kézműves délután
Január 22. Vince (időjóslo nap)		Kiszézés (virágvasárnap)	Nagyok búcsúztatása- „Király- nap”
Február 2. Gyertya- szentelő napja (Ha a medve meg-látja az árnyékát...)		Komatálazás – fehérvasárnap (barátok választása)	Kirándulás
Február 2. Vizes élőhelyek napja		Április 24. Szent György nap	Szüret
Február 15. Bálint (tyúkültetés napja)		Pünkösöd (Húsvét utáni 7. vasárnap és hétfő)	Születésnap
Február 24 Mátyás	Május 1. A munka ünnepe, az Európai Unióba lépés napja	Szent Iván (tűzugrás)	Szülői Szervezet Bálja
Március 12 Gergely (iskolába hívó nap)	Augusztus 20. Államalapító Szent István ünnepe	Szüreti mulatság	
Március 18-21. Sándor, József, Benedek		Szeptember 29 Mihály napi vásár	
Március 22. Víz napja	Október 23. Az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdete és a Magyar Köztársaság	November 11. Szent Márton napjalámpás felvonulás	
Április 22. Föld napja	1989. évi kikiáltásának napja		
Május 10. Madarak, fák napja			
Március 8. Nőnap			
Május 1. Majális (májusfa állítás)			
Május 4. Flórián (tűzoltók, kéményseprők,			

kovácsok, pékek patrónusa)		December 4. Borbála nap	
Május 10. Madarak, fák napja		December 13. Luca nap	
Május 12.13.14. Fagyos szentek		Betlehemezés	
Május első vasárnapja Anyák napja			
Május utolsó vásár- napja) Gyermeknap			
Június 5.			
Környezetvédelmi világnap			
Szeptember 22. Autómentes nap			
Szeptember 30. Népmese napja (Benedek Elek születésnapja) Október 4. Állatok világnapja			
November 1.			
Mindenszentek napja			
November 19. Erzsébet (Szent Erzsébet legendája)			
November 25. Katalin (időjárás megfigyelő nap)			
December 6. Mikulás			
December 24. Szenteste			
December 25-26 Karácsony			

VII. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJA ÉS FELADATAI

1. Nevelőmunkánk alapelvei

Az óvodai élet minden területén, a nevelés folyamatában a gyermek mindenk felett álló érdekét tartjuk szem előtt. Nevelőmunkánkat az alábbi alapelvek határozzák meg:

- A gyermeki személyiség tisztelete, szeretete, megbecsülése, elfogadása és a bizalmon alapuló nevelés kiemelt jelentőségű.
- Törekszünk a harmonikus személyiségfejlesztésre, a személyiség teljes körű kibontakoztatására.
- Családias, derűs, nyugodt légkört teremtünk, amely biztosítja a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítését és a biztonságérzetet.
- Vallási és világnézeti kérdésekben semlegesség jellemzi pedagógiai gyakorlatunkat.
- Megalapozzuk a gyermekek magyarságtudatát, megismertetjük őket a nemzeti és más népek kultúrájával.
- Érdeklődést keltünk a hagyományok iránt, neveljük őket azok gyakorlására és megőrzésére.
- Kiemelten figyelünk a gyermekvédelemre, szoros kapcsolatot tartunk az érintett szakemberekkel.
- Alapozzuk a gyermekek műveltségét, tudás iránti igényét.
- Természethez fűződő óvó, védő, szeretetteljes szemléletmódra, környezettudatosságra nevelünk.
- Differenciált képességfejlesztést alkalmazunk életkor, egyéni adottságok és fejlettség szerint, figyelembe véve a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szükségleteit. Elkötelezettek vagyunk az inkluzív nevelés, a különbözőség elfogadása és a tolerancia mellett.
- Tudatosan építjük be munkánkba az egészséges életmód szokásainak alakítását, szülői szemléletformálással kiegészítve.
- Fejlesztjük a gyermekek jártasságait, képességeit, készségeit az iskolai átmenet zavartalanítása érdekében.
- Hangsúlyt helyezünk az érzelmi nevelésre, érzelmi intelligencia fejlesztésére, a társas élet normáinak közvetítésére.
- Törekszünk a pozitív énkép kialakítására, hogy a gyermek képes legyen megértetni, elfogadtatni magát, és érvényesülni.

- Az óvodapedagógusok és minden dolgozó modellértékű szerepvállalása kiemelten fontos számunkra.

2. Az óvodai nevelés célja

Óvodai nevelésünk célja a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyet az óvoda kiegészít, és szükség esetén hátránycsökkentő szerepet vállal.

Célunk a biztonságot és szeretetet nyújtó környezet megteremtése, amely lehetővé teszi a testi, érzelmi és közösségi fejlődést, valamint a kreatív személyiséggé válást.

Támogatjuk az önmegvalósítás lehetőségét, különösen a néphagyományok gazdag eszköz- és hatásrendszerével, az életkori sajátosságokat figyelembe véve. Alapvető célunk, hogy a gyermeki ismeretszerzés tapasztalati úton, játékosan történjen.

Nevelésünk helyzetorientált, a mindennapi élethelyzeteket kihasználva bővíti a gyermekek ismereteit. Minden gyermeket saját képességeinek megfelelően, a lehető legmagasabb szintre igyekszünk eljuttatni.

ÁBRAHÁM MASLOW elméletével azonosulva valljuk, hogy nevelésünk csak akkor lehet eredményes, ha figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteit és igényeit, ha megteremtjük azt az érzelmi biztonságot, amelyben átélhetik az elfogadottság és szeretet érzését, ahol személyiségüket tiszteletben tartva ösztönözzük őket önmaguk minél teljesebb megvalósítására.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése, a fejlődési jellemzők, az aktuális fejlettségi szint és az előzetes, más forrásból (család, bölcsőde) származó tudás, tapasztalatok felhasználásával.

Pedagógiai programunk alapfeladatnak tekinti az alábbi területeket:

- **Az egészséges életmód alakítása**
- **Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés**

- **Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés**

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Óvodai nevelésünk kiemelten kezeli gyermekeink egészségnevelését, az egészséges életmód alakítását. A felgyorsult élettempó új alkalmazkodást kíván az élet minden területén, ezért ránk, pedagógusokra nagyon fontos szerep hárul ezen a területen. A gyermeki személyiség harmonikus fejlődéséhez elengedhetetlen testi és lelki szükségleteik kielégítése, amely az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában (ONOAP) is megfogalmazott alapelveként jelenik meg.

Az egészséges életmódra nevelés célja, hogy a gyermekek biztonságos, szeretetteljes, befogadó környezetben sajátítsák el az egészségtudatos életvitel szokásait. A nevelés nem korlátozódhat kizárólag az óvodára – az ONOAP szellemiségének megfelelően kiemelten fontos a szülőkkel való szoros együttműködés, hiszen csak így valósítható meg az egységes nevelési hatás. Igazán hatékony akkor lehet munkánk, ha sikerül a szülőkkel is elfogadtatni az egészséges életmódra nevelés feladatait, amelyeket lehetőségeikhez képest otthoni körülmények között is gyakorolnak, példát mutatva gyermekeiknek.

Az egészség – óvodás korban is – testi, lelki és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás magában foglalja a személyi és környezeti higiénia szokásainak megalapozását, valamint a lelki egészség gondozását is. Az ONOAP hangsúlyozza, hogy az óvodai nevelés komplex hatásrendszerben, a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodva valósuljon meg – így az egészséges életmódra nevelés sem választható külön a nevelés más területeitől. Fontos az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

A tevékenység fő területei

- egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- prevenció, betegségek megelőzése, szükség szerint korrekciója,
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése, jó közérzetük biztosítása,

- az egészséges életmód szokásainak megalapozása (táplálkozás, testápolás, tisztálkodás, öltözködés, pihenés, fogápolás),
- a fizikai képességek fejlesztése változatos mozgásos tevékenységekkel,
- környezettudatos magatartás megalapozása.

Az egészségfejlesztés céljai:

- a gyermekek testi-lelki egészségének támogatása,
- mozgásigényük kielégítése, testi fejlődésük elősegítése,
- higiéniai szokások kialakítása,
- a bántalmazás, erőszak megelőzése,
- balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás alapjainak megismertetése,
- családi életmódra ható pozitív példaadás.

Környezeti feltételek biztosítása

Óvodánk udvara változatos felületeivel, gazdag játékkészletével lehetőséget teremt a mozgásfejlesztésre, szabad játékokra, sport- és szerepjátékok megvalósítására. A csoportszobák világosak, jól szellőztethetők, a berendezés gyermekközpontú és könnyen tisztán tartható. Az eszközök használatát megtanítjuk a gyermekeknek, világos szabályrendszerrel segítjük a biztonságos együttélést. Az épületek és eszközök rendszeres karbantartásáról a fenntartó gondoskodik, míg a tisztaság és fertőtlenítés folyamatosan biztosított.

Pedagógiai szemléletünk

Az ONOAP értékrendje szerint pedagógiai gyakorlatunk alapja a gyermekek iránti feltétlen tisztelet, egyéni fejlődésük támogatása, a pozitív énkép és önbizalom kialakítása. Az egészséges életmódra nevelés során törekszünk arra, hogy az óvodapedagógus és a gyermek között bizalmi kapcsolat alakuljon ki. A testközelséget igénylő gondoskodás, a gyermekközpontú légkör és az empátikus odafordulás nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott személyiségfejlődéshez.

Prevenció, médiahasználattal kapcsolatos szülői tudatosság betegségek megelőzése, korrekciója

A digitális eszközök jelenléte egyre korábban válik a gyermekek életének részévé, ezért az óvodának preventív szerepe van a médiahasználattal kapcsolatos szülői tudatosság

formálásában is. Az ONOAP hangsúlyozza a testi, lelki és szociális jólét biztosítását, melyet a túlzott képernyőhasználat kedvezőtlenül befolyásolhat. Óvodapedagógusként fontos feladatunknak tekintjük, hogy felhívjuk a szülők figyelmét a mértékletes, életkornak megfelelő digitális eszközhasználat jelentőségére, különösen a korai életszakaszban, amikor a mozgás, a személyes kapcsolatok és a szabad játék kulcsfontosságúak a fejlődés szempontjából.

A médiatudatosságra való nevelés első lépése a felnőttek, szülők érzékenyítése: célzott tájékoztatással, szülői értekezleteken, plakátokkal, programjainkba épített előadásokkal. A digitális világ pozitív és negatív hatásainak ismertetése segíthet abban, hogy a szülők tudatosabb döntéseket hozzanak a gyermekek médiafogyasztása terén.

Jó gyakorlatok óvodánkban

- „Digitális böjt” hetének meghirdetése az óvodában (szülői együttműködéssel),
- szülői előadás szervezése gyermekpszichológus, médiapedagógus bevonásával,
- ajánlott életkornak megfelelő médiatartalmak gyűjtése a szülők számára,
- mozgásos, mesés alternatív programok népszerűsítése.

Az egészségvédelem és a sajátos ellátást igénylő gyermekek támogatása az óvodában

Az óvodai közösségbe – az egészséges gyermekek védelme és az esetleges szövődmények kialakulásának megelőzése érdekében – **csak egészséges, tünetmentes gyermek járhat**. Az óvodapedagógusok csak egészséges, tünetmentes gyermeket kötelesek bevinni a csoportokba. A napközben megbetegedett gyermeket lefektetjük, a szülőket értesítjük, és a gyermek biztonságát szem előtt tartva mielőbbi hazavitelét kérjük.

Figyelünk a fokozott törődést, gondoskodást igénylő gyermekekre. A bennük rejlő feszültséget, gátlást – az okok feltárása után – a szülők együttműködésével igyekszünk oldani. Ebben segítségünkre van az óvodapszichológus is, aki egyéni és csoportos foglalkozások keretében támogatja az egészséges testi és lelki fejlődést veszélyeztető válsághelyzetek megoldását.

A tartási rendellenességek, lúdtalp megelőzése érdekében nagy gondot fordítunk a helyes testtartásra, a gyermek méretének megfelelő bútorzatra, valamint a mozgásfejlesztő foglalkozások tudatosan összeállított mozgásanyagára.

1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek ellátása

Intézményünkben **fogadjuk az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekeket**, és törekszünk arra, hogy számukra biztonságos, elfogadó és teljes értékű óvodai életet biztosítsunk.

Ellátásukba **olyan munkatársak kapcsolódhatnak be**, akik legalább érettségi végzettséggel rendelkeznek, és elvégezték az Oktatási Hivatal által előírt diabétesz-gondozási képzést.

A gyermek biztonsága és jólléte érdekében az alábbi intézkedések történnek:

- **Folyamatos kapcsolatot tartunk a szülőkkel és a gyermek kezelőorvosával.** A diabétesz kezelésére és a gyermek egyéni szükségleteire vonatkozó információkat figyelembe vesszük a nevelési gyakorlatban.
- **A nevelőtestület és a nevelőmunkát segítő dolgozók tájékoztatást kapnak** az 1-es típusú diabétesz jellemzőiről, a vércukorszint ingadozása esetén szükséges teendőkről.
- **Biztosítjuk a vércukorszint méréshez és az inzulinadás előkészítéséhez szükséges feltételeket**, valamint nyugodt, higiénikus környezetet.
- **Étkezések során alkalmazkodunk a gyermek egyéni étrendjéhez**, a napi szénhidrátbevitel figyelemmel kísérése érdekében egyeztetünk a szülőkkel.
- **Testmozgás előtt és után is figyelemmel kísérjük a vércukorszintet**, a mozgásprogramokat a gyermek állapotához igazítjuk.
- **Érzelmi biztonságukat is támogatjuk:** külön figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermek ne érezze magát kirekesztettnek, megbélyegzettnek, hanem teljes értékű tagja lehessen a közösségnek.

Az óvodai közösség minden tagját – gyermekeket és felnőtteket egyaránt – empátiára, elfogadásra és támogató attitűdre neveljük. Célunk, hogy a diabéteszrel élő gyermekek testi és lelki jóllétét az óvodai nevelés mindennapjaiban is biztosítani tudjuk.

A helyes életritmus kialakítása az óvodában

A gyermekek életét, egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk. Az óvodában a napi életritmus – táplálkozás, testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás – tudatos megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységek kialakításával segítjük a helyes életmód megalapozását. Mindezt a gyermekek egyéni sajátosságainak

figyelembevételével végezzük, az erre épülő szokásrendszer kialakításával biztosítva számukra a biztonságos, egészséges fejlődést.

A megfelelő életmód a nevelés-gondozás egyik központi kérdése. A szokás- és szabályrendszerbe épített tevékenységek (pihenés, étkezés, tisztálkodás) pozitívan hatnak az élettani folyamatokra. A tevékenységek időtartamát az életkori sajátosságokhoz igazítjuk, mindig figyelembe véve a játék központi szerepét, valamint a különféle tevékenységek közötti harmonikus arány kialakítását.

A gyermekek mozgásigényét az évszakokhoz és időjáráshoz igazítva, a helyi sajátosságokat és hagyományokat szem előtt tartva szervezzük meg. Kiemelt figyelmet fordítunk a szabad levegőn végzett tevékenységek idejének fokozatos növelésére, hiszen ez hozzájárul az egészséges életmód megalapozásához, a gyermekek mozgásfejlődéséhez és jó közérzetükhöz.

Feladatunk a nyugodt, biztonságos légkör megteremtése, valamint egy olyan szokásrendszer kialakítása, amely igazodik a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez, és támogatja őket a mindennapi tevékenységek elsajátításában és gyakorlásában.

A gondozás szerepe az óvodai nevelésben

A gyermekek gondozása – testápolás, öltözködés, étkezés – szorosan összefügg az óvodai életmód kialakításával, és alapját képezi az egészséges testi-lelki fejlődésnek. Ennek feltétele a gyermekek és az óvodapedagógusok közötti bizalomra épülő kapcsolat, valamint a dajkák aktív, együttműködő munkája. A szeretetteljes, nyugalmat árasztó környezetben a gyermekek biztonságérzete erősödik, és képessé válnak saját szükségleteik felismerésére, kielégítésére.

A gondozás során egyéni bánásmódot alkalmazunk, figyelembe véve a gyermekek életkori és fejlettségi sajátosságait. A tevékenységekre elegendő időt biztosítunk, hogy a gyermekek nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, saját tempójukban végezhessék ezeket, így fokozatosan sajátítják el az önkiszolgálás alapjait.

A gyermekek önállósodását segíti:

- a felnőttek példamutató magatartása,
- a rendszeres gyakorlás lehetősége,
- az egyéni fejlettséghez igazított segítségnyújtás.

Az önállóság mértéke nagyban függ az életkortól, fiziológiai érettségtől (pl. szobatisztaság), mozgásfejlettségtől (pl. öltözködés), értelmi állapottól.

A gondozás során cselekvés és beszélgetés közben a gyermekek megismerik a testápoláshoz és étkezéshez szükséges eszközöket, és megtanulják azok használatát. A gyümölcsnapokkal, a megfelelő folyadékbevitel biztosításával, valamint az egészséges óvodai környezet kialakításával – beleértve a csoportszobákat, egyéb helyiségeket, udvart – aktívan hozzájárulunk a gyermekek egészséges életviteléhez.

A gondozás fő területei:

- **Testápolás**
- **Öltözködés**
- **Étkezés**

Testápolás

A gyermekek egészségének megőrzése, a test és a ruházat gondozása, a tisztálkodási szokások kialakítása és a tisztaság iránti igény fejlesztése kiemelt jelentőségű feladatunk. A testápolási szokások rögzítése során minden gyermeknél figyelembe vesszük egyéni fejlettségi szintjét, és ehhez igazodva biztosítunk segítséget.

- Naponta többszöri kézmosásra és mosakodásra biztosítunk lehetőséget.
- A szájhygiénés szokások megalapozása szintén kiemelt célunk.
- Minden gyermek egyéni jellel ellátott tisztálkodási eszközöket használ.
- A papírzsebkendő mindig elérhető, és használat után a szeméttárolóba kerül.
- A WC-használat a nap bármely időszakában biztosított, intim körülmények között.
- Szükség esetén a gyermek teljes mosdatása, fürdetése is megtörténik.
- A személyes gondozottság iránti igény fokozatosan alakul ki, figyelembe véve az egyéni fejlődési ütemet.

Öltözködés

Az öltözködés nem csupán védekezés az időjárás ellen, hanem az önállóság fejlesztésének, az ízlésformálásnak is fontos eszköze.

- Előnyben részesítjük a réteges, ízléses, kényelmes öltözködést, mely nem akadályozza a mozgást.
- Balesetveszélyes viseletelemek (ékszer, papucs stb.) használatát nem engedélyezzük.
- A gyermekek számára csere- és tartalékruházat, valamint tornaruha szükséges, amit otthonról kérünk biztosítani. Szükség esetén az óvodában is rendelkezésre áll tartalékruha.

Táplálkozás és étkezés

A helyes táplálkozás iránti igény kialakítása nevelési programunk szerves része.

- A gyermekek napi háromszori étkezést kapnak, mellyel a napi tápanyagszükségletük kb. 75%-át fedezzük.
- Az étrendet kifüggesztjük, hogy a szülők az otthoni étkezéseket ehhez tudják igazítani.
- Az ételeket az önkormányzattal szerződött közétkeztető biztosítja a jogszabályi előírásoknak megfelelően.
- Különleges diétát igénylő gyermekek ellátása szakorvosi vélemény alapján történik.
- Ha a szolgáltató nem tudja biztosítani a szükséges diétát, a szülő – megfelelő orvosi igazolás mellett – saját maga gondoskodhat a gyermek étkeztetéséről.

Egészségfejlesztő programunk része a heti rendszerességgel megtartott „gyümölcs-zöldség nap”, melyhez szülői támogatást is igénybe veszünk. E program célja, hogy a gyermekek új ízekkel ismerkedjenek meg, és belső igényként alakuljon ki bennük az egészséges táplálkozás szokásrendszere.

- A gyermekek az étkezés előkészítésében is részt vesznek, ezzel is erősítve az önállóságot és az étkezési kultúra szabályainak elsajátítását.
- Gyermekméretű evőeszközök és esztétikus terítés biztosított minden csoportban.
- Az ivóvíz folyamatosan elérhető a gyermekek számára.
- A szájhigiénés szokások fokozatos beépítése – az étkezés utáni szájöblítéstől az önálló fogmosásig – szintén megvalósul a gyermekek fejlettségéhez igazodva.

Pihenés, alvás

Az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez nélkülözhetetlen az elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű pihenés és alvás biztosítása. A gyermekek idegrendszere az alvás során dolgozza fel a nap során szerzett benyomásokat, és készül fel az új ismeretek befogadására.

Az intézményünkben igény szerint – különösen korán érkező gyermekek esetében – lehetőséget biztosítunk a reggeli nyugalomra, csendes pihenőre is, amely hozzájárul a kiegyensúlyozott napindításhoz. A délutáni pihenést nyugodt, ráhangoló tevékenységek – mese, halk zene – előzik meg. Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni alvási szokásait (plüssjáték, alvóka), és a biztonságérzet fenntartása érdekében teret adunk ezek alkalmazásának. A nyugodt, zavartalan pihenés feltételeit minden csoportban biztosítjuk.

Testi nevelés

A testi nevelés célja a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése, harmonikus mozgásfejlődésük elősegítése, testi szükségleteik kielégítése, egészségük védelme, ellenálló képességük fejlesztése, edzése, valamint a megfelelő pihenés biztosítása.

A mindennapi mozgásos tevékenységek keretében – az időjárás és évszaknak megfelelően – lehetőséget biztosítunk szabad és irányított mozgásra a szabad levegőn vagy a csoportszobában. A gyermekek mozgását játékos formában, örömet nyújtó módon fejlesztjük, kiemelt figyelmet fordítva a helyes testtartásra, szép mozgásra, mozgáskoordinációra, egyéni fejlettséghez igazított testi képességek (erőnlét, kitartás, ügyesség) fejlesztésére. A mozgás nevelőereje túlmutat a testi fejlődésen: pozitív hatást gyakorol az értelmi és szociális képességekre, az alkalmazkodóképességre, valamint a személyiség akarati tényezőire is.

A testi nevelés fő területei

- Mozgás, edzés
- Levegőzés
- Egészségnevelés
- Pihenés

Kiemelt feladataink a testi és lelki jóllét érdekében

- Az életkori sajátosságok figyelembevételével alakítjuk ki a gyermekek számára a biztonságot nyújtó napi- és hetirendet, valamint a szokás- és szabályrendszert.

- Az óvodapedagógusok és a dajkák munkáját összehangoltan, egymást segítve szervezzük meg a tudatos egészségnevelés érdekében.
- A testi szükségletek feltárásával és kielégítésével biztosítjuk a gyermekek jó közérzetét, és ösztönözzük őket szükségleteik, kívánságaik kommunikálására.
- Figyelmet fordítunk a helyes táplálkozási szokások kialakítására, az étkezésekhez nyugodt légkört biztosítunk.
- Egyéni táplálkozási igényeiket figyelembe vesszük, az új ízekkel való ismerkedésre lehetőséget nyújtunk.
- Az egészséges táplálkozás támogatására egészségét, gyümölcs- és zöldségnapok szervezését valósítjuk meg.
- Gondoskodunk a gyermekek megfelelő napi folyadékbeviteléről.
- A testápolási szokások elsajátításával alakítjuk a gyermekek tisztaságigényét, segítjük őket a higiéniai tevékenységek helyes technikájának megtanulásában.
- A helyes öltözködési szokásokat fokozatosan alakítjuk ki, támogatjuk az önállóság fejlődését.
- Kérjük a szülőket, hogy a gyermek ruházatát az időjárásnak, egészségi állapotának és edzettségének megfelelően válasszák meg.
- Tudatosítjuk a gyermekekben a személyes higiénia fontosságát, önállóságra neveljük őket szükségleteik ellátásában és kontrollálásában.
- A rend és tisztaság iránti igényt példamutatással, közös tevékenységeken keresztül alakítjuk ki.
- A pihenés és alvás zavartalan körülményeit biztosítjuk, szükség esetén a zavaró ingereket kiszűrjük.
- Az egészség védelme érdekében kihasználjuk a levegő, nap, víz és mozgás edző hatását.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítését a testnevelési foglalkozások mellett szabadban végezhető szabad és szervezett tevékenységek révén is biztosítjuk.
- Sétákat, kirándulásokat szervezünk, melyek során a természetes környezet védelmére is neveljük a gyermekeket.
- Gondoskodunk a megfelelő tárgyi környezetről, a szükséges eszközöket biztosítjuk, a felszerelések állapotát rendszeresen ellenőrizzük.
- Balesetmentes játszóterületet alakítunk ki, külön figyelmet fordítva a balesetmegelőzésre.

- A környezet szépítésébe, ápolásába a gyermekeket és a szülőket is bevonjuk, ezzel is erősítve a közösségi szemléletet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének feladatai

Óvodánk pedagógiai programja a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve, inkluzív szemlélettel közelít minden gyermekhez. A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek nevelését az alapszabványokban megfogalmazott nevelési és fejlesztési célok mentén végezzük, az általános célkitűzések megvalósítására törekedve.

Nevelőmunkánk során az SNI-s gyermekeknél is fontosnak tartjuk az alkalmazkodóképesség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi fejlődés és az együttműködés fejlesztését. A gyermekek számára olyan környezetet alakítunk ki, amely figyelembe veszi egyéni szükségleteiket: biztosítjuk a megfelelő tárgyi feltételeket, segédeszközöket és az inkluzív szemlélethez szükséges szakmai támogatást.

A mindennapi nevelési gyakorlat során arra törekszünk, hogy a gyermekek annyi segítséget kapjanak, amennyi az önálló cselekvésükhöz szükséges. Számukra elegendő időt biztosítunk a feladatok elvégzésére, nagyfokú türelemmel, szeretetteljes odafordulással, pozitív megerősítéssel, dicsérettel és biztatással támogatjuk őket.

Célunk, hogy a Pedagógiai Programban megfogalmazott nevelési elvek és a sajátos nevelési igények összhangba kerüljenek. Ennek érdekében:

- az elvárások illeszkednek a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez,
- a fejlesztés a számukra leginkább releváns területeken történik,
- a fejlesztési folyamat nem okoz túlterhelést számukra,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások programjai beépülnek az óvodai nevelés tartalmi elemei közé.

A fejlesztés módszereit és szervezeti kereteit minden esetben a gyermek egyéni állapota és szükségletei határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – a szakértői bizottság véleményének figyelembevételével – minden esetben individuális megközelítést és felelős döntést igényel.

A gyermekek tevékenységei az önkiszolgálás területén

- Megismerkednek az önkiszolgálás különböző tevékenységeivel (testápolás, öltözködés, étkezés), melyeket kezdetben segítséggel, később önállóan végeznek.
- Öltözködéskor elfogadják a társak és felnőttek segítségét, ugyanakkor törekednek a fokozódó önállóságra.
- Koruknak megfelelően, helyes sorrendben öltöznek, vetkőznek, ruhájukat gombolják, cipőjüket fel- és lehúzzák, bekötik.
- Vigyáznak személyes tárgyaikra, ruhaneműiket hajtogatva a helyükre teszik.
- Gondoskodnak saját személyük és környezetük rendjéről, tisztaságáról.
- Étkezés során rendeltetésszerűen használják az eszközöket, örömmel vállalják a megbízásokat (naposi feladatok).
- Esztétikusan terítenek, önállóan étkeznek, merítenek, öntenek.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek, csukott szájjal rágnak, ügyelnek az asztal rendjére.
- Megfelelően használják az evőeszközöket és a szalvétát.
- A testápolási szokásokat elsajátítva kezét, arcot, fogat mosnak, használják a szappant.
- Használják a WC-t, WC-papírt, lehúzzák a WC-t, kezét mosnak, szükség esetén fésüldöködnek, zsebkendőt használnak.
- Ügyelnek a csoportszoba és saját környezetük rendjére.
- Nyugodtan, társaikat nem zavarva pihennek, alszanak, pihenés után elpakolják ágyneműjüket, pizsamájukat.
- Szívesen vesznek részt mozgásos tevékenységekben, verseny- és körjátékokban.
- Élvezik az élményszerző sétákat.

Nevelési alapelveink

- Elsődleges a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése a gondozás minden területén.
- Tiszteletben tartjuk a gyermek személyiségét, egyéni fejlődését segítjük, önállóságra nevelünk.
- Figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait, fejlettségét, egészségi állapotát.
- Személyes példamutatással nevelünk elfogadásra, toleranciára, empátiára.
- Szorosan együttműködünk a családokkal.

- A gyermekekkel való bánásmód során minden esetben alkalmazzuk az egyéni, differenciált megközelítés elvét.
- Együttműködünk a családokon túl speciális szakemberekkel is a megelőzés és korrekció érdekében.
- Folyamatosan keressük az egészségnevelés lehetőségeit, annak megalapozása és megszilárdítása érdekében.
- Magatartásunkkal, viselkedésünkkel mintát nyújtunk a gyermekek és a szülők számára.

Sikerkritériumok

- Az óvodás kor végére a gyermekek önállóan, biztonsággal végzik az önkiszolgáló tevékenységeket.
- Esztétikusan terítenek, önállóan merítenek, higiénikusan étkeznek.
- Készségszinten használják az evőeszközöket (kanál, villa, kés).
- A testápolási szokásokat önállóan, automatikusan, felszólítás nélkül végzik.
- Tisztán tartják személyes tisztálkodási eszközeiket, azokat rendben, a helyükön tárolják.
- Figyelnek megjelenésükre, ruházatuk cseréjét igény szerint elvégzik.
- Fésülködnek, ha szükséges, zsebkendőt helyesen használnak.
- Teljes önállósággal öltöznek-vetkőznek, ruhájukat gondosan kezelik.
- Cipőiket tisztán tartják, szükség esetén letisztítják.
- Segítséget nyújtanak társaiknak és felnőtteknek.
- Figyelnek környezetük tisztaságára, rendjére, észreveszik a teendőket, feladatokat.

3.2. Érzelmi erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás gyermek legfőbb szükséglete az **érzelmi biztonság**, ezért kiemelt feladatunk a szeretetteljes, otthonos, családi légkör megteremtése. Óvodánk családi, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Már az első óvodai napok meghatározó jelentőségűek a gyermek, a szülő és az óvodapedagógus kapcsolatában egyaránt. Ennek megfelelően hangsúlyt fektetünk a **szülős beszoktatásra**, a **folyamatosság** és **fokozatosság** elvének betartására.

A megismerés, az intellektuális gazdagodás, az erkölcsi fejlődés és a viselkedés szabályozásának kulcsa az érzelmeken keresztül valósulhat meg. Ez a pedagógustól érzelmi gazdagságot, beleérző képességet, rugalmasságot, helyzetfelismerő és helyzetteremtő készséget igényel. Az óvoda a gyermekek nyitottságára épít, és ahhoz segíti hozzá a gyermekeket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kultúrán alapuló értékrend, a hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodáskorban az erkölcsiség elsősorban az együttműködésben, a segítőkészségben és az egymásra figyelésben nyilvánul meg. Fontos szerepet kap az együttélési szabályok betartása (pl. köszönés, játékok elpakolása), valamint a szokások kialakítása. A **néphagyomány ápolása** érzelemre ható eszközrendszerével gazdagítja a gyermek személyiségét, és hozzájárul a természethez, környezetünkhöz való pozitív érzelmi viszony kialakulásához, a szocializációhoz, valamint a közösséggé formálódáshoz.

Az óvoda szakmailag önálló nevelési intézményként a **családi nevelés kiegészítője**. Működése során a gyermek testi, szociális és értelmi képességei az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével fejlődnek, ezáltal kialakulnak a kisiskoláskorba való átlépés belső pszichés feltételei.

A szocializáció megalapozása és az életre való felkészítés a családdal együttműködésben, a családi háttér ismeretében, a szokásaik tiszteletben tartásával valósul meg.

Az érzelmi nevelés célja

Olyan **biztonságos, szeretetteljes környezet** kialakítására törekszünk, ahol a gyermek megélheti a társas kapcsolatok pozitív élményét, és megtapasztalhatja az együttérzés, elfogadás, segítőkészség, elismerés és a sikerélmény örömét. A pedagógus személyes példamutatásával támogatja ezeket a tapasztalatokat.

Az óvodánk fontos szerepet játszik a gyermek elsődleges szocializációjában. Tudatosan tervezzük és kombináljuk a nevelő hatásokat, hogy az együttműködés és társas érintkezés alapformái egységes rendszert alkossanak.

Már az óvodába lépés előtt fontos az ismerkedés a gyermekkel és családjával. **Inkluzív pedagógiai gyakorlatot** alkalmazunk, nyitottá tesszük intézményünket a befogadás időszakára, érzelmi biztonságot teremtve a gyermek és a szülő számára egyaránt.

A közös élményekben és tevékenységekben gazdag óvodai élet megszervezése során olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítünk, mint:

- együttérzés,
- figyelmesség,
- segítőkészség,
- őszinteség,
- önfegyelem,
- pontosság,
- szorgalom,
- kitartás,
- állhatatosság,
- szabálytartás,
- önzetlenség,
- igazságosság,
- igazmondás.

Feladataink az érzelmi nevelés folyamatában

- Érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, barátságos környezet biztosítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok kialakítása gyermek és gyermek, valamint felnőtt és gyermek között.
- Információgyűjtés a gyermek családi helyzetéről, szokásairól az óvodába lépés előtt, a fokozatos átmenet biztosítása érdekében.
- Közös élményekre épülő tevékenységek szervezése.
- Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel (fogadóórák, szülői értekezletek, nyílt napok).
- Sokszínű, szabad mozgásteret biztosító élettér kialakítása a gyermekek számára.
- Egyéni bánásmód és személyes törődés biztosítása.
- A gyermekek testi-lelki szükségleteit és életkori sajátosságait figyelembe vevő szokás- és szabályrendszer kialakítása.

- A közösségi magatartás elfogadása és erősítése, az önkifejezés és önérvényesítés lehetőségének megteremtésével.
- Szociális érzelmek fejlesztése: erkölcsi tulajdonságok, elfogadás, segítőkészség, bátorság.
- A másság elfogadására és egymás tiszteletére nevelés.
- Akarati tulajdonságok fejlesztése: kitartás, feladattudat, szabálykövetés.
- A gyermekközösség szokásainak, ünnepeinek, hagyományainak folyamatos alakítása.
- Az önbizalom erősítése a pozitív tulajdonságok hangsúlyozásával.
- Inkluzív szemlélet érvényesítése, a különbözőségek elfogadására nevelés.
- Differenciálás módszerének folyamatos alkalmazása, szükség esetén segítő szakemberek bevonása.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében

Kiemelt célunk, hogy az óvodába érkezés pillanatától kezdve a gyermekeket pozitív érzelmi hatások ériék. Olyan légkört alakítunk ki, ahol megnyílhatnak, bizalmat építhetnek ki mind a felnőttek, mind társaik iránt.

A rendszeresen szervezett közös élmények – mint a programokban való részvétel vagy az óvodai műsorok – különösen fontos szerepet játszanak az SNI-s gyermekek közösségi és szocializációs nevelésében. Ezek során gyakran elmosódnak a gyermekek közötti különbségek, ami segíti az elfogadást és az együttműködés fejlődését.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermekek barátságosan, örömmel fogadják a csoportjukba érkező új társakat.
- Tiszteletben tartják és elfogadják egymás különbözőségét.
- Követik az általuk elfogadott felnőttek mintáját.
- Odafigyelnek egymásra, szükség esetén segítik rászoruló társaikat.
- Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódnak be az óvodai tevékenységekbe, törekszenek az együttműködésre.
- Közösen készülnek az ünnepekre, részt vesznek a tervezésben és a díszítésben.
- Ajándékkészítésben aktívan közreműködnek.
- Érdeklődnek hiányzó társaik felől.
- Rendszeresen részt vesznek beszélgetőkörökön és meghitt, közös játékokban.
- Tekintettel vannak társaik érzelmeire.

Nevelési alapelveink

- Nyugodt, biztonságot nyújtó, derűs környezetet biztosítunk.
- Törekszünk a családok életvitelének és kultúrájának megismerésére, tiszteletben tartására.
- Figyelembe vesszük a gyermekek szociokulturális háttérét.
- Nevelőmunkánk során érvényesítjük az egyéni, differenciált bánásmód elvét.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek különbözőségét.
- Lehetőséget biztosítunk a szülők számára az óvodai életbe való betekintésre, és közös programokat szervezünk.
- A csoport szokás- és szabályrendszerét a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével alakítjuk ki.
- Támogatjuk az önmegvalósítást a mindennapi tevékenységek során.
- Segítjük a barátságok kialakulását csoporton belül és a társ csoportokban is.
- Az értékelésben a pozitív megerősítést alkalmazzuk, ugyanakkor közösen beszéljük meg az erősségeket és fejlesztendő területeket is.
- Gyakoroljuk az önértékelést. A pozitív példák kiemelésével formáljuk a gyermekek erkölcsi megnyilvánulásait is.
- Célunk, hogy a szülők felelősséggel vegyenek részt gyermekük testi, érzelmi és értelmi fejlesztésében.

Sikerkritériumok

- A gyermekek ismerik és alkalmazzák a közösségi együttéléshez szükséges viselkedéskultúrát.
- Szívesen és aktívan vesznek részt közös tevékenységekben.
- Szeretik és koruknak megfelelő módon védik a természetet, tisztelik az élővilágot.
- Igénylik a kortárs kapcsolatok fizikai és kommunikációs formáit.
- Tisztelettel viselkednek felnőttekkel és társaikkal egyaránt.
- Együttműködők, segítőkészek, belső indítatásból is.
- Jó szándékkal, empátiával fordulnak társaik és a felnőttek felé.
- Ismernek többféle konfliktuskezelési módot, és szükség esetén kérik a felnőttek segítségét.
- Tudnak együtt örülni a közösen elért sikereknek, ugyanakkor képesek önuralmat gyakorolni kudarc esetén is.

- Megértéssel fordulnak társaik felé váratlan helyzetekben is.
- Képesek hasznos feladatokat elvégezni a csoport érdekében.
- Felelősséget éreznek az elvállalt feladat iránt, és akkor is kitartóak, ha érdeklődésük alábbhagy.
- Elfogadják a tevékenységek során kialakuló alá- és fölérendeltségi viszonyokat, alkalmazkodnak, képesek a kooperációra.
- Igénylik és betartják a társas kapcsolatok szabályait.
- Tudatában vannak lehetőségeiknek és korlátaiknak, önérvényesítési törekvéseik életkoruknak megfelelőek.
- Meghallgatják mások véleményét, képesek saját elképzeléseiket szükség esetén módosítani.
- Véleményüket önállóan, összefüggően meg tudják fogalmazni, és képesek megfelelő döntést hozni.

Konfliktuskezelés az óvodában

A szociális készségek gyermekkorban fokozatosan fejlődnek, és ezeknek a kompetenciáknak a kialakulása életünk végéig tartó folyamat. Az óvodai konfliktusok gyakran a gyermek szociális érettségének, kapcsolatteremtő készségének hiányosságából fakadnak. A konfliktusmegoldó képesség a sikeres társas kapcsolatok, az eredményes cselekvések és a kiegyensúlyozott lelkiállapot egyik legfőbb pillére.

A gyermeki közösségben való részvétel fejleszti a társak iránti érdeklődést, ugyanakkor lehetőséget ad a versengésre is – ezek pedig természetes módon konfliktusokhoz vezethetnek. Ilyenkor célunk a legmegfelelőbb megoldás megtalálása, és arra biztatjuk a gyermekeket, hogy konfliktusaikat lehetőség szerint önállóan, egymás között rendezzék.

Céljaink

- A gyermekek szociális képességeinek lehető legpozitívabb irányú fejlesztése.
- A kapcsolatteremtő készség hiányosságainak csökkentése.
- A vereségmentes problémamegoldás technikáinak elsajátítása, társas kapcsolataik és empátiás képességeik erősítése.

Feladataink

- A csoport szokás- és szabályrendszerének kialakítása, nyugodt, harmonikus, feszültségektől mentes légkör megteremtése.
- A gyermekek önálló konfliktusmegoldásra való ösztönzése, lehetőség biztosítása a saját tapasztalatok megélésére.
- Csak szükség esetén avatkozunk be a konfliktusok megoldásába.
- A szociális készségek fejlesztése változatos eszközökkel (pl. mese, báb, dramatikus játék).
- Pozitív példamutatás a mindennapokban.
- Különböző technikák megismertetése a gyerekekkel, amelyekkel a jövőben képesek lesznek konfliktusaikat megelőzni vagy megfelelő módon kezelni.
- A vereségmentes problémamegoldás technikáinak tudatosítása, az empátia és társas kapcsolatok erősítése.
- A gyermekek támogatása bizalommal és tapintattal konfliktusmegoldó próbálkozásaik során.
- Jól körülhatárolt, követhető viselkedésminták nyújtása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek alkalmassá válik a kisebb konfliktusok önálló megoldására.
- Képes kompromisszumot kötni.
- Különbséget tud tenni pozitív és negatív viselkedésformák között.
- Érvekkel – esetenként – meggyőzhető.
- Képes elviselni és feldolgozni a konfliktusok okozta sérelmeket.

Feladataink a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek nevelésében:

- A szokásrend kialakításakor figyelembe vesszük a gyermek egyéni képességeit.
- Segítjük őt abban, hogy megértse és elfogadja a csoport szokás- és szabályrendszerét.
- Állapotához igazodó elvárásokat támasztunk vele szemben, növeljük önbizalmát.
- Támogatjuk társas kapcsolatainak alakulását.

Hagyományok, ünnepek az óvodában

Hagyományaink és ünnepeink kiemelkednek az óvodai mindennapokból. Külsőségeikben és tartalmukban egyaránt olyan visszatérő élményeket jelentenek gyermekeink számára, amelyek erősítik közösségi érzésüket, valamint hozzájárulnak éntudatuk és magyarságtudatuk

fejlődéséhez. Az ünnepre való készülődés közös tevékenység, amely során a gyermek életkorának és képességeinek megfelelően együtt tervezünk, szervezünk, és készítjük el a hagyományokat idéző jelképeket.

Az ünneplés hitelességét elsősorban a felnőtt magatartása határozza meg. A gyermek átveszi a felnőtt hozzáállását, ezáltal az ünnep valóban fontossá válik számára.

Pedagógiai programunk kiemelten kezeli a néphagyományőrzést, amely lehetőséget teremt arra, hogy a mai világot a gyermekek számára érthetővé, megélhetővé és élményszerűvé tegyük.

Céljaink

- A gyermekek számára olyan tevékenységek és társas kapcsolatok rendszerének biztosítása, amely a személyiségük pozitív irányú fejlődését segíti elő.
- A magyar nyelv szépségének és kifejezőerejének megismertetése.
- A magyar népi kultúra ápolása és hagyományőrzés a korosztályhoz illeszkedve.
- Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepkörök megélése.

Feladataink

- Az ünnepekre való közös készülődés megszervezése.
- Az alkalomhoz illő ünnepi dekoráció elkészítése az óvodában.
- Olyan programok szervezése, amelyek erősítik a gyermekekben a hagyományok tiszteletét, az összetartozás élményét és a közösségi érzést.
- A beilleszkedés folyamatának megkönnyítése új gyermekek számára.
- A kulturális identitás erősítése, a magyar nyelv használatának támogatása, és a másság megismerésén keresztül a tolerancia fejlesztése.
- Ünnepek és hagyományok bemutatása közös élményszerzés által, életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A várakozás időszakának örömtelivé tétele közös játék, alkotás és tervezés által.
- A hétköznapi és ünnepnapok váltakozásának, ritmusának érzékeltetése; a hagyományos ünneplés megélése népszokások által.
- A szokások újraélesztésével a hiteles hagyományok átadására törekvés.
- Az erkölcsi tulajdonságok fejlődésének támogatása a szokásrend kialakítása révén.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében

- Közös élmények megteremtése a sajátos nevelési igényű gyermekek számára.
- Megértés, elfogadás, segítőkészség, önzetlenség és figyelmesség közvetítése irányukba.
- Közös tevékenykedés révén segíteni a közösségi érzés, az összetartozás és az egymásra figyelmesség kialakulását és megerősödését.

3.3. Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Alapelvek és jelentősége

A szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek legfőbb önkifejezési és gondolkodási eszköze, személyiségének meghatározó megnyilvánulása. Az óvodába lépő gyermekek eltérő anyanyelvi fejlettséggel rendelkeznek, amit az ép idegrendszerükön kívül a családi, bölcsődei és óvodai környezet is befolyásol.

Az anyanyelvi nevelés minden óvodai tevékenységi forma részét képezi, komplex folyamatként hatja át a nevelő-fejlesztő munkát. Játékos tevékenységek során, utánzás révén sajátítják el a gyermekek az anyanyelv jelrendszerét. A kommunikáció során fejlődik önbizalmuk, biztonságérzetük, tájékozottságuk, ismereteik bővülnek.

Célkitűzéseink

- A gyermekek váljanak alkalmassá a kapcsolatfelvételre, kommunikációra, önkifejezésre környezetükben.
- Beszédük legyen érthető, nyelvtanilag helyes, választékos.
- Rendelkezzenek életkoruknak megfelelő verbális és nonverbális eszköztárral.
- Ismerjék meg anyanyelvünk szépségét, kifejezőerejét.
- Alkalmazzák az anyanyelvi udvariassági formákat.

Az anyanyelvi nevelés feladatai

- A gyermek beszédképességének fejlesztése minden óvodapedagógus közös felelőssége.
- Fontos a beszélő környezet, személyes mintaadás, támogató attitűd biztosítása.
- A gyermekek egyéni beszédállapotának megfigyelése:
 - **Beszédhallás:** a beszédészlelés és -megértés alapja.
 - **Beszédértés:** a beszédészlelés és feldolgozás képessége.

- **Hangok vizsgálata:** szó eleji, közepe és végi hangképzés.
- **Mondatszerkesztés:** szabályos, nyelvtanilag helyes mondatok alkotása.
- **Összefüggő beszéd:** mese vagy történet önálló elmondása.
- A család anyanyelvi műveltségének megismerése nélkülözhetetlen, mert a családi háttér az anyanyelvi fejlettség fontos tényezője.

Módszereink, eszközeink

- Derűs, nyugodt légkör biztosítása, mikro csoportos foglalkozások, differenciált fejlesztés.
- Játékos formában fejlesztjük a tiszta hangzó képzést.
- Beszédhelyzetek teremtése a beszédkedv fenntartására.
- Tudatosan használjuk a következő eszközöket:
 - természetes hanghasználat, a csoporthoz igazított hangerő, hanghordozás, ritmus;
 - képszerű kifejezések, szemléletesség;
 - kérdések, rávezetés a gondolkodás fejlesztésére;
 - szókincs folyamatos bővítése;
 - régies, hangutánzó, hangulatfestő szavak használata;
 - testbeszéd tudatos alkalmazása;
 - dicséret, elismerés, bátorítás;
 - tervezés során az anyanyelvi fejlesztési lehetőségek figyelembevétele;
 - differenciált tevékenységtervezés a nyelvileg hátrányos helyzetű, fejlesztendő és tehetséges gyermekek számára.

Együttműködés és szakmai támogatás

- Szükség esetén logopédus bevonásával támogatjuk a súlyos beszédhibával élő gyermekeket.
- Az illem és az etikai viselkedés szabályait életkornak megfelelően tanítjuk.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében

Nyugodt, elfogadó és inspiráló légkör kialakítása, amely elősegíti a gyermekek beszédkedvének és beszédértésének fejlődését. Az anyanyelvi készségek és képességek tudatos fejlesztése szakemberek bevonásával.

A gyermeki tevékenységek szerepe

- Bátran kifejezik érzelmeiket, vágyaikat, elképzeléseiket, örömeiket, bánatukat.
- Élménybeszámolóikat összefüggően, gazdag szókincessel adják elő, metakommunikációs jeleket is használva.
- Aktívan részt vesznek anyanyelvi játékokban, melyek örömforrást és sikerélményt biztosítanak.
- Báboznak, dramatizálnak, szerepjátékokat játszanak.
- Használják a megismert szavakat, kifejezéseket, nyelvi fordulatokat.
- Népi játékok, népszokások megismerésével bővül szókincsük, ismereteik rendszereződnek.
- Alkalmazzák az udvariassági nyelvi formákat, képesek véleményt nyilvánítani, társaikat meghallgatni.

Nevelési alapelveink

- **Egyéni bánásmód és differenciálás** következetes alkalmazása.
- A gyermek családi hátterének, nyelvi kultúrájának mielőbbi megismerése.
- Élményekkel teli, motiváló beszédhelyzetek megteremtése.
- Pozitív példamutatás, bizalomkeltés, élménynyújtás.
- Folyamatos megerősítés: „*Fontos nekem, amit Te mondasz, nézlek és hallgatlak Téged.*”
- A gyermeki önkifejezés ösztönzése, véleménynyilvánítás támogatása.
- A különböző nyelvjárások, tájszólások és szociális nyelvi jegyek elfogadása, tisztelete.
- A beszédszintek közti különbségekre való érzékenység, javítgatás helyett pozitív nyelvi minták nyújtása.
- Súlyos beszédhiba esetén logopédus vagy más szakember bevonása.

Sikerkritériumok

- A gyermekek kommunikatív magatartása nyitott, kezdeményező.
- Beszédük tiszta, érthető, jól artikulált.
- A beszédhangokat helyesen hallják és ejtik (magán- és mássalhangzók).
- Képesek aktívan figyelni társaik beszédére, udvariassági formulákat használnak, kialakul a párbeszédkészségük.
- Koruknak megfelelő beszédfejelemmel rendelkeznek.

- A szókinccset aktívan és helyzethez illően használják.
- Szívesen vesznek részt beszélgetőkörökben, saját élményeiket összefüggően el tudják mesélni.
- A dramatikus játék és szerepjáték során felismerik és alkalmazzák a nonverbális kommunikáció elemeit.
- A néphagyományokhoz kapcsolódó szókészletet más beszédhelyzetben is alkalmazzák.
- Bővített mondatokban képesek közölni kívánságaikat, eseményeiket.
- Ismerik környezetük legfontosabb tárgyait, tevékenységeit jelölő szavakat.
- Kialakul az **igény** arra, hogy őket is meghallgassák.
- Figyelmük fejlődik, gondolkodásuk egyre inkább a fogalmi szint felé halad.
- A nyelvi kifejezőképesség fejlődése biztosított, ha a gyermek megtapasztalja az elfogadottság érzését.

4. Az értelmi fejlesztés és nevelés az óvodában

Óvodánk nevelőmunkája a gyermekek személyiségének komplex fejlődését célozza, amely a sokszínű, változatos tevékenységeken alapul. Az intézmény sajátos arculata, életrendje, valamint munkatársaink szakmai hitvallása biztosítja azt az inspiráló közeget, amely lehetővé teszi a gyermekek számára az aktív tapasztalatszerzést. Valljuk, hogy a tevékenységekben való aktív részvétel során történő ismeretszerzés a leghatékonyabb módja a gondolkodás fejlesztésének és a személyiség érésének.

Az értelmi nevelés célja

Célunk, hogy a gyermek spontán módon szerzett tapasztalatait rendszerezzük, gazdagítsuk, és különféle élethelyzetekben alkalmazható tudássá alakítsuk. Ugyanakkor fontos számunkra az értelmi képességek – figyelem, emlékezet, gondolkodás, megfigyelés, problémamegoldás – tudatos fejlesztése, valamint a kreativitás kibontakoztatása. A néphagyomány gazdag eszköztárából és az érzelmi hatásokat is aktívan felhasználjuk a gondolkodás fejlesztésére, az ismeretek bővítésére, és az értékek felfedezésére. Arra törekszünk, hogy felkeltsük a gyermekek kíváncsiságát, tanulási vágyát és a világ iránti érdeklődését, nyitottságát.

Szeretnénk, ha gyermekeink fogékonyakká válnának a jóra, a szépre, és örömeiket lelnék a felfedezésben, alkotásban.

Feladataink az értelmi nevelés folyamatában

- Megteremtjük az értelmi képességek fejlesztéséhez szükséges környezetet és feltételeket.
- Témáink feldolgozását több érzékszerven keresztül és különböző nézőpontokból közelítjük meg.
- Tudatosan alkalmazzuk a beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, gyakorlás, ellenőrzés és a pozitív megerősítés pedagógiai módszereit.
- Építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, meglévő tudására, ezek figyelembevételével tervezzük tevékenységeinket.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a motivációra: az érdeklődés felkeltésére és fenntartására.
- Lehetőséget biztosítunk a megszerzett ismeretek gyakorlására, elmélyítésére, tevékenykedtetésre.
- Komplexen használjuk a nevelési területek közötti összefüggéseket, hogy az ismeretek egymásra épülve, összefonódva mélyülhessenek el.
- Figyelembe vesszük a csoport összetételét, a gyermekek egyéni képességeit, fejlődési ütemét, és ennek megfelelően határozzuk meg az elvárásokat.
- A nevelőmunka szerves részeként alkalmazzuk a néphagyományőrző tevékenységeket, melyek nemcsak az érzelmi nevelés, hanem az értelmi fejlesztés terén is gazdagító hatásúak.

Gyermeki tevékenységek szerepe az értelmi fejlődésben

A gyermek számára a játék a világ megismerésének elsődleges eszköze. A különféle játékformákon keresztül tapasztalatokat szerez a valóság tárgyairól, folyamatairól, törvényszerűségeiről. A játékos tanulási helyzetek kiválóan alkalmasak az ismeretszerzés megalapozására. Az érdeklődés, kíváncsiság, a felfedezés öröme és az önálló alkotás iránti vágy természetes módon motiválják a gyermeket a tanulásra. A játéktevékenységek során fejlődik a figyelem, az emlékezet, a problémamegoldó gondolkodás, és kialakulnak az értelmi műveletek alapjai.

Nevelési alapelveink

- Elsődlegesnek tekintjük a szabad játékot, melynek személyiségfejlesztő szerepére építjük mindennapi tevékenységeinket.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni érési ütemét, aktuális fejlettségi szintjét.

- A tervezés során építünk az óvoda hagyományaira, az évszakok változásaira, az ünnepekre, és az ezekhez kapcsolódó tapasztalatokra.
- Kiemelten figyelünk a motivációra, az érdeklődés felkeltésére és fenntartására a tanulási folyamatban.
- Biztosítjuk az alkotás örömeinek megéléséhez szükséges időt, teret, eszközöket.
- Teret adunk a közvetlen tapasztalatszerzésnek, cselekvésnek, aktív részvételnek, amely elmélyíti az ismereteket.

Sikerkritériumok az értelmi nevelés terén

- A gyermek képes figyelmét tudatosan irányítani, koncentrálni egy adott feladatra.
- Képes gondolatait végigvinni egy adott probléma megoldása során.
- Alkalmazza a gondolkodási műveleteket: elemzés, szintézis, általánosítás stb.
- Észreveszi a problémákat, felismeri hibáit és képes javítani azokat.
- Észlelése valóság-hű, képzelete a valósághoz közelítő (mesehelyzetek kivételével).
- Jellemző rá a problémamegoldó, kreatív gondolkodás.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi, csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű, és
tevékeny ember váljék belőle”*

(Varga Domonkos)

1. Játék

A játék a kisgyermekkor legmeghatározóbb és legtermészetesebb tevékenysége, amelyben a gyermek belső indíttatásból, önként vesz részt. A játék során a gyermek önkifejezése, érzelmi feldolgozása, élményalapú tanulása valósul meg – ezáltal ismeri meg önmagát, társait és a körülötte lévő világot. Az óvodai nevelés egyik legfontosabb sajátossága a játékra épülő fejlesztés, hiszen a játék – mint alapvető tevékenységi forma – átszövi az óvodai élet minden területét.

A szabad játék különösen nagy jelentőséggel bír az óvodai nevelésben. Ez a fajta játék nem irányított, hanem a gyermek szabad választásán alapul: szabadon dönt arról, hogy mit, kivel,

hol és hogyan játszik. Ez a szabadság biztosítja számára az önállóság, kreativitás, önkifejezés kibontakozását. A szabad játék során a gyermek nemcsak szociális és kommunikációs készségeit fejleszti, hanem megismeri és feldolgozza az őt érő élményeket, konfliktusokat, problémákat is, így a játék terápiás jelleget is hordozhat.

A játékban a gyermek szimbólumokkal dolgozik, képzelete szabadon szárnyalhat, miközben valós élmények, érzelmek, helyzetek „jelennek meg” új formában. A szabad játék lehetőséget ad a fantázia kibontakozására, a szerepjáték során a társadalmi szerepek kipróbálására, a szabályjátékokban a szabálykövetés és együttműködés tanulására. A játék minősége a gyermek fejlődési szintjének tükrözi, a játék gazdagsága pedig visszahat fejlődésére is. Minél összetettebb, gazdagabb a játéktevékenység, annál inkább fejleszti a gyermek képességeit: finommotorikát, gondolkodást, nyelvi kifejezőkészséget, problémamegoldást, szociális érzékenységet, érzelmi intelligenciát.

Az óvodapedagógus szerepe a szabad játék folyamatában kulcsfontosságú. Bár maga a játék belső indíttatású, a körülmények – az idő, a tér, az eszközök, a kapcsolatok – biztosítása az óvodapedagógus felelőssége. Tudatos jelenléte lehetővé teszi a gyermekek játékanak elmélyülését, az együttjátszás elősegítését, a konfliktusok kezelését, a fejlesztő impulzusok beépítését. Az óvodapedagógus indirekt módon – megfigyeléssel, bátorítással, ötletadással, modellnyújtással – irányítja, támogatja a játékot, miközben tiszteletben tartja a gyermek önállóságát és döntéseit.

A kezdeményezett játék során a pedagógus célirányosan, egy-egy fejlesztendő terület mentén kínál játékhelyzeteket, játékeszközöket, amelyeket a gyermek szabadon fogad el vagy alakít tovább. Ezek a helyzetek lehetőséget teremtenek az egyéni differenciálásra, a gyermek aktuális fejlettségi szintjéhez igazodó fejlesztésre, és a társas tanulás elősegítésére.

Az óvodáskor végéig a játék marad a gyermek legfőbb tevékenységi formája, amelyen keresztül a tanulás és a munka is játékos formában történik. Az óvodai nevelés során elengedhetetlen a tevékenységek közötti harmonikus egyensúly kialakítása, amelyben a játék elsőbbséget élvez. Az óvodai napirend szervezésekor alapelv a szabad játékra szánt idő folyamatosságának és elegendő mennyiségének biztosítása.

A játék célja nemcsak a szórakozás, hanem a belső feszültségek oldása, az élmények újraélése, a tapasztalatok elmélyítése, az öröm átélése is. A játék során a gyermek tanul, alkalmazkodik,

kapcsolatokat alakít ki, szabályokat követ, döntéseket hoz, és mindezek által folyamatosan fejlődik.

Céljaink

- A gyermek önálló játéktevékenységeinek támogatása, belső motivációinak, elképzeléseinek, kreativitásának kibontakoztatása.
- A szabad játék feltételrendszerének biztosítása: idő, tér, eszköz, biztonság, elfogadás.
- A játéktevékenység során a szociális, érzelmi, értelmi és motoros képességek fejlesztése.
- A játék örömforrásként történő megélésének biztosítása.
- A tanulási és munkatevékenységek játékos keretben történő elindítása, megalapozása.

Feladataink a játék folyamatában

- A gyermekek játékának megfigyelése, és az ebből nyert információk felhasználása a nevelési-fejlesztési célok meghatározásához.
- Tudatos jelenlét biztosítása a játékszituációkban: támogató, bizalmat nyújtó, ösztönző magatartás tanúsítása.
- A játékeszközök és játéktér tudatos kialakítása, rendszeres gazdagítása.
- Az együttjátszás igényének felkeltése, segítése.
- A gyermekek közötti játékkapcsolatok elősegítése, a szociális tanulás támogatása.
- A nyugodt, biztonságot adó, inspiráló környezet kialakítása.
- A kreatív játékformák – mint bábjáték, dramatikus játék – rendszeres biztosítása.
- A szabadtéri játék lehetőségének biztosítása az udvaron, szabadban, a természetes környezet előnyeinek kihasználásával.
- A gyermekek kezdeményezéseinek, választásainak tiszteletben tartása, egyéni igényeik figyelembevétele.
- A játék időkereteinek rugalmassá tétele, az elmélyült tevékenységek befejezésének lehetővé tétele.

1.1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Szeretetteljes, családi légkör

Az óvodai játék alapvető feltétele a szeretetteljes, családias, derűs légkör, mely biztonságot és nyugalmat sugároz. Ebben a környezetben a gyermek szabadon kibontakozhat, játékát önállóan szervezheti. Pedagógusként támogatjuk ötleteiket, bátorítunk, megerősítünk, és ha szükséges, közösen „ötletelünk” velük.

A nyugodt játék légköre

A kiegyensúlyozott, derűs légkör hozzájárul a gyermek személyiségfejlődéséhez. Fontos, hogy a gyermek érezze a felnőtt támogató jelenlétét, bizalommal fordulhasson hozzá. A nyugodt játék biztosítéka az is, hogy tudja: játékát befejezheti, vagy később folytathatja.

A játék térbeli feltételei

A játék tere az óvodában a csoportszoba, tornaszoba és az udvar. A csoportszobát úgy rendezzük be, hogy a gyermekek szabadon, nyugodtan tevékenykedhessenek, és könnyen válthassanak tevékenységek között. A bútorokat úgy helyezzük el, hogy minél több szabad mozgástér keletkezzen, és lehetőség nyíljon kisebb játszóterek, kuckók kialakítására. Létrehozunk:

- bábsarkot,
- mesesarkot,
- babaszobát konyhai felszerelésekkel,
- építő- és ábrázolósarkot,
- élősarkot.

Az udvaron is biztosítjuk az elmélyült játékhoz szükséges feltételeket: fák, bokrok, füves területek, mozgásos és szerepjátékhoz alkalmas eszközök támogatják a gyerekek tevékenységét. A tágas tér ösztönzi a szabad mozgást, a természetes környezet pedig pozitív hatást gyakorol a játékélményre.

Játékeszközök biztosítása

A tárgyi feltételek – játékeszközök, félkész elemek, változatos anyagok – motiválják és fejlesztik a gyermekeket. Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat és az egyéni fejlődési szinteket. Fontos:

- a változatos játékeszközök biztosítása,
- a logikus gondolkodást fejlesztő játékok korosztályhoz illesztett bevezetése,
- a játékeszközök folyamatos frissítése, bővítése, akár a gyermekekkel és szülőkkel közösen,
- a félkész elemek és különböző anyagféleségek elérhetővé tétele.

A játékidő biztosítása

A rugalmas napirend lehetővé teszi, hogy a gyerekek a nap elejétől szabadon választott játékkal foglalkozzanak. Fontos, hogy legyen elég idejük elképzeléseik megvalósítására, így képesek elmélyülni a játékban. Törekszünk arra is, hogy az időjárástól függetlenül minél több időt tölthessenek a szabad levegőn.

1.2. A játék tartalmi formái

Gyakorlójáték

- Megfelelő mozgásteret és elegendő játékeszközt biztosítunk a mozgás- és manipulációs vágy kielégítésére.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek játékát, és segítjük a gyakorlójátékból a szerepjáték felé való fejlődést.

Szimbolikus-szerepjáték

- Támogatjuk a gyerekek szerepvállalását, ösztönözzük őket a változatos szerepek kipróbálására.
- Segítjük a félénk, passzív vagy újonnan érkező gyermekek bekapcsolódását, szükség esetén együtt játszunk velük.
- Konfliktushelyzetben igyekszünk megérteni a gyermek szándékait, belső motivációját.

Dramatizálás, bábozás

- Olyan élményeket nyújtunk (mese, vers, film), amelyek dramatizálásra és bábozásra ösztönöznek.

- Lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy saját elképzelésük alapján játsszák el a történeteket.
- Biztosítjuk a változatos eszközöket: bábok, jelmezek, kellékek, és ezek könnyen elérhetők.
- Közösen is készítünk bábokat, és megtanítjuk a használatukat.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek önálló kezdeményezéseit.

Konstruáló játék

- Arra törekszünk, hogy minden gyermek megtalálja a számára megfelelő építő- és konstruáló elemeket.
- Megismertetjük a különféle konstrukciós eszközök használatát.

Szabályjáték

- Tervszerűen felkészülünk a szabályjáték megismertetésére.
- Segítjük a gyermekeket a játékok kiválasztásában, vezetésében, valamint a szabályok betartásában.

Barkácsolás

- Törekszünk a természetes anyagokból történő barkácsolásra.
- Megismertetjük a gyermekeket az újrahasznosítással.
- A tevékenységek során a gyermekek ismeretet és tapasztalatot szereznek az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságáról.
- Megismertetünk sokféle technikát, népi kismesterséget, és arra törekszünk, hogy a gyermekek átéljék az alkotás örömét, fejlődjön kreativitásuk.

Népi sajátosságú játéktevékenységek

- Népi táncos játékok
- Mozgásos és küzdő játékok (versengő, váras, hidas)
- Népszokásörző dramatikus játékok (gyermeklakodalmas, betlehemezés, pünkösdlő)
- Népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó népi gyermekjátékok, népi mondókák (napsorolók, köszöntők, csúfolódók, locsoló versek)
- Népi játékszer készítése (csutka, kukoricaszár, dióhéj, mákgubó, tök...)

Nevelési alapelvek

- Játéktevékenységben együtt élünk és tevékenykedünk a gyermekekkel.
- A megfelelő légkör kialakítása a mi feladatunk, melyben a gyermek vágyik önmaga kifejezésére.
- A szabad játék túlsúlyának jelenlétét biztosítjuk.
- A játék szabadságát biztosítjuk, segítjük az önállóság érvényesülését a játék megszervezésében, a téma megválasztásában, a szerepek kiosztásában, a játékeszközök kiválasztásában.
- Figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségi szintjét, képességeit, biztosítjuk, hogy ennek megfelelően ki-ki önmagához mérten magasabb szintre juthasson.

Sikerkritériumok

- Betartják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat.
- Szívesen játszanak társaikkal, jól érzik magukat a játszócsoportokban.
- Vigyáznak a játékeszközökre, rendeltetésszerűen használják azokat.
- Képesek egy-egy tevékenység végeztével elpakolni maguk után.
- Képesek az összedolgozásra, az együttjátszásra, egymás meghallgatására, a másik véleményének, ötletének tiszteletben tartására.
- Tudnak alkalmazkodni a játék szabályaihoz.
- Örömként élik meg maguk és társaik sikerét, kialakult kudarctűrő képességük.
- Tudnak egy-egy játékhelyzetben alá- és fölrendeltségi szerepben is részt venni.
- Olykor vállalják a számukra kevésbé érdekes, kedvezőtlenebb szerepet is a játékban.
- Önállóan képesek a játékot megtervezni, a szerepeket kiosztani, kiválasztani az eszközöket.
- Olykor elképzeléseiket, gondolataikat napokon keresztül képesek kijátszani, az előző nap elkezdett tevékenységet folytatni.
- Igényükké válik bábjátékhoz eszközök elkészítése, érzelmeik, élményeik eljátszása.

2. Munka jellegű tevékenység

A munka jellegű tevékenységek a személyiség fejlesztésének kiemelkedően fontos eszközei, hiszen itt a gyermek azonnal megtapasztalhatja, mérheti munkája eredményét. Ezek a tevékenységek lehetőséget adnak arra, hogy a gyermek egyre pontosabb ismereteket

szerezzen környezetéről, társairól és a körülötte lévő tárgyairól. A munka végzéséhez szükséges attitűdök, képességek és készségek — mint például a kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság — itt formálódnak.

A munka jellegű tevékenységek a gyermekek számára örömmel, szívesen végzett aktív elfoglaltságot jelentenek, melyek komplex személyiségfejlesztő hatással bírnak. Ezek a feladatok általában célorientáltak és többnyire külső irányítással zajlanak. A gyermekek utánzási vágyából fakad, hogy a felnőttek tevékenységeit játékszerűen utánozzák. A munka során megfigyeléseket és tapasztalatokat gyűjtenek társadalmi környezetükről, és munkájuk révén alakul ki viszonyuk a munka fogalmához.

Támogatjuk, hogy a gyermekek szükségleteikből fakadóan végezzenek munkát. A nap folyamán minden olyan feladatot elvégezhetnek, amelyhez kedvük van, és amely nem veszélyezteti testi épségüket. A jól megszervezett munka tevékenységeket a gyermekek ugyanolyan élvezettel végzik, mint a játékot, amennyiben nem terheljük őket túl nehéz feladatokkal. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével és irányításával dolgoznak, később pedig egyre önállóbban képesek ellátni a munkafolyamatokat, melyeket pozitív megerősítéssel és értékeléssel kísérünk.

Fontosnak tartjuk, hogy a munka jellegű tevékenységek szervesen beépüljenek az óvodai mindennapokba. Ezeken keresztül olyan tulajdonságokat és készségeket fejlesztünk, amelyek elősegítik a gyermekek közösségi kapcsolatait, feladattudatát, kötelességteljesítését és a monotónia tűrését.

Ősztől nyárig a gyermekek aktívan részt vesznek az aktuális kerti munkákban, amelyek különösen az értelmi képességek fejlődését szolgálják. Megismerkednek a természet törvényszerűségeivel, a fejlődés folyamatával, az ok-okozati összefüggésekkel.

- **Ősz:** levélsöprés, magok gyűjtése, gallyak összeszedése, a kerti játékok elpakolása télre.
- **Tél:** hóseprés, hólapátolás, madáretetők elhelyezése és folyamatos feltöltése eleséggel, a bokrokra nehezedő hó letakarítása.
- **Tavas:** udvari játékok letakarítása, kerti szerszámok előkészítése, ásás, gereblyezés, csíráztatás, ültetés, veteményezés, gyomlálás, locsolás.

- **Nyár:** locsolás, gyomlálás, a nyárra kiültethető növények cserépezése, lenyírt fű összegereblyézése.

A munka jellegű tevékenység célja

A változatos munkatevékenységek során olyan tulajdonságok és szokások kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezetükhöz való viszonyát és erősítik közösségi kapcsolataikat.

- Jártaságok és készségek fejlesztése, amelyek a társas együttélés alapkövei.
- A hagyományőrző tevékenységek gyakorlása által a munka szeretetének megszerettetése.
- A munka becsületére nevelés.

Feladataink a munka jellegű tevékenységek során

- Olyan lehetőségek biztosítása, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek.
- Az önálló munkavégzés lehetőségének biztosítása minden korosztály számára.
- A célok megvalósítása érdekében építünk a gyermekek önkéntességére, nyitottságára, megismerési vágyára és aktivitására.
- Megfelelő teret, időt és eszközöket biztosítunk a feladatok elvégzéséhez.
- Lehetőséget adunk egyéni és közös munkavégzésre is, amely során a gyermekek elsajátítják a szükséges képességeket, készségeket, és bővítik tapasztalataikat.
- Munkájukat mindig reálisan és konkrétan értékeljük, fejlesztő céllal.
- Személyes példamutatással neveljük őket környezetük tárgyainak, tisztaságának, szépségének megóvására.

Alapvető jellemzők

- A munkajellegű tevékenységek az óvodásoknál a **játékon keresztül bontakoznak ki**, elsődlegesen önmagukért és a közösségért végzik ezeket a tevékenységeket.
- A munkaformák közé tartozik az **önkiszolgálás**, az **alkalomszerű munkák**, a **naposi munka**, a környezet- és növénygondozás.
- Az óvodapedagógusnak fontos szerepe van a **feladatok és eszközök használatának bemutatásában**, a munkafázisok sorrendiségének megismertetésében.

A pozitív visszajelzés és bátorítás elengedhetetlen, hogy a gyermekekben kialakuljon a munka iránti pozitív viszony, tisztelet és öröm.

Korcsoporti sajátosságok

- **3-4 évesek:** Segítenek a növények locsolásában, falevelek összegyűjtésében, részt vesznek a környezet alakításában, naposi feladatokat önként vállalhatnak, amelyek már figyelmet és feladattudatot igényelnek.
- **5-7 évesek:** Önállóan végzik a naposi feladatokat, igényesen terítnek, rendet raknak, részt vesznek közös munkákban, segítenek a kisebbeknek. Megfigyelik és átérzik a növénygondozás folyamatát, évszaknak megfelelő munkákat végeznek.

Munkajellegű tevékenységformák

- **Önkiszolgálás:** A gyermekek önálló feladatokat végeznek testi ápolás, étkezési szokások terén, ami fejleszti felelősségtudatukat.
- **Naposi munka:** Fokozatosan vezetik be, önálló étkezőasztal terítés, rendrakás, segítségnyújtás a szalvéta hajtogatásában vagy az esetleges takarításában.
- **Alkalomszerű munkák:** Egyéni fejlettséghez igazítva, folyamatosan ismétlődő feladatok (terem előkészítés, díszítés, játékok elrakása, ajándékkészítés), melyek segítik az időérzék és önállóság fejlődését.

Sikerkritériumok

- Megfelelő készségek és fogások kialakítása az önkiszolgálás során.
- Közösségi érzés erősödése, helykeresés a csoportban.
- Kitartás, türelem, a munka iránti tisztelet kialakulása.
- Önállóság, az eszközök rendeltetésszerű használata.
- Szép, igényes naposi munka ellátása, felelősségvállalás.
- Környezetvédelem és másról való gondoskodás igényének kialakulása.
- A felnőttek munkája mintaként szolgál a későbbi munkaerkölc formálásában.

Nevelési alapelvek

- Egyéni képességek és életkori sajátosságok figyelembevétele.
- Fokozatosság elve a munkatevékenységek bevezetésében.
- A feladat végigvitelének ösztönzése, a munka fontosságának megértetése.
- A munka örömteli tevékenységként való megélésének támogatása.

- A sikerek élményszerű megélése.

3. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Nevelésünk alapelve, hogy a tanulás a gyermekek számára legtermészetesebb formában, a játékos tevékenységek során valósul meg. Óvodánkban a tanulás középpontjában a gyermek áll, aki egyéni képességeihez igazodva fejlődik, miközben felfedezi és megérti környezetét.

A játék nem csupán örömszerzés, hanem a tanulás legfontosabb színtere, melyben a gyermekek mozgásigényüket kielégítve, utánzással, kíváncsisággal és érzelmi kötődés által motiválva sajátítják el az ismereteket. Az óvodapedagógus feladata, hogy figyelemmel kíséresse a gyermekek képességeinek alakulását, segítse és ösztönözze fejlődésüket, valamint támogassa a cselekvésen alapuló, élményszerű tapasztalatszerzést.

Fontos, hogy tanulási környezetünkben biztosítsuk az érzelmileg támogató légkört, amelyben a gyermekek önállóan, kreatívan alkothatnak, gondolkodhatnak és megvalósíthatják önmagukat. Minden tevékenységünkönél figyelembe vesszük a gyerekek életkori sajátosságait, előzetes tapasztalataikat, és építünk egyéni igényeikre.

Tudjuk, hogy minél mélyebben belefeledkezik a gyermek a játékba, annál intenzívebb tanulási folyamatok indulnak el benne. A változatos játékok során megszerzett élmények komplex hatással vannak a fejlődésre, és új igényeket ébresztenek, amelyek elősegítik a magasabb szintű képességek kialakulását. Emellett a játék révén a fejlettségben elmaradt gyermekek is lehetőséget kapnak, hogy lemaradásukat behozzák megfelelő játékeszközök és pedagógiai támogatás által.

Fontosnak tartjuk, hogy a szabad játékban ne legyen helye a szervezett tanulásnak, hiszen a játék a gyermekek spontán, szabad képzettársításain alapul, és így egyedülálló tanulási lehetőséget biztosít.

Óvodánkban a tanulás különböző formái a következők:

- Az utánzások, minta- és modellkövetéses viselkedés- és szokástanulás;
- Spontán, játékos tapasztalatszerzés;
- Játékos, cselekvésen alapuló tanulás;
- A gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés;

- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés és tapasztalatszerzés;
- Gyakorlati probléma- és feladatmegoldás;
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

3.1. A szervezett tanulás munkaformái az óvodában, különös tekintettel az iskolára való felkészítésre

Óvodánkban a tanulás elsődlegesen a játék természetes közegében valósul meg, ugyanakkor tudatos pedagógiai tervezéssel a szervezett tanulás munkaformáit is alkalmazzuk a gyermekek sokoldalú fejlesztése érdekében. Kiemelt figyelmet fordítunk a tanköteles korú gyermekek iskolára történő felkészítésére, a zökkenőmentes óvoda-iskola átmenet támogatására.

A szervezett tanulás keretein belül alkalmazott munkaformák

- **Óvodapedagógusi kezdeményezések (irányított tevékenységek):** A gyermekek életkori és egyéni sajátosságaira építve, játékos formában történik a tudás mélyítése, a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek célja a tapasztalatszerzés támogatása, a megismerési vágy felkeltése, a gondolkodás, a nyelvi kifejezőkészség és a szociális kompetenciák fejlesztése.
- **Csoportos tanulási helyzetek:** A közös tevékenységek során fejlődik a gyermekek együttműködési képessége, feladattudata, szabálytudata, önfegyelme. Ezek a képességek elengedhetetlenek az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- **Egyéni vagy mikrocsoportos fejlesztések:** A differenciált bánásmód elvét követve biztosítjuk a gyermekek egyéni haladási üteméhez való alkalmazkodást. A lemaradások kompenzálása és a tehetséggondozás egyaránt megjelenik.
- **Projekt- és témahét jellegű tevékenységek:** Az iskolára való felkészítés szempontjából is fontos, hogy a gyermekek hosszabb ideig képesek legyenek egy adott témára figyelni, azzal különféle megközelítésekben foglalkozni. Ez a tanulási forma erősíti a figyelmet, a logikus gondolkodást, a kreativitást és a feladattartást.
- **Iskolára való felkészítés célzott támogatása:** A tanköteles korú gyermekek esetében kiemelt feladatunk a részképességek megerősítése, a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása, az önállóság fejlesztése. Tudatosan figyelünk a szociális-kommunikációs készségekre, a feladattartásra, a szabálytudatra, a problémamegoldó gondolkodásra és a finommotorika fejlesztésére. Az iskolára való alkalmasság nemcsak ismeretek

meglétét, hanem a tanulási képességek, attitűdök és szokások megalapozottságát is jelenti.

- **Kapcsolattartás az iskolával, szülőkkel való együttműködés:** A zökkenőmentes átmenet érdekében együttműködünk a környező iskolák pedagógusaival, szervezünk iskolalátogatásokat, közös programokat. A szülőket tájékoztatjuk az iskolára való alkalmasság kritériumairól, és bevonjuk őket a felkészítési folyamatba.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban megerősítjük azt a szemléletet, hogy az iskolára való felkészítés nem az iskolai tananyag megelőlegezése, hanem a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő, tapasztalatra épülő tevékenységek biztosítása, amelyek hozzájárulnak az éréshez, és megalapozzák a tanuláshoz való pozitív viszonyt.

Sikerkritériumok

Az óvodáskor végére gyermekeink testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlettsége eléri azt a szintet, amely az iskolai élet megkezdéséhez szükséges. A játékos, tapasztalatszerzésre épülő tevékenységek során szerzett ismereteik és képességeik megfelelő alapot biztosítanak a zavartalan iskolakezdéshez. Kialakul feladattudatuk, feladattartásuk, képesek a helyes feladatmegoldásra és az önálló munkavégzésre a koruknak megfelelő szinten.

4. Verselés, mesélés

Óvodánkban a mesék és versek világa az anyanyelvi nevelés egyik legfontosabb eszköze. A gyermekirodalom – különösen a népi mesék, mondókák, versek – közvetítik a gyermekek számára a nemzeti hagyományokat, értékeket és szokásokat. A mesélés és verselés szorosan kapcsolódik más tevékenységi területekhez, mint az ének-zene, mozgásos játékok, bábozás, dramatizálás, valamint a képzőművészeti és kreatív foglalkozások.

A mindennapos mesélés, verselés és mondókázás alapvető, elengedhetetlen része a kisgyermek egészséges lelki fejlődésének. A mese és a vers nemcsak örömforrás és esztétikai élmény, hanem társas és nyelvi tapasztalás is, amely jelentős belső energiákat mozgósít. Segíti a gyermek világra és önmagára vonatkozó ismereteinek bővülését, fejleszti érzelmi intelligenciáját, erkölcsi érzékét, valamint megalapozza a kulturális értékekhez való pozitív viszonyulását.

A mondókák, dúdoló és versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságának kialakulásához és anyanyelvi neveléséhez. Ezek által alakul ki a könyvekhez való pozitív érzelmi viszony, amely elősegíti az olvasóvá válást. Ritmusukkal, valamint a mozdulatok és a szavak egységével ezek az alkotások érzelmi élményt nyújtanak, miközben fejlődik a gyermek emlékezete, képzelete és szókinccse. Az élőlásavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének formálására. A kisgyermek életkori sajátosságaiból adódóan még nem választja el élesen a valóságot a képzelet világtól, ezért a mese különösen hatékony eszköz lehet a belső konfliktusok feldolgozására. A történetek visszaigazolják a gyermek szorongásait, félelmeit, miközben megnyugtató módon kínálnak feloldást és megoldást. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, valamint az ehhez társuló mágikus világgép – amely feloldja a szigorú ok-okozati kapcsolatokat – csodákon, átváltozásokon keresztül ráébreszt a pszichikus realitás mélyebb értelmére, és megerősíti a külvilág iránti megismerési törekvéseket. A mesélővel való személyes kapcsolat tovább fokozza a mese hatását. A gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, ráhangolódik a mesélő hangjára, tekintetére, jelenlétére. A játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás is belső képalkotást indít el, mely során a gyermek saját élményeihez kapcsolódó, élő belső világot jelenít meg. Ez a belső képalkotás a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása – például a mesepárnák, meseszőnyeg, a visszatérő kezdő- és záróformulák – segíti a gyermeket a ráhangolódásban, a biztonságérzet megerősítésében és a tartalom mélyebb befogadásában. A gyermek saját meséinek és verseinek alkotása, valamint ezek mozgással, rajzzal vagy más ábrázoló tevékenységgel való összekapcsolása az önkifejezés egyik természetes formája. A kreatív feldolgozás során nemcsak a fantáziája fejlődik, hanem önismerete, érzelmkifejezése, és szociális kompetenciái is. A mese belsővé válik, részévé lesz az énépítés folyamatának. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentálhigiénéjének elmaradhatatlan eleme. A ritmus, a rím, az ismétlődés és a zeneiség különösen kedvező hatással van az idegrendszer fejlődésére, megnyugtató, rendező a belső világot, és támogatja az érzelmi önszabályozás kialakulását. Az óvodai irodalmi nevelés során kiemelt figyelmet kap, hogy a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan gazdag, értéket közvetítő tartalmak kerüljenek a mindennapokba. Helyet kapnak a népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyar népmese- és a történelmi mondavilág, valamint a klasszikus és kortárs irodalmi alkotások. Ugyanakkor fontos szerepet kapnak más népek, nemzetiségek meséi is, amelyek hozzájárulnak a gyermek világgépének

bővüléséhez, nyitottságának, elfogadásának fejlődéséhez. A mese tehát nem csupán eszköz a fejlesztésben, hanem lényegi eleme a kisgyermekkorú létnek – élmény, kapcsolat, nyelv, önkifejezés és lelki egészség egyaránt.

A mesélés, verselés nevelési jelentősége

- A mesehallgatás a gyermek egyik legtermészetesebb igénye, lelki szükséglete.
- A mese képi és konkrét formában tárja fel a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonyait, viselkedésmintáit.
- A bábozás, dramatizálás lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy irodalmi élményeiket saját érzéseikkel, kreativitásukkal, fantáziájukkal kifejezzék.
- Az ehhez szükséges eszközöket, díszleteket gyakran saját maguk készítik el barkácsolás során, ami fokozza az alkotás és játék örömét.
- A vers és mese lehetőséget nyújt a feszültség oldására, az érzelmek kifejezésére, az önkifejezés alternatív módjainak gyakorlására.
- A mesék képszerűsége, szélsőséges érzelemvilága közel áll a gyermek gondolkodásához és érzelemvilágához.
- A magyar népi mondókák mellett olyan költői alkotásokat is használunk, amelyek hangulatukban a népköltészetéhez állnak közel – rövid, könnyen érthető, és tartalmuk a gyermekekhez közel hozható.
- A gyermekek számára örömforrás a versek zeneisége, ritmusa, lüktetése – erre kiválóan alkalmasak a kiolvasók, kiszámolók, párbeszédű formák.
- Arra törekszünk, hogy minél több értékes és szép mesével találkozzanak, amelyekben a jó elnyeri jutalmát, az igazság győzedelmeskedik, és a segítőkészség értéként jelenik meg.

Az irodalmi nevelés óvodánkban az alábbi formákban jelenik meg

- A Népmese napjának megünneplése
- Színházlátogatások
- Jeles napokhoz kapcsolódó dramatikus népi játékok előadása
- Mindennapos élőlészavas mesélés

Irodalmi nevelésünk céljai

- A nyelvi kifejezőképesség és nyelvi szépség megismertetése, helyes nyelvhasználat és mondat szerkesztés fejlesztése, az önkifejezés megalapozása.
- Komplex élmény biztosítása, a személyiség sokoldalú fejlesztése az irodalom szeretetén keresztül.
- A magyar kultúra értékeinek közvetítése, hagyományok továbbörökítése.
- Interkulturális nevelés erősítése.
- Az érzelmi, értelmi és nyelvi struktúrák fejlesztése, az anyanyelvi beszéd és képi gondolkodás támogatása.
- Élményalapú erkölcsi nevelés, viselkedésminták közvetítése.
- A beszédprodukciónak tartalmi és formai oldalának fejlesztése:
 - **Tartalmi oldal:** szókincs- és nyelvtani fejlesztés, mondat- és szövegalkotás támogatása.
 - **Formai oldal:** beszédtechnikai gyakorlatok (helyes légzés, artikuláció, hangképzés, fonémahallás fejlesztése).
- A gyermekek ne csak befogadóként, hanem aktív alkotóként is részt vegyenek a folyamatban: önálló mesekitalálással, rigmusok alkotásával, történetek elbeszélésével.

Feladataink a verselés és mesélés során

- Meghitt, nyugodt környezet megteremtése a meséléshez, amely segíti az érzelmi ráhangolódást, és hozzájárul a mese élvezetéhez.
- Az érdeklődés felkeltése és fenntartása, a versek, mesék és könyvek iránti szeretet kialakítása.
- Tudatos irodalmi anyagválasztás a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével.
- A mesekönyvek gyermekek számára elérhető magasságban való elhelyezése, hogy önállóan vehessék kézbe azokat.
- Beszélgetőkörökben lehetőséget adunk az önkifejezésre, gondolataik, véleményük megosztására, valamint a társas kommunikáció fejlesztésére.
- Személyes előadásmódunkkal (arcjáték, hanghordozás, mozdulatok) példát nyújtunk a gyerekek számára.
- Biztosítjuk az önálló vers- és mesemondás lehetőségét, támogatva ezzel az önismeretet és az önkifejezést.

- Az irodalmi anyagban megjelennek a helyi hagyományokra épülő vasi dalok, mondókák, mesék, valamint a magyar népi, klasszikus és kortárs művek.
- A mese- és versélmények komplexitását más művészeti ágak bevonásával is kibontjuk: dramatizálás, bábozás, élményfestés, kreatív zenei játékok, szimulációs gyakorlatok.

Sikerkritériumok

- A gyermekek szeretik és várják a mesehallgatást, ők maguk is kezdeményezik.
- Megjelenik és fejlődik az érdeklődés, valamint az értő figyelem.
- Képesek különbséget tenni mese és valóság, jó és rossz között.
- Ismernek mondókákat, verseket, meséket, és képesek azokat felidézni.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások és viselkedésformák.
- Képesek beszélgetni a mesében elhangzottakról.
- Szívesen nézegetnek könyveket, és vigyáznak azokra.
- A dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközöket önállóan használják, elkészítésükben aktívan részt vesznek.
- Konfliktusaikban szívesen alkalmazzák a népmesei mintákat.
- Szívesen reprodukálnak, szöveghűen adnak vissza ismert meséket, verseket.
- Adott esetben saját fantáziájuk segítségével folytatják a megkezdett mesét vagy verset, és ismerik a magyar népmesei fordulatokat.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Az irodalmi anyag összeállításánál figyelünk arra, hogy a gyermekek életkori sajátosságai mellett az egyéni fejlettséget, képességeket, készségeket is figyelembe vegyünk. Lehetőséget adunk hogy a gyermek megnyíljon, célunk a sikerélményhez juttatás.

5. Ének, zene, népi játék, tánc

A kisgyermek a világot leginkább érzelmein keresztül ismeri meg. A zene, a dal, az énekes játék és a mozgás együttesen olyan komplex hatást gyakorolnak, amely megalapozza a gyermek személyiségének harmonikus fejlődését. A zenei nevelés során olyan élményekhez kívánjuk juttatni a gyermekeket, amelyek formálják zenei ízlésüket, fejlesztik esztétikai érzéküket és zenei anyanyelvük kialakulásához vezetnek.

Az óvodai zenei nevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermek személyiségfejlődésében, érzelmi, esztétikai és közösségi nevelésében. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, valamint a hangszeres zenélés örömteli tevékenységek a gyermek számára. Ezek a zenei élmények nemcsak örömet nyújtanak, hanem felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, fejlesztik esztétikai fogékonyságát, érzékenyítik a hallását. Pedagógiai programunk a néphagyományra építve biztosítja a gyermekek számára a magyar kultúrához való kötődés megalapozását, ugyanakkor lehetőséget teremt más népek zenei kincseinek megismerésére is. A nevelés során figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi hovatartozását, és teret adunk saját kulturális értékeik megjelenítésére is. Az élményt adó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, és átéli a közös éneklés közösségépítő örömét. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének szerves részévé válik, elsősorban a felnőtt minta spontán utánzása révén. A folyamatos, változatos zenei tapasztalatszerzés elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását, amely szilárd alapot teremt a későbbi tudatos zenei neveléshez. A népi játékok és a gondosan válogatott kortárs magyar művészeti alkotások a gyermek zenei képességeinek fejlesztésében – így például az egyenletes lüktetés, ritmusérzék, éneklési készség, hallás, mozgás és zenei kreativitás alakításában – különösen fontos eszközt jelentenek. A gyermek a zenei nevelés során nemcsak reprodukív, hanem alkotó módon is megnyilvánulhat, így teret kap az önkifejezésre, a saját élmények zenei formában történő feldolgozására is. A zenei anyag összeállítása során hangsúlyos szempont, hogy az illeszkedjen a gyermek életkori sajátosságaihoz és a mindennapok ritmusához. A zenei tartalmak jelentős része a naptári év eseményeihez, a természet változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz és az ünnepekhez (állami, egyházi és jeles napokhoz) kapcsolódik. Ezáltal a zene nem csupán örömforrás, hanem az élményalapú érték közvetítés eszköze is, amely segít a gyermeknek az idő ritmusához, a közösségi szokásokhoz és a kulturális hagyományokhoz való kapcsolódásban.

A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok különösen fontos szerepet töltenek be a hagyományok megismerésében és továbbélésében. Ezek a tevékenységek a nemzeti nevelés részét képezik, hiszen közvetítik a magyarság kulturális értékeit, történelmét, szemléletét, és elősegítik a nemzeti identitás formálódását. Az ünnepekhez kötődő zenei élmények különösen alkalmasak arra, hogy megerősítsék a közösséghez való tartozás érzését, az együtt átélt rítusok pedig mély érzelmi nyomot hagynak a gyermekben. A zenei anyag kiválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét, érdeklődését, valamint – a nemzetiségi nevelés esetében – a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Ezáltal biztosított, hogy minden gyermek számára elérhetővé váljanak a saját kultúrájából fakadó, identitását erősítő zenei élmények is.

Zenei nevelésünk célja

- A közös éneklés és játék örömeinek megéreztetése.
- A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének és mozgáskultúrájának fejlesztése.
- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása.
- A zenei anyanyelv megalapozása, az önálló és tiszta éneklés igényének kialakítása.
- A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, személyiségformálása a zene eszközeivel.

Feladataink a zenei nevelés területén

- A zenei élmények gazdagítása a mindennapokban, a közös játékokon keresztül.
- Érzelmeket közvetítő, esztétikai értéket hordozó dalanyag kiválasztása az évszakok, ünnepek és a naptári év eseményeihez igazítva.
- A népi játékok, gyermekdalok, néptáncok, zenehallgatási anyagok tudatos, célirányos beépítése a nevelési folyamatba.
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó dal- és mondókaválasztás (ritmikai, hangterjedelmi szempontból).
- A zenei képességek fejlesztéséhez ritmushangszereket, zaj- és dallamjátszó hangszereket használunk, valamint hangszerkészítésre is lehetőséget biztosítunk.
- Élő zenei élmények biztosítása, de az IKT-eszközök lehetőségeinek kihasználása is megjelenik zenehallgatás formájában.

- A közös éneklésre, játékokra motiváló, szeretetteljes, oldott, játékos légkör megteremtése, ahol az óvodapedagógus modellértékűen mutat példát.
- A kiolvasók, kiszámolók, népi játékok szövegeinek matematikai, nyelvi és térbeli fejlesztő hatásainak tudatos kihasználása.
- Az esztétikus mozgás, térbeli tájékozódás és mozgáskultúra fejlesztése az énekes játékokon és táncos mozgásokon keresztül.
- Az igényes zenei előadásra nevelés, a zenei élmény belső igényként való kialakítása.

Eszközhasználat és kreatív zenei tevékenységek

- Ritmushangszerek, zajkeltő és dallamhangszerek alkalmazása, hangszerkészítés újrahasznosítható anyagokból.
- A hangszerhasználat révén a gyermekek aktív zenélési tapasztalatot szereznek.
- Megismerkednek hagyományos népi hangszerekkel (pl. köcsögduda, furulya, doromb).

A zenei nevelés eszközei és tartalma

- **Népi mondókák:** simogatók, csiklandozók, lovagoltatók, dúdolók, vigasztalók stb.
- **Dalos játékok:** naphívók, esővárók, kifordulós, kapus, ludasjátékok, sorsjátékok.
- **Zenehallgatás:** népdal, műdal, más népek zenéi, klasszikus zenei részletek.
- **Énekes népszokások:** szüreti játékok, Márton-napi lucázás, karácsonyi pásztorjáték, kiszézés, pünkösddőlés, lakodalmas játékok.

Fejlesztési területek a zenei nevelésben

- Zenei készségek: lüktetés, ritmus, dallammotívumok, dinamika, hangmagasság, zenei forma.
- Mozgásfejlesztés: esztétikus mozgásformák, térbeli tájékozódás, táncos elemek.
- Matematikai és nyelvi fejlesztés: számolgotós játékok, ritmikai szabályosságok, mondókák.
- Személyiségfejlesztés: figyelem, koncentráció, akarat, önfegyelem, önkifejezés.

Differenciálás, egyéni utak támogatása

- A gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe vesszük a dalok, mondókák kiválasztásánál (hangkészlet, ritmikai összetettség).
- Az értékelés mindig egyéni fejlődéshez viszonyított.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek zenei fejlesztése egyénre szabottan, célzottan történik, különös tekintettel a ritmikus mozgásformákra, az együttműködésre és az örömteli éneklésre.

Zenei nevelésünk hosszú távú célja, hogy a gyermekek életük során belső igényként tekintsenek a zenére, éneklésre, a közös játék örömére – hiszen a zene az, ami hidat képez múlt és jelen, kultúra és gyermek, egyén és közösség között.

Sikerkritériumok

- Képesé válnak a zenei élmények befogadására; zenei tevékenységeik mindinkább tudatosá, önállóvá válnak.
- Zenei képzeletük, alkotókedvük spontán énekelgetéssel, rögtönzéssel fejlődik; megjelenik az egyéni zenei önkifejezés.
- Érzelmi életük megalapozójává válik a közös, örömteli éneklés, zenélés és tánc; igényükké válik az éneklés és a mozgás öröme.
- Szívesen hallgatnak zenét, képességeikhez mérten tisztán énekelnek, kezdeményeznek dalokat és mondókákat.
- Képesek az egyenletes lüktetés megtartására különböző testhelyzetekben (ülve, állva, járva), testrészeik vagy ritmushangszerek segítségével.
- Felismerik hallás után a hangmagasságok különbségeit, az ismert hangszereket, érzékelik a tempóbeli eltéréseket (gyors–lassú).
- A zenét, éneket örömmel kísérik mozgással, képesek egyszerű térformák, mozgásformák (pl. kör, sor, oszlopsor) követésére.
- Ismerik és bátran használják a különböző ritmushangszereket, képesek ezekkel a ritmust kísérni.
- Felismerik a természet, a környezet hangjait, zajait, zörejeit, és képesek azokat utánozó játékokban, improvizatív módon is megjeleníteni.
- Ismernek magyar gyermekdalokat és népi eredetű gyermekjátékokat, ezeket tisztán, szép szövegkiejtéssel adják elő.
- A mondókák és dalok ritmusát helyes beszédritmussal, tapssal vagy más ritmusjellel (pl. dobbanás, kopogás) is meg tudják jeleníteni.

- A ritmus és dallam alapján fel tudják ismerni a korábban tanult dalokat, játékokat.
- Képesek önállóan is egyszerű térformák alakítására és megtartására táncos mozgás közben.
- Részt vesznek népi gyermekjátékokban és kezdő szintű néptáncos mozgásokban (pl. tapsolás, dobbanás, forgás, egyszerűbb lépéssorok).
- El tudják sajátítani az egyszerűbb tánclépéseket (pl. lépés, taps, dobbanás, körbejárás), és képesek azokat ritmushoz, énekhez igazítani.
- A néptáncos elemek beépülnek játékaikba, mozgáskultúrájuk gazdagodik, nő a testtudatuk, koordinációjuk.

6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés sokoldalú tevékenység, amely magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát, valamint a különböző kézműves technikák alkalmazását. Az ábrázoló tevékenység során a gyermek lehetőséget kap a tárgyi világ megismerésére, belsővé tételére, újraalkotására – mindezt egyéni élményein és érzésein keresztül.

Fontos feladatunk az esztétikai érzék és ízlés fejlesztése, mely tudatos nevelőmunkát igényel. A tárgyi népművészet forma-, szín- és díszítővilága követendő mintát jelent. A vizuális nevelés során alkalom nyílik a népi kismesterségek tevékenységbe ágyazott megismertetésére, kipróbálására is. Az esztétikum körülöttünk van – célunk, hogy a gyermek ezt a szépséget környezetében is megtapasztalja.

Az értékelés során nem csupán a technikai készségek fejlődését emeljük ki, hanem a gyermekek élménygazdag, fantáziadús, egyéni, sémáktól eltérő kifejezőerejét is méltatjuk.

Óvodánk vizuális nevelését színesítő programjaink

- Adventi vásár a gyermekek és pedagógusok munkáiból
- Adventi kézműves családi délután
- Húsvéti kézműves családi délután
- Óvoda galéria a gyermekek munkáiból
- Városi rajzpályázat és kiállítás
- Bázisóvodai szakmai nap – kézműves technikák bemutatása

A vizuális nevelés céljai

- A vizuális kifejezéshez szükséges képességek és készségek megalapozása.
- A régi tárgykészítő tevékenységek és eszközök megismerése.
- A kézügyesség és esztétikai igényesség fejlesztése.
- Az alkotás örömeinek megélése, az egyéni fejlettségi szint figyelembevételével.
- A belső képek, élmények gazdagítása.
- A képi, plasztikai, kifejező, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek kialakítása.
- Az esztétikai érzékenység formálása.
- A vizuális észlelés, tér-, forma-, színérzékelés, memória és kreativitás fejlesztése.
- Az élmény- és fantáziavilág gazdagítása.

Feladataink a tevékenységek során

- A nap folyamán biztosítjuk a spontán és szervezett tapasztalatszerzés lehetőségét.
- Megismertetjük a gyerekeket az alapvető technikákkal, anyagokkal, eszközhasználattal.
- Támogatjuk a kreativitást és az önálló kezdeményezéseket.
- Bátorítjuk őket az egyéni és csoportos alkotásra.
- Felkeltjük az alkotás és önkifejezés iránti vágyukat.
- Segítjük őket a szépség felfedezésében, meglátásában.
- Törekszünk a minőségi és változatos eszközök, anyagok biztosítására.
- Kihasználjuk az óvoda természeti környezetének lehetőségeit, természetes alapanyagokat is használunk.
- Figyelembe vesszük az egyéni képességeket, különös figyelmet fordítva a tehetséggondozásra.
- Bevezetjük őket a népművészet világába, hagyományaink megismerésébe.
- Az alkotás során fejlesztjük gondolkodásukat (analizálás, szintetizálás, megkülönböztetés, ítéletalkotás, következtetés).
- Ösztönözzük őket környezettudatos, takarékos és újrahasznosító gondolkodásra. A családokkal együttműködve gyűjtjük a felhasználható anyagokat.

Feladataink sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében

Felkeltjük a gyermekekben az alkotási vágyat, differenciált fejlesztést biztosítunk egyéni

képességeikhez igazítva. A vizuális kifejezés által fejlesztjük kreativitásukat, szem-kéz koordinációjukat, segítjük a környezet pontosabb észlelését, a valóság értelmezését.

Megfelelő anyagok és eszközök

Az eszközök és anyagok nem elsődlegesek, ám jó minőségük hozzájárul a sikerélményhez és motiválja a gyermeket. A tevékenységek során megismertetjük őket a különböző anyagok tulajdonságaival, valamint azok helyes, biztonságos használatával. Kiemelt figyelmet fordítunk a kapcsolódó egészségügyi és viselkedésbeli szokások kialakítására.

Megfelelő hely

A biztonságos, nyugodt és elmélyült alkotáshoz elengedhetetlen egy állandó, elkülönített tér biztosítása. Az eszközök könnyen elérhető módon, rendszerezetten kerülnek elhelyezésre, a gyermekek önállóan is hozzáférhetnek.

Megfelelő légkör

Alkotó hangulatú, elfogadó légkört teremtünk, amelyben a gyermekek bátran kifejezhetik önmagukat. Szabadon próbálkozhatnak, segítséget kérhetnek, ha elakadnak – mi pedig támogatjuk őket abban, hogy örömmel éljék meg az alkotás folyamatát.

Sikerkritériumok

- Tevékenységeik során magabiztosan tájékozódnak síkban és térben egyaránt.
- Bátrak, kreatívak és ötletgazdagok a vizuális kifejezésben.
- Biztonsággal alkalmazzák a képi kifejezés különböző eszközeit.
- Formáik és ábrázolásaik változatosak, gazdagok.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák és egyszerűbb mozgások is.
- Képesek élményeiket papírra vetni vagy térben megmintázni.
- Önállóan és csoportmunkában egyaránt szívesen vesznek részt, képesek együttműködésre.
- Már megismert technikákat tudatosan és tudják alkalmazni alkotásaikban.
- Nyitottak a szépre, képesek befogadni az esztétikumot.
- Figyelmesek a természet szépségeire, és képesek azokról véleményt alkotni, illetve rácsodálkozni.

7. Mindennapos mozgás

A gyermekek egyik legfontosabb és legtermészetesebb szükséglete a mozgás, amely nem csupán testi fejlődésük alapja, hanem örömteli, közösségi tevékenységként hozzájárul optimális személyiségük kibontakozásához, valamint az egészséges életvitel megalapozásához. A mindennapos mozgás szervezeti keretei három fő csoportba sorolhatók:

- **spontán, aktív szabad játék keretében megvalósuló mozgásos tevékenységek,**
- **irányított, mindennapos mozgásfejlesztő foglalkozások,**
- **szervezett mozgásos programok.**

A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás alapját a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazított mozgásos játékok és feladatok képezik. Ezek hatékony eszközei a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének. Az óvodáskor az a szakasz, amikor a természetes hely- és helyzetváltató, valamint a finommotoros mozgáskészségek elsajátítása és a mozgáskoordináció intenzív fejlődése zajlik. E folyamatokat sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságot nyújtó gyakorlási formák és játékok támogatják. Ezáltal biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező, egymást erősítő hatása. Az óvodai mindennapok részeként az aktív szabad játék mellett kiemelt szerepet kapnak az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos, élményszerű környezetben fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a hozzájuk kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek és feladatok mind spontán, mind szervezett formában történő napi alkalmazása kedvezően befolyásolja a kondicionális képességek – különösen az erő és állóképesség – fejlődését. Ezek a képességek alapvető jelentőségűek a gyermek szervezetének teherbíró képessége és egészséges fejlődése szempontjából. Emellett fontos szerepet játszanak a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításában, erősítve és kiegészítve a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, szabadjáték keretében végzett mozgásos tevékenységeket az irányított mozgásformák egészítik ki. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, miközben elősegítik a gyermek személyiségének fejlődését is: pozitív énkép kialakítását, önkontroll és érzelemszabályozás fejlesztését, szabálykövető társas magatartás,

együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás és tanulási képesség erősödését.

Az egészségfejlesztő testmozgás biztosítása az óvodai nevelés napi szintű alapkövetelménye, melynek során minden gyermek egyéni szükségleteihez és képességeihez igazodva kell, hogy hozzáférjen. Fontos a gyermekek képességeit leginkább fejlesztő, együttműködésre épülő mozgásos játékok széles körű alkalmazása, továbbá a szabad levegőn való mozgás minél nagyobb mértékű kihasználása.

A mindennapos irányított testmozgás tartalmazhat zenére vagy zenei ritmusra végzett mozgásos feladatokat, népi játékokat és táncokat, különös tekintettel a néptánra. Ezek a mozgásformák jelentősen támogatják a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás megszervezhető az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron egyaránt.

Mozgásnevelésünk céljai

- A mozgás megszerettetése, tudatos mozgásigény kialakítása, mozgáskedv fokozása.
- A gyermek szervezetének sokoldalú fejlesztése, egészséges életmódra nevelés.
- Olyan feltételek biztosítása, amelyek elősegítik, hogy a gyermek fejlődése belső motivációval történjen.
- A fizikai képességek (erő, ügyesség, állóképesség, mozgásügyesség) fejlesztése.
- A légző- és keringési rendszerek teljesítőképességének növelése a rendszeres mozgás által.
- A csont- és izomrendszer terhelhetőségének fokozása, helyes testtartás kialakítása.
- Kooperatív mozgásformák alkalmazása, a közösségi mozgás élményének erősítése.
- Az akarati tulajdonságok fejlesztése: kitartás, kudarctűrés, önfegyelem.

Feladataink a mozgás folyamatában

- Biztosítani a gyermekek testi neveléséhez szükséges megfelelő helyet, időt és eszközöket.
- Lehetőséget adni, hogy minden gyermek az egyéni képességeihez igazodva végezze a mozgásgyakorlatokat.
- Törekedni a kézi eszközök változatos használatára foglalkozásokon és szabad játék során.

- Figyelembe venni a kültéri mozgásfejlesztő eszközök mobilitását és azok használhatóságát az udvaron.
- Megismertetni a gyermekekkel testük részeit, fejleszteni testtudatukat, testtérbeli tájékozódásukat, valamint az oldaliságot.
- Megtervezni a heti rend szerint a testi képességek fejlesztését és a játékos testedzést.
- Fejleszteni a mozgáskultúrát, térbeli tájékozódó képességeket.
- Fejleszteni az erőt, ügyességet, állóképességet.
- Fejleszteni a természetes mozgásformákat: járás, futás, kúszás, mászás, bújás, ugrás, függés, egyensúlyozás.
- Beépíteni a foglalkozásokba speciális gyakorlatokat (pl. tartásjavító, lábboltozat-javító torna).
- Törekedni arra, hogy minden gyermek megtalálja a saját fejlettségének és érdeklődésének legmegfelelőbb mozgásformát.
- Megalapozni a gyermekek egészséges életvitelét.
- Sokoldalúan fejleszteni és erősíteni a gyermekek vázzizomzatát, illetve elősegíteni a helyes testtartás kialakulását.
- Fejleszteni a motoros képességeket.
- Erősíteni a pozitív személyiségjegyeket: bátorság, önfegyelem, kitartás, együttműködési képesség, türelem.
- Törekedni, hogy a mozgás minél több alkalommal a szabadban történjen.
- Segíteni a közösségi és versenyszellem kialakulását a mozgásfejlesztés által.
- Megismertetni a gyermekeket a különféle mozgáslehetőségekkel, sporttevékenységekkel.
- Tudatosan alkalmazni a fokozatosság, rendszeresség és differenciálás elveit.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében

- Szükség esetén szakemberek segítségét kérni a nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő gyermekek fejlesztéséhez.
- Elegendő helyet és időt biztosítani mozgásigényük kielégítéséhez.
- Biztosítani az egyéni bánásmódot, megfelelő szakemberi közreműködéssel támogatni a sajátos nevelési igényű, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket.

Sikerkritériumok

- A gyermekek szeretik és igénylik a mozgást, örömmel vesznek részt a mozgásos tevékenységekben.
- Kialakul a harmonikus, összerendezett, koordinált mozgás.
- Fejlődik a test és környezete, valamint a test részei közötti térbeli viszonyok belső leképezése és tudatos ismerete.
- Kialakul a funkcionális egység a test és részei között, fejlett kinesztetikus (mozgásérzékelő) differenciáló képesség.
- Képesek betartani a szabályokat a mozgásgyakorlatok során.
- Kudarcűrő képességük kialakul, elviselik a nehezebb feladatokat és nem adják fel könnyen.
- Megértik a vezényszavakat és képesek pontosan végrehajtani a gyakorlatokat.
- Fejlődik tér- és időérzékük.
- Teljesítőkéességük folyamatosan növekszik, mozgásuk egyre összerendezettebbé válik.
- Képesek eligazodni a térben, tájékozódási képességük fejlődik.

8. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése áthatja az óvodás gyermekek mindennapjait, meghatározva az óvodai tevékenységek egészét. A gyermekek számára elsődleges szerepet tölt be a közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés, mely révén aktívan fedezik fel őket körülvevő természeti és társadalmi környezetet.

A környezet megismerése során a tapasztalatok és ismeretek folyamatos gyarapítása, feldolgozása ösztönzi és fenntartja a gyermekek természetes kíváncsiságát és érdeklődését, kielégítve megismerési vágyukat. Ez a folyamat lehetővé teszi számukra, hogy önállóan fedezzék fel környezetük tárgyait és jelenségeit, miközben minél több érzékszervük bevonásával tapasztalják meg a világot. Az élmények több szempontú feldolgozása támogatja a keresztcsatornák fejlődését, elősegítve a komplex és mélyebb megértést.

A mindennapi óvodai séták és kirándulások kiemelt szerepet kapnak a külső világ tevékeny megismerésében. Ezek a tevékenységek lehetőséget teremtenek a természet közvetlen felfedezésére, az évszakok változásának érzékelésére, a növény- és állatvilág megfigyelésére,

valamint a helyi táj és a társadalmi környezet megismerésére. A séták során a gyermekek megfigyelik a környezetük részleteit, kérdéseket tesznek fel, tapasztalatokat gyűjtenek, melyek tovább mélyítik ismereteiket és élményeiket.

Akülső világ tevékeny megismerése szoros kapcsolatban áll az összes nevelési területtel, témája gyakran megalapozza a többi tevékenység tartalmát, így biztosítva a komplex tanulási élményt. Az ismeretek ezáltal minél több csatornán keresztül jutnak el a gyermekekhez, elősegítve a tapasztalatok beépülését és későbbi alkalmazását.

Kiemelten fontos az óvodai nevelésben a környezet- és természetvédelem szemléletének kialakítása, amely már ebben az életkorban alapozza meg a gyermekek felelősségteljes viszonyát a természethez és a társadalmi környezethez. A gyermekek természetes kíváncsiságára építve támogatjuk ismereteik bővítését, valamint a természet értékeinek megóvását, a környezettel való harmonikus együttélés kialakítását.

A környezet megismerése során fejlődik a gyermekek beszédértő és nyelvi kifejezőképessége, társas kapcsolataik és viselkedésük, valamint egyre érzékenyebbé válnak a matematikai összefüggések iránt. Az óvodai tapasztalati tanulás során a gyermekek megfigyelik és felfedezik például a mennyiségi viszonyokat, a nagyságrendeket, az alakokat, a térbeli és síkbeli formákat, a sorozatok és szabályszerűségek világát. Ezek a matematikai tapasztalatok a mindennapi élethez kapcsolódva segítik a logikus gondolkodás fejlődését és az életkoruknak megfelelő absztrakciós képességek kialakulását.

Nevelési célunk továbbá a gyermekek pozitív érzelmi kötődésének kialakítása szülőföldjükhöz és nemzeti kultúrájuk hagyományaihoz, melynek keretében megismertetjük őket hazájuk tájaival, néphagyományaival, nemzeti jelképeivel, és segítjük a kulturális sokszínűség elfogadását, tiszteletét.

Gyakorlati megvalósításában hangsúlyt kap a természeti környezet aktív megfigyelése, az érzékszervek érzékenyítése szenzitív játékokon keresztül, valamint a környezetvédelemhez kapcsolódó mindennapi tevékenységek, mint az állat- és növénygondozás, madáretetés, kerti munkák, szelektív hulladékgyűjtés és energiatakarékosság. Az óvoda környezeti nevelési tevékenységei komplex módon épülnek be a gyermekek életébe, formálva személyiségüket és világképüket.

A környezeti nevelésben elengedhetetlen a folyamatos, aktív környezetalkítás és környezeti esztétika, mely során a gyermekek közösen hozzák létre és gondozzák csoportszobájuk és udvaruk esztétikus, természetközeli tereit.

Az élővilág sokoldalú megfigyelése és az óvó-védő tevékenységek megszervezése révén alakítjuk gyermekeink környezetvédő szemléletét. A népi kismesterségek gyakorlása közvetlen kapcsolatot teremt a természetes anyagokkal, mely sajátos élményt és érzelmi hatást nyújt számukra. A természet szeretetére nevelést tovább erősíti a gondosan kiválasztott irodalmi és zenei anyag.

A környezet ismeretén, megbecsülésén és rendben tartásán keresztül érzelmi kötődést alakítunk ki, amely az élet tiszteletére és a tárgyi környezet védelmére ösztönöz. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek óvják az élő természetet, gondozzák, és felelősséggel viseltessenek életfeltételei iránt. A környezetvédelem az óvoda valamennyi dolgozójának feladata, és a szülőktől is elvárjuk a példamutatást.

Célunk és feladatunk, hogy a gyermekek aktívan vegyenek részt elemi környezetvédelmi tevékenységekben, így például:

- Állat- és növénygondozásban bent és kint, mint a téli madáretetés, madáritatók telepítése, madárodúk kihelyezése, madaraink életének megfigyelése, valamint a csoportszobai növénygondozás.
- Konyhakertünkben a minden évszakra megfelelő kerti munkák gyakorlása: növények termesztése, betakarítása, fogyasztása, virágok ültetése és gondozása, valamint gyógynövény- és fűszernövény kert terméseinek felismerése és jótékony hatásuk tudatosítása.
- Interaktív, környezettudatosságot fejlesztő játékok szervezése a szabadban és bent.
- Szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása a gyermekek és szülők bevonásával.
- Az újrahasznosítás fogalmának megismertetése a napi tevékenységek során.
- Rendszeres kirándulások szervezése a természetbe.
- Energiatakarékosságra nevelés (víz, áram, papír) mindennapi tevékenységekbe ágyazva.

Összefoglalva, a külső világ tevékeny megismerése az óvodáskorú gyermekek komplex fejlődésének alappillére, amelyben a természetes kíváncsiság és tapasztalatszerzés által

megvalósuló környezeti és matematikai ismeretek egyaránt jelentős szerepet kapnak, s melyet a rendszeres séták és kirándulások élményszerűsége, személyessége tesz még hatékonyabbá.

Környezeti nevelésünk célja

A gyermekek számára a valós világ felfedezésének lehetősége, az összefüggések megértése, valamint tapasztalatok és ismeretek megszerzése. Célunk olyan szokások és viselkedésformák kialakítása, amelyek elősegítik a természet és az ember által létrehozott környezet harmonikus együttélését. Neveljük a természetet szerető, élő és élettelen környezetük iránt érdeklődő, pozitív attitűddel és aktív cselekvésre motivált gyermekeket.

Fő céljaink

- Biztosítani olyan tevékenységeket és környezetet, ahol a gyermekek életkoruknak megfelelő szinten ismerik meg szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetüket, valamint azok mennyiségi és térbeli viszonyait.
- Kis lépésekben megtanítani a tudatos, környezetbarát együttélést, úgy, hogy közben a fejlődés lehetőségeiről sem mondunk le.
- Megalapozni a fenntartható fejlődést szolgáló környezettudatos magatartást.
- Fejlesztani a gyermekek problémamegoldó, logikus gondolkodását és véleményalkotó képességét.
- Megismertetni őket szülőföldjükkel, annak hagyományaival és közösségével.
- Tudatosítani a biztonságos közlekedés szabályait.
- Segíteni a matematikai fogalmak (mennyiség, tér, nagyság, sorozatok) gyakorlati megértését és alkalmazását.

Feladataink a környezeti nevelés során

- Az élő és élettelen világ változásainak megfigyelése az évszakok váltakozásán keresztül.
- A család és közösség szerepének megalapozása mint összetartó és érzelmi támasz.
- Az önálló véleményalkotás ösztönzése irányított és spontán megfigyelések alapján.
- Több érzékszerv bevonásával biztosítani a közvetlen tapasztalatszerzést, és megalapozni a természet iránti tiszteletet, felelősségteljes magatartást.
- A kulturált viselkedés kialakítása, a természet szépségeinek és értékeinek megismertetése, egyben a természetvédelemre való figyelem felhívása.

- Csak természetből származó, már elhalt anyagok gyűjtése (lehullott levelek, ágak, csigaházak).
- Madáretetés szervezése télen, a madarak gondozásának megtanítása.
- Élősarok kialakítása a csoportban az élővilág megismerésére.
- Az élettelen környezeti tényezők (napfény, víz, hőmérséklet) folyamatos megfigyelése és új fogalmak elsajátítása.
- A környezet rendjének megőrzésébe való bevonás, szelektív hulladékgyűjtés megszervezése.
- A hagyományok őrzése, néphagyományokhoz és nemzeti ünnepekhez kapcsolódó programok szervezése, melyek pozitív érzelmi kötődést alakítanak ki a környezethez.
- Szűkebb és tágabb környezet megismertetése, helyi természeti és kulturális értékek felfedezése.
- Kommunikáció és aktív szókincs fejlesztése, érzékszervi tapasztalatszerzés, differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Biztonságos közlekedési szokások tudatosítása séták és kirándulások alkalmával.
- A természet és időjárás változásainak napi megfigyelése, ok-okozati összefüggések felismerése (pl. öltözködés és időjárás kapcsolata).
- Az évszakok változásaira építve élményszerű tevékenységek szervezése.
- Környezetalakító, munkajellegű tevékenységekbe való bevonás, a munka eredményének megbecsülése.
- Egészségvédelem és biztonságos életvitel szokásainak kialakítása.
- Kiemelt figyelem a különböző fejlődési igényű gyermekekre, egyéni és kiscsoportos fejlesztés előtérbe helyezése.
- Rugalmas, több szempontból megközelített témakezelés, egyéni fejlesztési elvek érvényesítése.

Hagyományőrző programunkban kiemelt helyet kapnak a környezetvédő jeles napok és az ehhez kapcsolódó programok. Valljuk, hogy a gyermekek az általunk és a családdal összhangban kialakított pozitív érzelmi irányultságuk következtében, az óvodán kívül is megbecsülik, óvják természeti környezetünk, példát mutatva másoknak!

Matematikai tartalom

A matematikai tapasztalatszerzést folyamatos folyamatként kezeljük. Minden tevékenység során felfedeztetjük a matematikai jelenségeket, és biztosítjuk a gondolkodási műveletek motoros, percepciós, cselekvéses megoldását. Mindig a gyermekek fejlettségéhez és gondolkodási szintjéhez igazodva olyan tevékenységeket kínálunk, amelyek ösztönzik a keresést, felfedezést és alkotást. Több érzékszerv bevonásával, több oldalról vizsgáljuk a jelenségeket.

Valódi, természetes élethelyzetekből merítve, játék közben, megfelelő eszközökkel segítjük a gyermekeket az alapvető műveletek – például az egyenkénti számlálás, sorba rendezés, halmazba sorolás, valamint a „több”, „kevesebb”, „ugyanannyi” fogalmak – sikeres elsajátításában és alkalmazásában.

A matematikai tapasztalatszerzés céljai

- A gyermekek a környezet megismerése során szerezzenek matematikai tartalmú élményeket és ismereteket, amelyek megalapozzák az iskolai élethez szükséges kompetenciákat.
- A matematikai nevelés szervesen kapcsolódjon az életre neveléshez.
- A matematikai tapasztalatok megszerzése természetes, mindennapi szituációkban történjen.
- A gyermekek a különböző tevékenységek során ismerkedjenek meg a közvetlen és tágabb környezet viszonyaival.

Feladataink a matematikai tapasztalatszerzés terén

- Előnyben részesítjük a természetes, mindennapi élethelyzeteket a matematikai nevelés céljainak megvalósításához.
- Segítjük a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozását, megalapozzuk a matematikai szemléletet.
- A komplex matematikai ismereteket szerző és alkalmazó foglalkozások, valamint a kötetlen kezdeményezések a gyermekek ötleteire, igényeire és aktuális élményeire épülnek.
- Felkeltjük a gyermekek matematikai érdeklődését, felismertetjük az elemi ok-okozati összefüggéseket, pozitív viszonyt alakítunk ki a problémamegoldáshoz, és megalapozzuk a logikus gondolkodást, ítélőképességet.

- Olyan feltételeket és tevékenységeket biztosítunk, amelyek természetes élethelyzetekben teszik lehetővé a matematikai tapasztalatok megszerzését, továbbá örömforrást jelentenek spontán és irányított ismeretszerzés közben is.
- Felismertetjük és szemléltetjük a matematikai problémákat, bővítjük a tevékenységek során való alkalmazás lehetőségét.
- A szervezett matematikai tanulás során teret adunk a tudatos, egyéni képességfejlesztésnek, figyelembe véve a gyermekek eltérő fejlettségét.
- Előnyben részesítjük a mikrocsoportos és egyéni, differenciált foglalkoztatást, mely során átlátjuk az egyes gyermekek megoldási stratégiáit.
- A témák feldolgozása rugalmas, ugyanakkor tudatos tervezőmunkán alapul, ami lehetővé teszi a témák több szempontú megközelítését.
- Tervezőmunkánk során érvényesül az egyéni, differenciált fejlesztés elve, figyelembe véve a különböző típusú gyermekeket (cselekvő, figyelő, szóbeli aktivitás), valamint a szociális fejlettség eltéréseit (monotóniatűrés, feladattartás).

A környező valóság megismerése során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a tárgyak és jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Matematikai tartalom minden tevékenységükben és játékukban megjelenik, például:

- Párosítanak, halmazokat alkotnak, számlálnak.
- Összehasonlító méréseket végeznek.
- Sorba rendeznek adott tulajdonság vagy szabály szerint.
- Tapasztalatokat gyűjtenek a geometria világából, síkbeli és térbeli alakzatokról.
- Ismerkednek a tükörképpel, a szimmetriával.
- Gyakorolják a térbeli és síkbeli tájékozódást.
- Megfigyeléseik során összehasonlításokat végeznek, számlálnak, becsülnék teret.
- A formai és mennyiségi jellemzők alapján halmazokat alkotnak, párosítanak, megismerkednek a sík- és térbeli formákkal.

Sikerkritériumok

Lakóhely és közvetlen környezet megismerése

- Megismerik lakóhelyük közvetlen és tágabb környezetét, városuk szépségeit, nevezetességeit és értékeit.

- Biztonságosan tájékozódnak közvetlen környezetükben, ismerik az ott található intézményeket, üzleteket és funkcióikat (iskola, orvosi rendelő, posta stb.).
- Ismerik szüleik nevét, foglalkozását, családtagjaik nevét és lakcímét.
- Teljes nevüket, születési idejüket és lakcímüket pontosan meg tudják nevezni.

Természeti környezet és környezettudatosság

- Megismerik a környezetükben található növényeket, tudják az egyszerűbb növényápolási feladatokat.
- Tisztában vannak a természetvédelem alapfogalmaival (pl. takarékoság, vízvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítás).
- Vigyáznak a tisztaságra a csoportszobában és az udvaron, megtanulják óvni és védeni a természet növény- és állatvilágát.
- Kialakulóban vannak azok a magatartásformák és szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükségesek.

Közlekedés és biztonság

- Ismerik az alapvető közlekedési szabályokat és közlekedési eszközöket.
- Rendelkeznek önmaga és mások biztonságának megőrzése érdekében szükséges ismeretekkel.

Matematikai és térbeli tapasztalatok

- Testsémájuk kialakult, testük részeit és funkcióit megnevezik.
- Felismerik tárgyak és jelenségek formai és mennyiségi viszonyait.
- Logikusan és tevékenységgel, valamint verbálisan is ki tudják fejezni gondolataikat.
- Tudnak tárgyakat és személyeket tulajdonságaik alapján csoportosítani, különválasztani.
- Számfogalmuk a 8-10-es körben biztosan kialakult.
- Biztonságosan oldanak meg térbeli és síkbeli feladatokat, és mérési tapasztalatokat is gyűjtenek.
- Képesek tárgyakat és személyeket halmazba rendezni, halmazokat vizsgálni párosítással, összehasonlítással és számlálással.
- Összehasonlításokat végeznek nagyság, forma és szín szerint, és ezeket szavakkal is kifejezik.

- Fejlődik becslőképességük érzékelési és észlelési lehetőségek révén.
- Felismerik és megnevezik az „ugyanakkora” fogalmát halmazok és mennyiségek körében.
- Sorbarendezéskor természetesen használják az irányokat és névutókat (alá, fölé, mellé).
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat és értik a helyeket kifejező névutókat, valamint játszanak tükörképes játékokat.
- Szókincsük és kifejezőkészségük része a környezetünk térbeli és formai megfigyelése.

Szociális és emocionális fejlesztés

- Szívesen túráznak és kirándulnak, élményeket szereznek és tapasztalatokat gyűjtenek.
- Önálló problémamegoldó feladatmegoldásra képesek.
- Kialakulóban van fogalomalkotásuk az élővilág rendszereiről és azok kölcsönhatásairól.

Környezeti nevelésünk célja

A való világ felfedeztetése, összefüggések megértetése, tapasztalatok ismeretek gyűjtése. Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, melyek meghatározók a természet és ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában. A természetet szerető, az élő- és élettelen környezet iránt érdeklődő gyermekek nevelése, akik pozitív attitűddel, aktív cselekvésre motiváltak.

VIII. GYERMEKVÉDELEM ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉG AZ ÓVODÁBAN

1.A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok és tevékenységek

A gyermek veszélyeztetettsége olyan magatartásból, mulasztásból vagy körülményből eredő állapot, amely gátolja a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését. A kedvezőtlen gazdasági és szociális hatások, valamint az ezekből adódó életvezetési problémák hátrányosan érintik a családokat és a gyermekeket. Feladatunk, hogy fokozott figyelemmel kísérjük a gyermekek viselkedésében bekövetkező változásokat (pl. szorongás, agresszió), és a szülőkkel együttműködve keressük a problémák okait és a megoldási lehetőségeket.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően kiemelt figyelmet fordítunk a gyermeki személyiség kibontakoztatására, biztosítva minden gyermek számára az

egyenlő hozzáférést. Gyermekvédelmi tevékenységünk átszővi nevelési-oktatási munkánkat, személyiségformáló hatásával, tudásszint-növeléssel, erkölcsi ismeretek átadásával hozzájárulva a gyermekek harmonikus fejlődéséhez.

Célunk a gyermekek jogainak érvényesítése, egyéni képességeik és tehetségük szabad kibontakoztatása, a gyermekek érdekeinek védelme, személyiségfejlődésük elősegítése, másságuk tiszteletben tartása, valamint a gyermekek nevelése, gondozása és ellátása a rendelkezésünkre álló pedagógiai, szociális és jogi eszközök felhasználásával. Biztosítjuk mindazokat a jogokat, feltételeket és ellátásokat, amelyeket az intézményre vonatkozó jogszabályok előírnak.

Továbbá fontos, hogy időben felismerjük a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és egyéb rizikófaktorokkal rendelkező gyermekek problémáit, és megfelelő szakmai támogatással, preventív vagy korrektív módon kezeljük azokat. A nevelőmunka összehangolása és a nevelőpartneri viszony kialakítása érdekében kihasználjuk a családlátogatások, szülői értekezletek, fogadóórák és személyes beszélgetések nyújtotta lehetőségeket. Tudatos személyiségközpontú neveléssel, hatékony gyermekmegismerési módszerek alkalmazásával törekszünk a problémákkal küzdő gyermekek és családok kiszűrésére. Szükség esetén segítséget és információt kérünk külső szakemberektől (pszichológus, védőnő, gyermekorvos, fejlesztő pedagógusok).

Támogatjuk a szülőket a tartósan beteg gyermekek egyéni életének és étrendjének megszervezésében, biztosítva az eltérő étkeztetés lehetőségét.

Óvodánk gyermekvédelmi programja tartalmazza:

- A hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet felismerését,
- Minden pedagógusra vonatkozó alapvető gyermekvédelmi feladatokat,
- A gyermekvédelmi felelős munkakörét és feladatait.

A veszélyeztetettség meghatározása a 1997. évi XXXI. törvény 5. § szerint: „Olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.”

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szükségleteik kielégítésében korlátozottak lehetnek, azonban fejlődésük nincs veszélyeztetve.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó kötelességének tekinti a rá bízott gyermekek gondozását, védelmét és pedagógiai eszközökkel való segítségét. Tiszteletben tartjuk a gyermekek személyiségét, családjuk világnézetét és értékrendjét.

A gyermekvédelmi felelős az intézmény vezetője által megbízott nevelőtestületi tag, aki képviseli és irányítja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat, elősegítve azok érvényesülését személyes részvételével.

Feladatai

- Együttműködés a családokkal és a nevelőtestület tagjaival, fokozott gondoskodással támogatva a rászoruló gyermekeket, kiküszöbölve a veszélyeztető tényezőket, védve a testi, lelki és erkölcsi károsodásuktól,
- A gyermekvédelmi munka szervezése és irányítása az óvodában,
- A gyermekvédelmi program tervezése minden nevelési év elején,
- Tájékoztatás nyújtása a szülők számára az intézmény gyermekvédelmi programjáról, a felelős személyéről és elérhetőségéről,
- Jogszabályok folyamatos nyomon követése,
- Kapcsolattartás a gyermekvédelmi szervekkel (pl. családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, rendőrség, védőnő, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus),
- A veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása, a családokkal kapcsolatos intézkedések dokumentálása és eredményességének ellenőrzése,
- Szükség esetén családlátogatások végzése a csoport óvodapedagógusaival,
- Javaslattétel a különböző segélyezési formák igénybevételére (átmeneti segély, rendkívüli segély, gyermekvédelmi támogatás, lakásfenntartási támogatás).

Kapcsolattartás a családdal

- Családlátogatások szükség szerint,
- Fogadóórák,
- Szülői értekezletek,
- Egyéb óvodai programok.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és rendszeres óvodai részvételét,
- Biztosítani a gyermekek jogainak érvényesülését, szükség esetén javaslatot tenni védő-óvó intézkedésekre,
- Alaposan megismerni a gyermekeket és családjukat,
- Felismerni a problémákat és a hátrányos helyzet okozta tüneteket, szükség esetén szakember segítségét kérni,
- Tervezni és végrehajtani az indulási hátrányok kompenzálását,
- Szervezni a felzárkóztató és tehetséggondozó programokat,
- Csoportnaplóban nyilvántartani a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket,
- Biztosítani a gyermekek számára a szükségleteiknek megfelelő, differenciált fejlesztő tevékenységeket,
- Figyelemmel kísérni és biztosítani az esélyegyenlőséget minden gyermek számára.

Továbbfejlesztési terveink a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatban:

- Szükség esetén szülői igényre, kérésre tanácsadással támogatjuk a szülőket a gyermekek egészséges, higiénikus táplálásában,
- Felhívjuk a figyelmet a gyermekek testi és lelki egészségét érintő fontos kérdésekre,
- Folyamatos együttműködést biztosítunk a gyermekvédelemmel kapcsolatos külső szakemberekkel és szervezetekkel.

A gyermekvédelmi munkánkban legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyermeki jogokat maradéktalanul tiszteletben tartsuk, biztosítsuk az egyenlő hozzáférést az óvodai élet egész területén, életüket gondtalanabbá, egészségesebbé, felszabadulttá tegyük.

1.1. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának terve

Programunk kialakításánál abból a szakmai meggyőződésből indultunk ki, hogy a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek korai támogatása elengedhetetlen. Fejlesztésük nem más, mint a gyermek érési folyamatához igazított, azzal harmonizáló eszközök alkalmazása, amely a személyiségfejlesztés kiemelt területét képezi. A korrekció és felzárkóztatás célja, hogy segítse a gyermek fejlődését, és megteremtse a képességeik kibontakozásának alapját. Minden fejlődési szakaszban arra törekszünk, hogy a gyermekek számára elérhető, képességeiknek

megfelelő feladatokat állítsunk, melyek teljesítésében támogatjuk őket, ugyanakkor teret adunk önkifejezésüknek és önérvényesítő törekvéseiknek.

Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően támaszkodunk az óvodáskorú gyermekek természetes megnyilvánulási formáira, így a mozgásra és a játékra, mint a fejlődést meghatározó tényezőkre.

Az óvodánkban megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések hosszú távú céljai

A helyi szükségletek, jogszabályi követelmények, valamint a támogatási rendszerhez való illeszkedés együttesen határozzák meg azokat a célokat, amelyek mentén óvodánk működése irányul. Hosszú távú céljaink összhangban állnak a társadalmi célokkal, amelyeket többek között a közoktatási törvény, az esélyegyenlőségi szabályozások, a hazai és uniós pályázati források, városunk esélyegyenlőségi programja, továbbá az országos és intézményi pedagógiai programok is megfogalmazznak. Ennek megfelelően a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésének hosszú távú céljai:

- a társadalmi kohézió erősítése,
- a hátrányos helyzetűek társadalmi integrációjának elősegítése,
- az élethosszig tartó tanulás megalapozása.

Az óvodánkban megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések közvetlen céljai

Az óvodai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a hátrányos helyzetű gyermekek kognitív hátrányainak mérséklése. Ennek érdekében:

- Az egyenlő hozzáférés biztosítása mellett figyelembe vesszük a 3–7 éves szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemét és érési jellemzőit.
- Elősegítjük az egészséges, harmonikus személyiségfejlődést, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakulását.
- Megelőzzük az iskolai tanulási zavarokat az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.
- Alakítjuk az interperszonális kapcsolatok új formáit, mind a gyermek-felnőtt, mind a gyermek-gyermek viszonylatában, hogy a gyermekek képessé váljanak értelmes kooperációra.

- Fejlesztjük az énkép, önismeret és önértékelés képességét a gyermek természetes megnyilvánulásainak és teljesítményeinek konkrét, pozitív megerősítése által.
- Kialakítjuk az új attitűdöket, értékeket és normákat.
- Formáljuk az erkölcsi értékeket a társadalmi erkölcsi normák megértése és beépülése révén.

Feladataink

- A társas kapcsolatok érzelmi igényének és a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvodapedagógus modellhatásán és a szoktatáson keresztül.
- A nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség, valamint a jó megoldásra ösztönző belső motiváció kialakítása, továbbá a jól végzett „feladat” utáni megelégedettség, mint jutalom értékének erősítése.
- Az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és pontos kifejezésének fejlesztése, valamint az érzelmek feletti életkorban elvárható kontroll erősítése.
- A gyermek képessé tétele a jó-rossz felismerésére, az őszinteségre, igazmondásra, igazságosságra, felelősségvállalásra, valamint a gyengébbek védelmére és segítésére saját élethelyzeteikben való megtapasztalás és érzelmi átélés révén, az óvodapedagógus modellhatása és szoktatás által.
- A gyermekek fejlettségi szintjének megismerése, az ismeretek alapján egyéni készség- és képességfejlesztés tudatos megtervezése.
- A gyermek érzelmi és belső motivációjára építő fejlesztés.
- A tartalmi munkát lehetőség szerint a gyermek spontán tevékenységéhez kapcsoljuk.
- A mikrocsoportos, illetve egyéni felzárkóztatáshoz megfelelő hely és nyugodt légkör biztosítása a csoporton belül.
- Differenciált nevelőmunka, melyben elsődlegesen a pozitív gyermekmegnyilvánulásokra koncentrálunk.
- Szükség esetén szakember vagy fejlesztő pedagógus tanácsának, véleményének kikérése.
- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése.
- Igazodás a gyermekek eltérő haladási tempójához és egyéni fejlődéséhez.
- Gondos odafigyelés arra, hogy a gyermekeket negatív megkülönböztetés, hátrányos megkülönböztetés ne érje.

A gyermeki tevékenységek

- A gyermek kezdeményezi az egyéni vagy mikrocsoportos foglalkozásokat.
- Bekapcsolódik az egyéni vagy mikrocsoportos foglalkozásba.
- A foglalkozásokon megérti a feladatokat és végrehajtja azokat.
- Tudatosan törekszik képességei fejlesztésére.
- Elfogadja az óvodapedagógus segítő, irányító szerepét.
- Fokozatosan hozza be hátrányát.

Sikerkritériumok

- A gyermekek figyelemösszpontosítása növekszik.
- Teljesítőkéességük javul.
- Készségeik képességekké alakulnak.
- Fejlődést mutatnak azon nevelési területen, ahol hátrányukat regisztráltuk.
- Kialakul problémamegoldó, kreatív gondolkodásuk.
- Kialakul kudarctűrő képességük.
- Figyelemkoncentrációjuk fejlődik.
- Képesek felmérni saját helyzetüket a csoporton belül, önálló helyzetmegoldásra.
- Önmagukról alkotott képük pozitív, így önérvényesítésük és önkifejezésük szociálisan elfogadott módon, pozitív teljesítményeken és viselkedésen keresztül történik

IX. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek,
- kiemelten tehetséges gyermek.

b) a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek.

Azokat a gyermekeket,

- akik életkorukhoz viszonyítottan alulteljesítenek,
- tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek,
- személyiségfejlődésük sajátos tendenciát mutat,
- társas kapcsolati problémákkal küzdenek,
- közösségbe való beilleszkedésük nehézkes, a Vas Megyei Pedagógiai Szakszolgálathoz küldjük. A szakvélemény tartalmazza a fejlesztésre vonatkozó javaslatokat.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése során az óvodapedagógusok külön figyelmet fordítanak a hátrányok leküzdésének segítésére, a diszkrimináció-mentes csoportlétkör biztosítására.

Integráció: fogadás – a nevelésben SNI-s gyermekek, beilleszkedését jelenti a többségi nevelési intézményt /óvodát/ látogató gyermekek közé.

Inklúzió: befogadás – az integráció fejlettebb formája, mely a gyermek érdekében új módszereket keres. A differenciáló pedagógia jellemzi. Gondok esetén a pedagógus megpróbál változtatni viselkedésén, módszerén. Fejleszti inkluzív szemléletét, törekszik a szociális tanulás lehetőségeit kihasználva a gyermeki közösségben az elfogadás, tolerancia, segítségnyújtás szemléletének kialakítására. A gyógypedagógus partner a megoldásokban, kiegészíti, segíti a csoportban dolgozók munkáját. Szemléletváltás jellemzi az egész testületet, melyet felkészült nyitott pedagógusok alkotják. Ez a nyitottság jellemző az egész intézményre, pedagógusokra, gyermekekre, szülőkre egyaránt.

Intézményünkben az integráció fejlettebb formáját igyekszünk megvalósítani. Ezen belül a funkcionális integrációt érvényesítjük: együtt fejlesztjük a gyerekeket a foglalkozásokon és az óvodai élet egész folyamán. Ezen belül is a teljes funkcionális integráció valósul meg. Tehát a nevelés időtartamában mindvégig differenciált együttes nevelés folyik és szükség esetén a gyógypedagógus, a logopédus különböző megsegítéseket végez.

Az integrált nevelést befolyásoló tényezők és az integrált nevelés feltételei intézményünkben: A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását minden esetben a szakértői vélemény figyelembevételével, a gyógypedagógus együttműködésével végezzük. A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási és magatartászavarral küzdő gyermekek fejlesztése minden

esetben egyénre szabott terv alapján valósul meg, amelyet a szakember készít el, ugyanakkor minden egyéb tevékenység továbbra is biztosított a csoport keretében.

Az integráció hatása az SNI gyermekre

- Átveheti az ép gyerekek magatartási és viselkedési formáit .
- Jobban fejlődik önállósága, mivel elvárjuk tőle, hogy önállóan végezze azokat a dolgokat, amelyekre képes.
- Az énképe realisabb lesz, mivel az ép gyerekek között lehetősége van, hogy realisabban ítélje meg magát.
- A gyermek hozzászokik, hogy valamiben más, mint a többi, megtanulhat kompenzáló technikákat.

Az integráció hatása az SNI gyermekek szüleire

- Összevethetik gyermekük fejlődését a többiekével, realisabb képet alakítanak ki róla, aktív részesei lehetnek a gyermekük fejlődésének.
- Nem érzik elszigeteltnek magukat, szoros kapcsolattartásra van lehetőség a pedagógusokkal és a szülő társakkal

Az integráció hatása a közösségre

- Megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket.
- Érzékenyebbek lesznek mások problémáira.
- Alakul a szociális kompetenciák, társuk iránti felelősségérzet, figyelmesség, gondoskodás.
- Pozitívan toleráns viszonyulás.

1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése a „**Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve**” alapján folyik.

Az óvodánk elkötelezett az inkluzív nevelés eszméje iránt, amely biztosítja minden gyermek számára a személyiségükhöz, fejlődési szükségleteikhez igazított nevelést, különös tekintettel

a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekekre. Sajátos nevelési igényű gyermeknek tekintjük azt a gyermeket, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavarral élő vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (pl. figyelemzavar, magatartászavar) küzd.

A fejlesztés alapelvei

Az óvodai nevelés során a differenciálás, az egyéni bánásmód és a gyermek fejlettségi szintjéhez igazodó módszerek alkalmazása alapkövetelmény. A fejlesztés során figyelembe vesszük a gyermek meglévő képességeit, egyéni szükségleteit és fejlődési ütemét. Minden gyermek egyéni fejlődési terv alapján részesül támogatásban, amelyet gyógypedagógus dolgoz ki, a Szakértői véleményben foglaltak alapján.

A fejlesztés célja

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének célja a hátrányok csökkentése, a társas kapcsolatok fejlesztése, az integráció elősegítése és az iskolai életre való eredményes felkészítés. Különösen fontos számunkra a pozitív élmények biztosítása, a siker megtapasztalása, az önbizalom és az önértékelés erősítése.

A pedagógus szerepe az SNI gyermekek nevelésében

A pedagógus kiemelkedő szerepet játszik az SNI gyermekek befogadásában, fejlesztésében és integrálásában. Feladata nem csupán a tanulási, nevelési célok megvalósítása, hanem a támogató, elfogadó és értő légkör megteremtése is. A pedagógus:

- érzékeny a gyermekek egyéni szükségleteire, és ehhez igazítja a pedagógiai gyakorlatát;
- tudatosan alkalmazza a differenciált fejlesztés módszereit;
- együttműködik a gyógypedagógusokkal, fejlesztőpedagógusokkal és más szakemberekkel;
- rendszeresen kommunikál a szülőkkel, és partneri kapcsolatot alakít ki velük;
- figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, és dokumentálja azt;
- példát mutat elfogadásból, empátiából, türelemből és nyitottságból a gyermekközösség számára;

- segíti a társak érzékenyítését, hogy az inklúzió természetessé váljon a közösség életében.

A pedagógus kulcsszereplője annak, hogy az SNI gyermekek valóban részesei legyenek a közösségnek – nem csupán jelen vannak, hanem élményeik, sikereik, kapcsolataik által fejlődnek és fejlődtetnek másokat is.

A nevelés és fejlesztés szervezése

Az SNI gyermekekkel való foglalkozás célirányos tevékenységformákat kíván, amelyeket az óvodapedagógus a gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus szakember közreműködésével valósít meg. A gyermekeket egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztjük.

A fejlesztés a gyermek egyéni fejlődési ütemét követi, játékos formában történik. A dokumentálás során rögzítjük a gyermek előrehaladását, a megvalósított tevékenységeket és a fejlesztés hatékonyságát.

Együttműködés a családokkal és szakemberekkel

Az SNI gyermekek nevelése során kiemelt jelentőségű a családokkal való szoros kapcsolat, a kölcsönös bizalom kialakítása és fenntartása. Rendszeres konzultációt biztosítunk a szülők számára, tájékoztatást nyújtunk a gyermek fejlődéséről, valamint bevonjuk őket a fejlesztési folyamatba. Emellett folyamatos kapcsolatot tartunk:

- a gyógypedagógussal, szakértői bizottsággal,
- az óvoda pszichológusával,
- a nevelési tanácsadóval,
- valamint az iskolákkal az átmenet megkönnyítése érdekében.

Az inkluzív szemlélet érvényesítése a csoportban

Az óvodai csoportok életében arra törekszünk, hogy az SNI gyermekek nevelése ne elkülönítve, hanem lehetőség szerint integráltan történjen. A gyermekközösségben való részvétel fejleszti a társas készségeket, empátiát, elfogadást, és lehetővé teszi az egyéni képességek kibontakoztatását. Az óvodapedagógusok szemléletformáló munkát végeznek a

csoportban a másság elfogadása érdekében, és példamutató, türelmes magatartásukkal segítik az integráció sikerét.

1.1. Az óvoda–szülő–szakember együttműködésének jelentősége

A sajátos nevelési igényű gyermekek sikeres óvodai nevelésének egyik alappillére a háromszereplős együttműködés: **óvoda–szülő–szakember** között. A közös munka alapja a bizalom, a kölcsönös tisztelet és az egymás felé irányuló nyitottság. Célunk, hogy a gyermek fejlődését átfogóan támogassuk, és hogy a nevelési célok egységesen jelenjenek meg az óvodában és az otthoni környezetben is.

Szülőkkel való együttműködés

A szülőkkel való rendszeres, partneri alapú kommunikáció lehetővé teszi, hogy a gyermek fejlődése folyamatosan nyomon követhető legyen, valamint hogy időben felismerjük az esetleges elakadások okait. Az óvodapedagógusok és gyógypedagógusok kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy a szülőket bevonják a fejlesztési folyamatba, és támogassák őket a nevelési helyzetek megértésében és kezelésében. A szülők számára lehetőséget biztosítunk:

- egyéni megbeszélésekre, fogadóórákra
- fejlődést nyomon követő dokumentáció megismerésére,
- konzultációkra a fejlesztési terv kapcsán,
- közös célkitűzések meghatározására.

Szakemberekkel való együttműködés

Az óvodában dolgozó **gyógypedagógus** rendszeres fogadóórát tart, amely lehetőséget biztosít a szülőknek személyes kérdéseik, észrevételeik, valamint aggodalmaik megosztására. A fogadóórákon túlmenően a gyógypedagógus közreműködik:

- az egyéni fejlesztési tervek kidolgozásában és felülvizsgálatában,
- a pedagógusok szakmai támogatásában, iránymutatásában,
- a nevelőtestület érzékenyítésében és az inkluzív szemlélet erősítésében,
- a gyermekek közvetlen fejlesztésében, egyéni vagy kiscsoportos formában.

A gyógypedagógus és az óvodapedagógus közötti napi szintű együttműködés elengedhetetlen ahhoz, hogy a gyermekek számára következetes, biztonságos és fejlesztő környezetet biztosítsunk.

Együttműködés külső szakértőkkel

Amennyiben szükséges, az óvoda kapcsolatot tart:

- a pedagógiai szakszolgálattal (pl. logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, pszichológus),
- a korai fejlesztő központtal,
- a szakorvosi ellátással,
- valamint az iskolákkal, az óvoda-iskola átmenet támogatása érdekében.

A külső szakemberekkel való kapcsolattartás során a szülők bevonásával történik az információáramlás, mindig szem előtt tartva a gyermek érdekeit és a szakmai titoktartás szabályait.

A háromszög erőssége

Az óvodapedagógus, a szülő és a gyógypedagógus együttesen képesek megteremteni azt a védő és fejlesztő környezetet, amelyben az SNI gyermekek valóban kibontakoztathatják képességeiket. Ez az együttműködés nem egyszeri alkalmakra, hanem folyamatos kapcsolattartásra, reflexióra és közös gondolkodásra épül.

2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Óvodánk fejlesztőpedagógusa a szakértői véleményben foglalt javaslatok alapján egyéni vagy kiscsoportos formában biztosítja a gyermek fejlesztését. A fejlesztések során célunk a

gyermek beilleszkedési és tanulási esélyeinek növelése, valamint a magatartásformálás támogatása, figyelembe véve az életkori sajátosságokat és az egyéni szükségleteket.

3. Kiemelten tehetséges gyermekek, tehetség gondozás óvodánkban

A kiemelten tehetséges gyermek különleges bánásmódot igényel. Az a gyermek tekinthető tehetségesnek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességekkel rendelkezik, magas fokú kreativitás jellemzi, és motiválható a feladat iránti elkötelezettségre. A tehetség három alappillére: az átlagon felüli intellektuális képesség, a feladat iránti elkötelezettség és a magas fokú kreativitás.

Óvodáskorban a tehetség csírái már megfigyelhetők, ezért a tehetségazonosítás és a tehetségfejlesztés szorosan összefonódó folyamatként jelenik meg a nevelési gyakorlatunkban. Intézményünk kiemelt célja, hogy felismerje és támogassa a kiemelkedő képességű gyermekeket, egyéni adottságaik kibontakozását segítő tevékenységekkel.

A tehetséges gyermekek azonosítását a mindennapi óvodai tevékenységek során végzett megfigyelésekkel végezzük, szükség esetén szakemberek (pl. zeneiskolai pedagógus, sportiskolai edző) bevonásával. A gyermekek számára gazdagító, érdeklődési körükhöz igazodó tevékenységeket kínálunk: sportfoglalkozások (pl. labdarúgás), rajz- és kézműves tevékenységek, mesemondó versenyek, valamint zenei tehetségfelmérés a helyi zeneiskola szakembereinek közreműködésével. A mozgásukban kiemelkedő gyermekek esetében a sportiskola előkészítő programjának lehetőségeit is figyelembe vesszük.

Tehetseg gondozó szemléletünket az inkluzív pedagógia alapelvei hatják át. Törekszünk arra, hogy az óvodai közösség befogadó módon támogassa a kiemelkedő képességű gyermekeket, és biztosítsa számukra a fejlődéshez szükséges kihívásokat, megerősítést és pozitív élményeket.

X. TERVEZÉS, SZAKMAI DOKUMENTUMOK, MÉRÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését, fejlesztését és fejlődésük nyomon követését az OviKréta rendszerben vezetett kötelező dokumentumok és a pedagógusok által készített feljegyzések biztosítják. Az óvodai csoportokhoz kapcsolódó adminisztrációs munka legfőbb feladata, hogy a nevelési és tanulási folyamatokat tervszerűen, időszakokra bontva átgondoljuk, és azokat az elektronikus rendszerben naprakészen rögzítsük.

Az OviKréta felülete átfogó keretet ad a pedagógiai dokumentációhoz: itt kerülnek rögzítésre a nevelési évre, félévre, hétre és napra szóló tervezetek, a gyermekek egyéni fejlődését nyomon követő feljegyzések, az eseménynaplók, továbbá a szülőkkel való kapcsolattartás dokumentumai. A rendszer lehetővé teszi a folyamatos, átlátható és jogszabályoknak megfelelő adminisztrációt.

Az intézmény igazgatója az OviKréta rendszerben dokumentálja a belső ellenőrzéseket is. A vezetői ellenőrzések során rögzítésre kerülnek a megfigyelések, észrevételek, valamint a szükséges intézkedések, melyek hozzájárulnak az óvodai nevelőmunka színvonalának fenntartásához és fejlesztéséhez.

1. Dokumentumok

Az óvodai nevelőmunka szakszerűségét, átláthatóságát és a gyermekek fejlődésének nyomon követhetőségét az alábbi, jogszabályban előírt dokumentumok biztosítják, melyeket intézményünk az **Ovikréta elektronikus felületen** vezet:

- **Csoportnapló** A nevelési év során folyamatosan vezetett dokumentum, amely tartalmazza a napi tevékenységeket, fejlesztési területeket, tematikus terveket, valamint az aktuális eseményeket. Vezetése a hatályos törvényi előírásoknak megfelelően történik.
- **A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció** Minden gyermekre vonatkozóan egyéni fejlődési naplót vezetünk, amely tartalmazza a személyiségfejlődés főbb állomásait, az észlelt változásokat, szükség esetén a fejlesztési javaslatokat. A dokumentáció lehetővé teszi a szülők és az óvodapedagógusok számára az egyéni haladás követését.
- **Felvételi- és mulasztási napló**, Elektronikus formában vezetett nyilvántartás, amelyben rögzítésre kerül a gyermekek felvételének és óvodai jogviszonyának időpontja, valamint a mulasztások pontos nyilvántartása, igazolt és igazolatlan formában.
- **Törzskönyv** Az óvodai törzskönyv az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál. Kitöltése évente két alkalommal történik, október 01. és május 31. állapotnak megfelelően. A dolgozói adatokat (belépő, kilépő dolgozók) folyamatosan kell vezetni, vezetéséért az igazgató felel.

- **Óvodai felvételi előjegyzési napló** Az óvodai felvételi előjegyzési napló az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál. A dokumentumot az adott nevelési évre szeptember 01-jén nyitja meg az óvoda igazgatója, vezetése az óvodai jelentkezések függvényében folyamatosan történik.

Minden fenti dokumentum **az Ovikréta rendszerben** kerül vezetésre, ezzel biztosítva az adatok pontos, naprakész és egységes rögzítését, valamint az intézményi átláthatóságot és jogszabályi megfelelést.

2. A pedagógiai munka ellenőrzése és teljesítményértékelés

A pedagógiai munka ellenőrzésének elsődleges célja a támogatás, a szakmai fejlődés elősegítése, a problémák feltárása és azok megoldására irányuló közös gondolkodás. Az óvodapedagógusok munkájának nyomon követése hozzájárul a nevelőmunka színvonalának emeléséhez és az intézményi célok megvalósításához.

Az intézményünkben a pedagógiai munka ellenőrzését és értékelését minden nevelési évben az intézmény igazgatója végzi, a nevelőtestület által elfogadott éves munkatervben foglaltak alapján. Az ellenőrzés során kiemelt figyelmet kapnak:

- az óvodai kötelező dokumentumok vezetésének pontossága és jogszabályi megfelelése,
- a gyakorlati munka és a tervezett pedagógiai feladatok megvalósulása közötti összhang,

Az ellenőrzések dokumentálása elektronikus úton, az OviKréta rendszer felületén történik, a teljesítményértékelés OviKréta-TÉR felületen kerül rögzítésre. Az intézményi teljesítményértékelés elsődleges célja, hogy szakmailag megalapozott módon támogassa a munkáltatói döntéseket a pedagógusok és az óvodában foglalkoztatott egyéb alkalmazottak munkateljesítményének értékelése alapján. A cél, hogy az értékelés hozzájáruljon a teljesítményalapú differenciálás megvalósításához, az intézmény és a fenntartó által megfogalmazott elvárások figyelembevételével. Az óvodapedagógusok, valamint a nevelőmunkát segítő dolgozók teljesítményének értékelése összekapcsolja az óvoda pedagógiai programjában megfogalmazott célokat az egyes munkatársak mindennapi szakmai tevékenységével. Ezáltal az értékelési folyamat hidat képez az intézményi szintű elvárások és

az egyéni teljesítmények között, elősegítve az óvodai nevelőmunka színvonalának emelését, miközben motiváló és fejlesztő hatást gyakorol a dolgozókra. További cél, hogy az intézményi belső értékelés szervesen kapcsolódjon a pedagógusok szakmai fejlődési útjához: előkészítse őket a külső szakmai ellenőrzésekre, valamint a pedagógus minősítési eljárásokra, ezáltal biztosítva a szakmai elvárásokhoz való folyamatos igazodást és az önreflexió erősítését.

3. A gyerekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Nevelőmunkánk tudatos tervezésének és megvalósításának szerves része a gyermekek fejlődésének folyamatos megfigyelése és dokumentálása. Intézményünkben a pedagógiai munka hároméves kortól a gyermekek egyéni megismerésére, az egységes szempontok szerinti fejlesztésükre és a fejlődési ütemük nyomon követésére épül. Az óvodapedagógusok az egyéni sajátosságokat figyelembe véve alakítják ki a nevelési és fejlesztési eljárásokat, amelyek írásos dokumentálása az OviKréta rendszerben történik.

A gyermek tanköteles korát megelőző nevelési évben a fejlődésének nyomon követése kiegészül az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek kötelező dokumentumban való rögzítésével. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A gyermekcsoportok nevelési terve rugalmasan igazodik a gyermekek aktuális fejlettségi szintjéhez, fejlődési üteméhez, a spontán helyzetekhez és a mindennapok során jelentkező pedagógiai feladatokhoz. Az óvodapedagógusok egyik kiemelt feladata, hogy az egyéni képességfejlesztés valamennyi tevékenységformában érvényesüljön.

A gyermekek fejlődésének követését jogszabály is előírja:

- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 63. § 93/A. § szerinti dokumentációban rögzíti, a fejlődés dokumentálása folyamatos, és írásban rögzített formában szükséges.

A gyermekek megismerésére az alábbi pedagógiai módszereket alkalmazzuk:

- közvetett megfigyelések,
- beszélgetések és vizsgálatok,
- rendszeres megbeszélések az adott csoport óvodapedagógusai és az egyéni fejlesztést végző szakemberek között.

A mérési tevékenységeink az alábbi időpontokhoz kötődnek:

- az óvodába lépéskor anamnézis felvétele, a gyermekek bemeneti szintjének vizsgálata (pl. logopédiai szűrés), és a rendelkezésre álló szakvélemények begyűjtése;
- a nevelési év során folyamatos megfigyelés, amelynek eredményeit az OviKréta rendszerben vezetett egyéni fejlődési naplókban rögzítjük;
- minden nevelési év végén, a tanköteles korú gyermekek körében célzott mérés történik, amelynek eredményeit a mérési-értékelési dokumentációban tároljuk.

A mérések alapján a nevelőtestület határozata szerint, amennyiben bármely fejlettségi területen az összesített eredmények 65% alá esnek, fejlesztési céllal intézkedési terv készül az adott terület támogatására.

A szülők a gyermekük fejlődéséről évente legalább két alkalommal kapnak visszajelzést, szükség esetén pedig egyéni megbeszélés formájában is sor kerül a tájékoztatásra.

4. Értékelés és jutalmazás az óvodában

Az értékelés és jutalmazás célja a gyermekek helyes megnyilvánulásainak megerősítése, a pozitív motiváció kialakítása és fenntartása. Az óvodapedagógus az értékelést a személyiségfejlesztés és a közösségi nevelés kiemelkedő eszközeként alkalmazza. A nevelési folyamat során az **elsődleges értékelési forma a pozitív megerősítés**, amely a gyermekek fejlődését, önbizalmát és szociális beilleszkedését is elősegíti.

A jutalmazás az elismerés eszköze, melynek előlege a biztatás. Ez hatékonyan támogatja a gyermekek belső motivációinak megerősödését, segítve ezzel a kívánt viselkedésminták kialakulását és megszilárdulását.

Az óvodapedagógusok a gyermekek fejlődéséről **átfogó értékelést** készítenek, amely figyelembe veszi az egyéni fejlődési ütemet és sajátosságokat. A gyermekek előrehaladásáról **évente két alkalommal, fogadóóra keretében**, valamint igény szerint adnak tájékoztatást a szülők számára.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái

Az óvodában alkalmazott jutalmazás elsősorban:

- **verbális** (dicséret, biztatás),
- **nonverbális** (mosoly, simogatás, elismerő gesztusok),
- **kiemelt, megtisztelő feladatadás** (pl. segítségnyújtás egy társuknak, valamilyen különleges feladat elvégzése).

A jutalmazás mindig **konkrét, a gyermek számára értelmezhető**, és a közösségre is motiváló hatással bír. Célja, hogy a gyermek érezze viselkedésének pozitív hatását, ezáltal megerősödjön benne az önértékelés és a közösséghez tartozás érzése.

A fegyelmezés alapelvei

Az óvodában a fegyelmezés is **nevelő célzatú**, a gyermek viselkedésének pozitív irányba történő alakítását szolgálja. Alapelveink:

- a megfelelő viselkedés **pozitív mintákkal történő megerősítése**,
- a nem kívánt viselkedés **megbeszélése, értelmezése**,
- a gyermekek viselkedésének közösségi hatásaira való rámutatás.

Szélsőséges esetekben a tevékenység időleges megszakítása alkalmazható, de **elhatárolódunk minden olyan eszköztől**, amely a gyermek izolálását, érzelmi, fizikai vagy tárgyi megvonását jelentené. Nem alkalmazunk:

- elkülönítést a csoporttól,
- ételmegvonást,
- tárgymegvonást,
- szeretetmegvonást.

Fontos, hogy a pedagógiai eszközök **mindig a gyermek adott viselkedésére irányuljanak**, és soha ne magát a gyermeket minősítsék.

5. Az óvodáskor végére elvárt fejlettségi szint

Az óvodai nevelés célja, hogy a gyermekek az óvodáskor végére elérjék az iskolai élet megkezdéséhez szükséges testi, lelki és szociális fejlettséget. Az óvoda támogató, biztonságos környezetben, a gyermek belső érését, valamint a családi és intézményi nevelést figyelembe véve segíti a gyermekeket abban, hogy alkalmassá váljanak az iskolai élet elfogadására és a tanulás megkezdésére. A gyermek az óvodáskor végén belép abba a lassú átmeneti állapotba,

amely során az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás lehetőséget ad arra, hogy a gyermek egyéni fejlettségi szintje szerint kezdhesse meg iskolai életét.

Az **iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintek** az alábbiak szerint határozhatók meg:

➤ **Testi fejlettség**

- A gyermek testaránya megváltozik, megkezdődik a fogváltás.
- Mozgása harmonikus, összerendezett, nagy- és finommozgásai fejlettek.
- Mozgását és testi szükségleteinek kielégítését egyre inkább szándékosan irányítja.
- Kitartása, teherbírása megfelelő az iskolai megterheléshez.

➤ **Lelki fejlettség**

- Nyitott, érdeklődő a világ dolgai iránt.
- Képes szándékos figyelemre, emlékezésre és a gondolkodási műveletek (pl. fogalmi gondolkodás) megkezdődnek.
- Téri észlelése, vizuális és auditív differenciáló képessége fejlődött, testképe kialakulóban van.
- Érzelmei kifejezésében egyre tudatosabb, képes az érzelmi önszabályozásra.

➤ **Kognitív és kommunikációs fejlettség**

- Érthetően, folyamatosan beszél, gondolatait és érzéseit megfelelő tempóval, hangsúllyal közli.
- Bővülő szókincsét változatos mondat szerkezetekkel használja.
- Megérti mások beszédét, végighallgatja és követi az utasításokat.
- Ismeretei kiterjednek saját magára, családjára, lakókörnyezetére, az alapvető közlekedési és társadalmi szabályokra.
- Elemi mennyiségi, formai, színbeli, téri és időbeli tájékozottsággal rendelkezik.

➤ **Szociális érettség**

- Képes a kortársakkal és felnőttekkel kapcsolatot létesíteni és együttműködni.
- Ismeri és elfogadja a közösségi szabályokat, képes szükségletei késleltetésére.

- Feladattudata kialakulóban van; képes feladatot megérteni, befejezni, kitartást tanúsítani.
- Viselkedésében megfigyelhető az önállóság, a szabálytudat, a közösséghez való alkalmazkodás képessége.

➤ **Önkiszolgálás és önállóság**

- Képes önállóan öltözködni, tisztálkodni, étkezni.
- Megfelelő higiéniai és napirendi szokásokkal rendelkezik.
- Rendet tart maga körül, személyes tárgyait gondozza.

➤ **Egyéni eltérések és speciális szükségletek**

- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a kívánt fejlettségi szint eléréséhez speciális szakemberek bevonásával zajlik a fejlesztés.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél figyelembe kell venni az egyéni fejlődési ütemet és a befogadó iskola elvárásait.

Az iskolaérettség kialakulása a pedagógiai program átfogó célrendszerének eredménye, amely a gyermekek egyéni fejlődési ütemét és szükségleteit figyelembe véve biztosítja az iskolára való felkészítést.

XI. Kapcsolatok szerepe a programunkban

1. Óvodánk belső felépítése és kapcsolatrendszere

Óvodánk szervezetében – mint minden jól működő intézményben – különböző típusú kapcsolatrendszerek működnek, amelyek alá-fölé-, illetve mellérendeltségi viszonyokat tükröznek. Intézményi szerepkörtől és beosztástól függetlenül minden dolgozónk közös célja, hogy az elfogadott pedagógiai program alapelveit szem előtt tartva, összehangolt munkával olyan együttműködést valósítsunk meg, amely a gyermekek fejlődését szolgálja.

A nevelőmunka sikerének és a kitűzött pedagógiai célok eredményes megvalósításának alapja a hatékony együttműködés és a kollegialitás, egymás kölcsönös támogatása. Az alábbiakban az óvoda belső kapcsolati rendszerének főbb jellemzőit és formáit mutatjuk be.

1.1. Az intézményvezetés és a nevelőtestület kapcsolata

Tartalmi elemek:

- A nevelőtestület aktív bevonása az intézmény működését meghatározó döntések előkészítésébe (Pedagógiai Program, Éves munkaterv, Szervezeti és Működési Szabályzat, Házirend).
- A folyamatos és zavartalan információáramlás biztosítása.
- Az új munkatársak kiválasztásának, beilleszkedésének támogatása, munkájuk nyomon követése.
- A szakmai megújulást segítő módszertani együttműködés ösztönzése.
- A nevelőtestületen belül felmerülő nézeteltérések konstruktív kezelése.
- Az egyéni problémák empátikus, körültekintő kezelése.

Kapcsolattartási formák:

- Nevelőtestületi értekezletek,
- Esetmegbeszélések, munkamegbeszélések,
- Ötletbörzék,
- Tájékoztatók, előadások,
- Csoportlátogatások, vezetői ellenőrzések,
- Írásbeli értékelések, tájékoztatók,
- Levelezés,
- Telefonos és online kapcsolattartás.

1.2. Az óvodapedagógusok közötti kapcsolat

Tartalmi elemek:

- Egyenrangú szakmai együttműködés az önálló tevékenységek összehangolása révén az intézményi célok megvalósítása érdekében.
- A jó munkahelyi légkör kialakítására és fenntartására való törekvés.
- Egymás munkájának elismerése, tiszteletben tartása.
- A kollegiális szolidaritás és egymás támogatása.
- Lojalitás az intézmény és a közös értékrend iránt.
- Részvétel a szakmai munkaközösségekben, alkalmi munkacsoportokban.

- A szakmai méltóság és az etikai szabályok betartása.

Kapcsolattartási formák:

- Napi szintű kommunikáció,
- Esetmegbeszélések, tapasztalatcserék,
- Egymás tevékenységeinek látogatása,
- Szakmai előadások,
- Tudásmegosztás,
- Telefonos és online kapcsolattartás.

1.3. Az óvodapedagógus és az intézmény egyéb dolgozói közötti kapcsolat

Tartalmi elemek:

- Együttműködés a nyugodt és biztonságos munkakörnyezet megteremtésében.
- Kölcsönös segítőkészség, egymás munkájának megbecsülése.
- Szolidaritás és lojalitás egymás iránt.
- Egymás tiszteletben tartása, elfogadása.
- Az intézmény pedagógiai elveinek következetes, egységes közvetítése a gyermekek és a felnőttek felé.

Kapcsolattartási formák:

- Szóbeli kommunikáció,
- Írásbeli, telefonos és online kapcsolattartás.

2. Óvodánk külső kapcsolatai

Óvodánk széleskörű külső kapcsolatrendszerrel működhet a gyermekek fejlődésének átfogó támogatása érdekében. Kapcsolatot tartunk:

- **a családokkal**, mint a gyermek elsődleges szocializációs közegével,
- **az óvodába lépést megelőzően:** bölcsődékkal, családi napközikkel és más szociális intézményekkel,

- **az óvodai nevelés időszakában:** pedagógiai szakszolgálatokkal, gyermekjóléti szolgálatokkal, egészségügyi intézményekkel (védőnő, házi gyermekorvos), valamint közművelődési intézményekkel (könyvtár, művelődési ház),
- **az óvodai élet után:** az iskolákkal, elsősorban az általános iskolák alsó tagozatával.

Továbbá rendszeres kapcsolatot tartunk **a fenntartó önkormányzattal**, amely biztosítja az intézmény működésének jogi, pénzügyi és infrastrukturális feltételeit.

A kapcsolattartás formái és módszerei az aktuális feladatokhoz, valamint a gyermekek és családjaik szükségleteihez igazodnak. Az együttműködés során az óvoda **nyitott, kezdeményező**, és arra törekszünk, hogy minden partnerrel **kölcsönösen tiszteleten alapuló, eredményes együttműködés** valósuljon meg.

2.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, egymást kiegészítve szolgálja a gyermek sokoldalú fejlődését. Pedagógiai programunk kiemelt területként kezeli a családokkal való együttműködést, hiszen meggyőződésünk, hogy a gyermekek nevelése csak a szülők és az óvoda közös felelősségvállalásával lehet eredményes.

Az együttműködés formái sokrétűek: a személyes találkozásokon és a mindennapi kapcsolattartáson túl rendezvények, programok, közös események biztosítják a folyamatos kapcsolatépítés lehetőségét. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok egyéni sajátosságait, szokásait, kultúráját, és az együttműködés során törekszik a családhoz illeszkedő segítő gyakorlatok alkalmazására. Célunk a családok támogatása olyan módon, hogy az egyes megoldások igazodjanak a szülők igényeihez, lehetőségeihez, elveikhez.

Az együttműködés alapelvei:

- a kölcsönös bizalom
- a tisztelet
- az együttműködés és felelősségvállalás
- a családi nevelés kiegészítése
- a gyermek mindenk felett álló érdeke

A kapcsolattartás a napi szintű kommunikációban valósul meg, amely kölcsönös tájékozódásra, tájékoztatásra és közös gondolkodásra épül. Az óvoda minden dolgozója elkötelezett az esélyegyenlőség biztosítása mellett, különös figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyermekekre és családjaikra. Anyagi, pedagógiai és érzelmi támogatást nyújtunk számukra, a szülő-nevelő kapcsolat megértő, elfogadó, segítő és támogató légkör jellemzi.

Az elmúlt években a szülőkkel való kapcsolatunk formában és tartalmában is bővült, megújult. Egyre aktívabb szerepet vállal a szülői közösség is, amely fontos fórumává vált az egyeztetésnek, közös gondolkodásnak.

A bizalomra épülő kommunikáció, a problémaérzékenység, az empátikus hozzáállás és az előremutató segítségnyújtás mind-mind a gyermekek érdekét szolgálják. Célunk, hogy minden szülő betekintést nyerhessen az óvodai életbe már a gyermek óvodába lépésének első pillanatától. Ezért lehetőséget biztosítunk arra, hogy a beiratkozás után – akár a nyári időszakban is – a családok megismerkedhessenek az óvodai környezettel és közösséggel.

Az együttműködés tartalma és formái

- **Beiratkozás és ismerkedés:** A gyermekek és szülők első találkozása az óvodával, amelynek célja a bizalom megalapozása, a szorongás oldása, az intézményi környezet és az óvodai élet megismerése.
- **Szülői értekezletek:** Első alkalommal összevont, majd csoportos formában kerülnek megszervezésre, ahol bemutatásra kerül az óvodai nevelés cél- és feladatrendszere, valamint a Pedagógiai Program főbb elemei. A szülők igényeit igyekszünk beépíteni a nevelőmunka tartalmába.
- **Befogadás:** Óvodánkban folyamatos, egyénre szabott, fokozatos beszoktatási rend valósul meg, amely alkalmazkodik a gyermek és a család igényeihez. A cél, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, a szülő pedig megtapasztalja az óvodapedagógus gondoskodását és odafigyelését.
- **Családlátogatás(igény szerint):** Lehetőséget biztosít arra, hogy a pedagógus jobban megismerje a gyermek családi környezetét, szokásait, személyiségének háttérét. Ez segíti a gyermek viselkedésének megértését, valamint a nevelői-szülői kapcsolat elmélyülését.
- **Folyamatos napi kapcsolattartás:** Elsődleges eszköze a gyermek fejlődésével kapcsolatos visszacsatolásnak. Kétirányú kommunikáción alapul, amelyben fontos

szerepe van az aktuális élmények, tapasztalatok, nehézségek és örömök megosztásának.

- **Nyitottság és betekintési lehetőség:** Célunk, hogy a szülők megismerhessék az óvodai nevelés minden területét. Nyílt napokat, közös programokat, ünnepeket szervezünk, melyek során betekintést nyújtunk a mindennapi óvodai életbe.

Fontos számunkra, hogy a szülők részéről megfogalmazott nevelési elvek, elképzelések tiszteletben tartásra kerüljenek, és nevelői magatartásunkban mindig a gyermek iránti szeretet és a segítő szándék nyilvánuljon meg. Törekszünk arra, hogy a gyermekek fejlődéséhez szükséges nevelési döntések közös gondolkodás és együttműködés eredményeként szülessenek meg.

2.2. Óvodánk és az iskola kapcsolata

Óvodánk nyitott és kezdeményező, jó kapcsolatot ápol a körzeti iskolákkal. Kiemelten fontosnak tartjuk a kölcsönös bizalmat, tiszteletet, egymás nevelő munkájának megbecsülését. Az óvodából az iskolába történő zökkenőmentes átmenet biztosítása érdekében nevelőmunkánk összehangolása és intézményi együttműködésünk elengedhetetlen.

Ennek érdekében:

- Rendszeresen a nagycsoportos gyermekek iskolalátogatásai, melyek során megismerkednek az iskolai környezettel, a tanulás módjával és a később őket tanító pedagógusokkal.
- A pedagógusok között folyamatos a kapcsolattartás, tapasztalatainkat rendszeresen megosztjuk egymással.
- Minden tanévben nyílt tanítási órákon és esetmegbeszéléseken keresztül lehetőségünk nyílik korábbi óvodásaink iskolai fejlődésének nyomon követésére.
- Részt veszünk az iskolák közös ünnepi programjain és rendezvényein (pl. Lucázás, Mikulás-várás, karácsonyi műsor, évnyitó).
- Jelen vagyunk az iskolák által szervezett sportversenyeken, valamint képviseljük óvodánkat rajzpályázatokon, vers- és mesemondó versenyeken is.

2.3. Kapcsolatunk a közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézmények programjait a gyermekek életkori sajátosságaihoz és érdeklődési köréhez igazodva rendszeresen (pl. színházbérlet) vagy alkalomszerűen látogatjuk.

Az együttműködés során célunk, hogy:

- bővítsük és elmélyítsük a gyermekek ismereteit,
- élményszerű tevékenységek által különböző mesterségeket ismerhessenek meg,
- részt vehessenek kiállításokon, bábszínházi előadásokon.

A területért felelős óvodapedagógus állandó kapcsolatot tart az intézményekkel.

Rendszeresen megkapjuk tőlük a műsorterveket és plakátokat. Főként nagycsoportosaink vesznek részt a programokon.

Folyamatos kapcsolatot tartunk a következő intézményekkel:

- Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár,
- Savaria és Schmidt Múzeum,
- AGORA – Szombathelyi Kulturális Központ,
- Bartók Béla Zeneiskola.

2.4. Kapcsolatunk a fenntartó önkormányzattal

Óvodánk fenntartója Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata, amely meghatározza munkánk feltételeit, és tanügyigazgatási feladatain keresztül annak rendjét is biztosítja.

A kapcsolat jellege:

- Egyrészt hivatali – szabályozó és irányító jellegű,
- Másrészt támogató és segítő – problémáink megoldásában a konstruktivitás és a partneri együttműködés jellemző.

2.5. Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermejjóléti Szolgálat

Az intézmény segítséget nyújt a családok számára:

- adósságkezelés,
- válsághelyzetek megoldása,

- életviteli problémák kezelése terén.

2.6. Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szombathelyi Tagintézménye és Megyei Szakértői Bizottsága

Az alábbi területeken támogatják nevelő-oktató munkánkat:

- nevelési tanácsadás,
- szakértői bizottsági tevékenység,
- korai fejlesztés,
- logopédiai ellátás,
- iskolapszichológia,
- gyógytestnevelés.

A családok rendelkezésére állnak gyógypedagógusok, pszichológusok, fejlesztőpedagógusok, logopédusok, gyógytornászok és gyógytestnevelők. A szakszolgálat feladata a nevelési-oktatási munka támogatása és kiegészítése. A szakértői bizottság diagnosztikai és koordinációs feladatokat is ellát a 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet értelmében.

2.7. Eötvös Loránd Tudományegyetem – Savaria Regionális Pedagógiai Szakmai és Kutató Központ

Intézményünk rendszeresen igénybe veszi az alábbi pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat:

- képzések, továbbképzések, önképzések szervezése és támogatása,
- szaktanácsadói segítség igénybevétele.

Bázisóvodaként részt veszünk a szakmai szolgáltatások biztosításában is, óvodapedagógusaink aktívan részt vesznek az intézet által szervezett programokon.

2.8. Kapcsolatunk egészségügyi intézményekkel

A gyermekek egészségvédelme érdekében:

- a védőnő közvetít az orvos és az óvoda között, illetve ellátja a kapcsolódó egészségügyi feladatokat.

Szervezzük:

- iskolafogászati szűréseket

2.9. Kapcsolatunk egyéb intézményekkel és civil szervezetekkel

Kapcsolataink alapja a kölcsönös odafigyelés és egymás segítése.

- Óvodásaink ellátogatnak az Idősek Átmeneti Otthonába, ahol műsorokkal, ajándékokkal kedveskednek az időseknek, miközben megtanulják az irántuk való tisztelet fontosságát.
- Több szálon kapcsolódunk a településen működő kulturális és civil szervezetekhez.
- Törekszünk kapcsolatrendszerünk folyamatos bővítésére, sokszínűvé tételére.
- Terveink között szerepel határon túli óvodákkal való kapcsolatok kiépítése is.

XII. SZOLGÁLTATÁSOK AZ ÓVODÁBAN

Óvodánk a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében – a nevelési időn kívül, pedagógiai kontroll mellett – különféle programokat és tanfolyamokat szervez a szülők igényei alapján. A szolgáltatások célja a gyermekek sokoldalú fejlődésének támogatása.

1. Játékos ismerkedés idegen nyelvvél (angol nyelv)

- **Időtartam:** heti 1 alkalommal, 30 perc
- **Vezeti:** óvodapedagógus
- **Célja:** más népek kultúrájának megismerése az idegen nyelv közvetítésével, mondókákon, énekes-dalos játékokon keresztül.

2. Úszásoktatás

- **Időtartam:** évi 10 alkalommal, heti rendszerességgel, 45 perc
- **Vezeti:** képzett úszásoktató
- **Célja:** a vízhez szoktatás, a vízbiztonság kialakítása, harmonikus mozgásfejlesztés és a víz szeretetének elmélyítése.

3. Korcsolyaoktatás

- **Időtartam:** évi 10 alkalommal, heti rendszerességgel, 45 perc
- **Vezeti:** szakképzett korcsolyaoktató
- **Célja:** mozgáskoordináció és egyensúlyérzék fejlesztése, együttműködés erősítése, kitartásra nevelés.

4. Hitoktatás

- **Időtartam:** heti 1 alkalommal, 30 perc

- **Vezeti:** hitoktató
- **Célja:** a vallás alapjaival való ismerkedés az életkori sajátosságok figyelembevételével, világnézeti megkülönböztetés nélkül.

5. Zeneóvoda

- **Időtartam:** heti 1 alkalommal, 30 perc
- **Célja:** a gyermekek zenei készségeinek és képességeinek fejlesztése játékos formában, a zene iránti pozitív attitűd kialakítása.

6. Gyermektánc

- **Időtartam:** heti 1 alkalommal, 30 perc
- **Célja:** a mozgáskoordináció és ritmusérzék fejlesztése, ismerkedés a társastánc alapjaival.

7. Bozsik Ovi-foci

- **Időtartam:** heti rendszerességgel, 30 perc
- **Célja:** mozgáskoordináció fejlesztése, mozgás megszerettetése, tehetséggondozás sportos játékformákban.

8. Haladás Ovi-foci

- **Időtartam:** heti 1 alkalommal, 30 perc
- **Vezeti:** képzett edzők, külső helyszínen
- **Célja:** mozgásfejlesztés, sportos életmódra nevelés, tehetséggondozás labdarúgás központú játékos foglalkozásokon keresztül.

XIII. ÖN ÉS TOVÁBBKÉPZÉS

Az óvodapedagógusok végzettsége és felkészültsége megalapozza az intézményünkben folyó pedagógiai munka színvonalát, és biztosítja, hogy a pedagógiai programunkban megfogalmazott célok és feladatok maradéktalanul megvalósuljanak. Azonban a pedagóguspálya – folyamatosan változó társadalmi, gyermeknevelési és szakmai elvárásai miatt – állandó fejlődést, megújulást kíván.

Ezért kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a rendszeres önképzésnek és a célirányos továbbképzéseknek. Pedagógusaink nyitottak az új módszerek, megközelítések, kutatási eredmények megismerésére, és tudatosan keresik azokat a szakmai lehetőségeket, amelyek hozzásegítik őket a magas színvonalú, korszerű pedagógiai munkához. Az önképzés és a továbbképzés nemcsak szakmai kötelezettség, hanem belső igény is a pedagógusaink részéről.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük azokat a továbbképzési lehetőségeket, amelyek összhangban állnak intézményünk nevelési céljaival, prioritásaival és szakmai megújulási törekvéseivel. Törekszünk arra, hogy a továbbképzéseken való részvétel aránya nőjön, és a megszerzett ismeretek, jó gyakorlatok a mindennapi pedagógiai munkánkban is megjelenjenek. Támogatjuk, ösztönözzük pedagógusainkat mesterprogramuk megvalósításában, szakirányú továbbtanulás, illetve a minősítési eljárásban való részvétel irányába is.

A szakmai műhelymunkák, belső képzések, hospitálások, team-megbeszélések is mind hozzájárulnak ahhoz, hogy egy inspiráló, támogató tanulóközösségként működjünk. Hisszük, hogy a pedagógus fejlődése közvetlenül kihat a gyermek fejlődésére is, ezért az élethosszig tartó tanulás elvét követve kívánunk minél teljesebben megfelelni hivatásunknak.

XIV. INNOVÁCIÓ AZ ÓVODAI GYAKORLATBAN

1. Médiatudatosság az óvodai nevelésben – az IKT-eszközök felelős használata

A digitális világ a gyermekek mindennapjainak természetes része lett. Már az óvodáskorú gyermekek is találkoznak különféle digitális eszközökkel (telefon, tablet, televízió, számítógép), sok esetben azonban felügyelet és tudatos irányítás nélkül. Éppen ezért különösen fontosnak tartjuk, hogy intézményünkben **ne csupán az IKT-eszközök használata jelenjen meg, hanem az ehhez kapcsolódó médiatudatosságra nevelés is hangsúlyt kapjon.**

Pedagógiai munkánk során célunk, hogy a gyermekek életkorának megfelelő módon, játékos formában segítsük elő az információk helyes értelmezését, az eszközhasználat szabályainak elsajátítását és a tudatos médiafogyasztás alapjainak kialakulását. Ugyanakkor hangsúlyt helyezünk arra is, hogy a digitális világ ne szorítsa háttérbe a valós élményeket, az érzelmi és társas kapcsolatok megélését, a közvetlen tapasztalatszerzést.

Kiemelt feladatunknak tekintjük a szülők edukálását is a médiatudatosság terén. Rendszeres kommunikációval, szülői értekezleteken és információs anyagokon keresztül igyekszünk ráirányítani a figyelmet a képernyőidő korlátozásának fontosságára, az online tér veszélyeire, a példamutató médiahasználat jelentőségére. Hisszük, hogy csak közösen – a családokkal együttműködve – teremthetünk olyan környezetet, ahol a gyermekek kiegyensúlyozottan, biztonságban fejlődhetnek a digitális világban is.

Pedagógiai célkitűzéseink ezen a területen:

- A médiatudatosság alapjainak megteremtése a gyermekek körében.
- A digitális eszközökkel való ismerkedés irányított, célzott, játékos formában.
- A gyermekek kíváncsiságára és élményeire építve beszélgetések kezdeményezése a látott, hallott tartalmakról.
- A szülők tájékoztatása, szemléletformálása, közös gondolkodás elindítása a tudatos médiahasználat kérdéseiről.

2. Bázisóvodai tevékenység

Intézményünk a 2018/2019-es nevelési évtől kezdődően az **ELTE Savaria Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ bázisóvodájaként** lát el szakmai feladatokat. E rangos szakmai elismerés nemcsak megtiszteltetés számunkra, hanem felelősséggel is jár: célunk, hogy támogassuk a térség óvodáinak pedagógiai fejlődését, és hozzájáruljunk a korszerű, minőségi óvodai nevelés elterjesztéséhez.

Bázisóvodai szerepvállalásunk keretében **műhelymunkák, továbbképzések, hospitálások és szakmai napok szervezésével** biztosítunk lehetőséget a jó gyakorlatok bemutatására, megosztására. Igyekszünk élő, tapasztalatalapú példákkal segíteni más intézmények pedagógusainak szakmai fejlődését, inspirációt adni a nevelési gyakorlat megújításához.

Fontosnak tartjuk a nyitottságot, a tudásmegosztást és az együttműködést, hiszen hisszük, hogy az óvodapedagógia fejlődésének záloga az egymástól való tanulás és a szakmai párbeszéd fenntartása.

Bázisóvodai tevékenységünk céljai:

- A jó gyakorlatok bemutatása a pedagógiai munka hatékonyságának növelése érdekében.
- Szakmai műhelyek szervezése aktuális óvodapedagógiai témák mentén.
- Támogatás és együttműködés biztosítása más köznevelési intézmények számára.
- A nevelő-oktató munka eredményességének elősegítése szakmai tapasztalataink megosztásával.

Intézményünk munkatársai **elkötelezettek a folyamatos szakmai fejlődés, az innováció és az együttműködés mellett**, és nyitottan fogadják az érdeklődő kollégákat, szakembereket – örömmel osztjuk meg tapasztalatainkat és gyakorlati megoldásainkat a közös fejlődés érdekében.

XV. PROGRAMBEVÁLÁS

Ellenőrzés, értékelés

Pedagógiai programunk sikerességének megítélését az óvodáskor végére elérendő, előre meghatározott fejlettségi szinthez viszonyítva végezzük. A gyermekek fejlettségi szintje így ellenőrizhető, mérhető és elemezhető, ami egyúttal visszajelzést ad pedagógiai munkánk eredményességéről is. A programbeválás értékelése szorosan összekapcsolódik a nevelési célok és a gyermeki fejlődés egyéni nyomon követésével.

1.A program működését tervező, elemző, értékelő dokumentumok

Pedagógiai munkánkat intézményünk programjával összhangban, különböző időszakokra és tevékenységi területekre lebontva tervezzük.

- Tudatosan és tervszerűen alakítjuk ki a gyermekek fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenységi feltételrendszert.
- Kiemelt feladatunk az egyéni képességekhez igazodó, gazdag és színes tevékenységtartalmak kidolgozása, melyek elősegítik a gyermekek sokoldalú fejlődését.

2. Menedzselés, marketingtevékenység az óvodánkban

Óvodánk arculatának meghatározó elemei

Arculatunk kialakításában és megerősítésében három fő tényező játszik szerepet:

- **Objektív tényezők:** óvodánk története, szakmai profilja, mérete, valamint dolgozóink felkészültsége és szakmai hitelessége.
- **Formai megjelenés:** az óvoda neve, emblémája, színvilága, valamint a belső terek esztétikus, gyermekbarát kialakítása.

- **Személyi tényezők:** a dolgozók megjelenése, fellépése, öltözködése, kommunikációs stílusa, partnerkezelése, valamint a nevelési helyzetekben alkalmazott hangvétel és viselkedés.

Az óvoda menedzselésének szempontjai

- A mindennapok során tudatosan szabályozzuk a szokásrendszereket, fenntartva az óvoda stabil működését.
- Ismerjük munkatársaink erősségeit, így a feladatokat a legmegfelelőbb személyekhez tudjuk rendelni.
- A munkát és a felelősséget megosztjuk, figyelembe véve a szervezeti struktúrát és a hatékony együttműködés elvét.
- Gondoskodunk arról, hogy a pedagógiai programhoz illeszkedő, célirányos továbbképzési lehetőségek elérhetőek legyenek munkatársaink számára, támogatva ezzel a szakmai fejlődést.

Zárógondolat

Büszkék vagyunk arra az óvodára, ahol nap mint nap dolgozunk, fejlődünk és nevelünk. Sok energiát, szívvel-lélekkel végzett munkát fektetünk abba, hogy minden óvodai pillanat biztonságos, örömteli és varázslatos legyen a gyermekek számára. Célunk, hogy szakmai tudásunkkal, szeretetünkkel és odafigyelésünkkel olyan környezetet teremtsünk, ahol a gyermekek önfeledten játszhatnak, fejlődhetnek – és ahol valóban *jó gyerekek lenni*.

Számunkra fontos, hogy csak olyan szabályokat állítsunk, amelyek az eligazodást és a közösségi együttélést segítik, de nem korlátozzák feleslegesen a gyermekek szabadságát és kíváncsiságát. A szülők bizalma és megerősítő visszajelzései mindennapos motivációnk. Tudjuk, milyen nagy felelősség gyermekeik nevelése és fejlesztése, és ezt a feladatot alázattal és elhivatottsággal végezzük.

Olyan óvodát szeretnénk működtetni, ahová jó megérkezni, ahol jó együtt lenni, és ahonnan – ha el is kell menni – egy kicsit mindig nehéz elszakadni. Ez a közös élmény és közös felelősség az, ami nap mint nap előre visz bennünket.

Szombathelyi Vadvirág Óvoda

Intézmény OM-azonosítója:201754

Készítette a nevelőtestület bevonásával:

Németh Krisztina

igazgató

Szombathely, 2026.január 05.

Legitimációs záradék

Fenntartó nevében

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének Kulturális, Oktatási és Civil Bizottsága a Szombathelyi Vadvirág Óvoda Évszak-Járó Pedagógiai Programjátszámú határozatával jóváhagyta.

.....
Dr. László Győző
alpolgármester

Szombathely, 2026.

A dokumentum jellege: nyilvános

P.h.

Felhasznált irodalom

- Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet
- Bánki Vera-Bálványos Huba: Differenciálás a művészeti nevelésben, OKKER Kiadó, 2002.
- Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Gondolat Kiadó, Bp., 1971.)
- Bruno Bettelheim: A mese bővölete és a bontakozó gyermeki lélek
- Raabe Kiadó Óvónők kincsestára Módszertani kézikönyv

